

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

Pedagogická fakulta

Ústav pedagogiky a sociálních studií

Lenka Bednářová

VI. ročník – kombinované studium

Obor: učitelství sociálních a zdravotních předmětů pro střední odborné
školy

**KELTSKÉ SVÁTKY A MYTOLOGIE
S ODRAZEM DO SOUČASNÉ DOBY**

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce: PhDr. Helena Skarupská, Ph.D.

Olomouc 2011

Prohlášení

Prohlašuji,

že jsem tuto diplomovou práci vypracovala zcela samostatně a veškerou použitou literaturu a další podkladové materiály, které jsem použila, uvádím v přehledu použité literatury.

.....

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala všem, kteří přispěli ke vzniku této práce, zejména děkuji PhDr. Heleně Skarupské, Ph.D. za cenné rady, náměty k zamyšlení a celkovou spolupráci.

Obsah

Úvod	6
Teoretická část	8
1 Vztah dnešního člověka ke starým tradicím	9
1.1 Keltské kulturní tradice a jejich uplatnění v dnešní době.....	11
2 Dědictví keltské kultury	16
2.1 Počátek keltské civilizace.....	16
2.2 Keltové v českých zemích.....	19
2.3 Keltská oppida.....	20
2.3.1 Oppidum Stradonice.....	21
2.3.2 Oppidum Závist u Zbraslavi.....	22
2.3.3 Oppidum Třisov	23
2.4 Býčí skála.....	24
3 Mytologie	26
3.1 Vymezení pojmů	26
3.2 Počátky keltské mytologie.....	27
3.3 Božstva	29
3.4 Střípky keltské mytologie.....	32
4 Keltské svátky	37
4.1 Samhain (Samain)	37
4.2 Imbolc.....	38
4.3 Beltain.....	40
4.4 Lughnasad.....	42
4.5 Zimní slunovrat	44
4.6 Jarní rovnodennost.....	44
4.8 Podzimní rovnodennost.....	45
5. Keltská mytologie a mystika v zájmech současné mládeže.....	46
5. 1 Pojem mystika	47
5.2 Hudba v popředí zájmu	47
5.3 Občanská sdružení.....	49
5.3.1 Keltoi.....	50
5.3.2 Boii.....	50
5.3.3 Bratrstvo Keltů.....	50
5.3.4 Agarain.....	51
5.4 Tetování.....	52

Výzkumná část	53
6 Cíle a metodologie výzkumného šetření.....	53
6.1 Cíle výzkumného šetření	53
6.2 Metodický postup a zpracování dat	53
6.3 Vyhodnocení cílů.....	104
Závěr	106
Přehled použité literatury	108
http://www.drevenykostelik.cz/dokumenty/FZ-LP-2011-02.pdf.....	113
Příloha.....	114
ANOTACE	116

Úvod

Stopy keltských kulturních tradic nalézáme v mnoha oborech, stačí se rozhlédnout. Pokaždé, když si to lidé uvědomí, dá to ve společenském životě vznik jakési "keltománii", projevující se hlavně v uměleckých dílech, oblibě určité hudby, přebíráním motivů z mytologie, ale také v módě, reklamě, životním stylu. Bohužel docházelo i ke zneužívání keltských symbolů v politice a propagandě. I proto je dobré tyto starodávné tradice poznávat a odlišovat od nánosů tendenčního myšlení a zneužívání překrouceného výkladu symboliky. Starověká keltská kultura se vynořuje z hlubin věků na pomezí pozdní doby bronzové a rané doby železné, na našem území je to období tzv. bylanské a protobylanské kultury doložené archeologickými nálezy. V Karlovarském kraji, odkud pocházím, je nejstarším reprezentantem "před" bylanské kultury lokalita Žirovice u Františkových Lázní. Z doby železné (laténské) v našem kraji pochází několik zeměpisných názvů: především řeka Agara (Ohře, německy Eger), názvy vrcholů hor, jako Krudum nebo Dyleň v Českém lese, a především Sudéta - Krušné hory. Sudéta znamenalo ve starokeltském jazyce "Pohoří divokých kanců". Označovalo se tak pohoří, pod ním protékající řeka Ohře (Agara - Bystrá řeka) a nejbližší okolí.

Toto místo bylo v minulosti zneužito k politickým a mocenským cílům fašistické třetí říše, a pojem "Sudetenland" se stal symbolem útisku a vyhánění českého obyvatelstva německými nacionalisty před 2. světovou válkou a na jejím počátku. Útrapy "Sudetánů" byly po válce završeny vyhnáním německého obyvatelstva, takže tato krajina má v současnosti vlastně nové obyvatele. Přesto se část pověstí tohoto kraje zachovala a nyní se díky kulturní spolupráci v rámci Evropské unie pracuje na obnovení některých tradic a investuje se i do archeologického výzkumu ve Slavkovském lese.

Jedním z takových počínů bylo i uspořádání festivalu svátku keltské kultury Beltine na Chebském hradě v roce 2004. Festival, který ve spolupráci s městem Cheb pořádalo občanské sdružení Bratrstvo Keltů a kulturní spolek Agarain, jehož jsem členkou, tehdy v noci z 30. 4. na 1. 5. zcela symbolicky proběhl na místě nad řekou nesoucí keltský název.

Prostory Chebského hradu spojují ještě další dvě významné kulturně historické tradice. Hrad byl zbudován na místě slovanského hradiště německým

císařem Friedrichem Barbarossou. Setkávají se zde a v okolí tři národy a tři kultury, pro Evropu velice významné - Keltové, Germáni a Slované.

Na samém počátku mého zájmu bylo okouzlení irskou a bretaňskou hudbou a tancem, které mne vedly k založení dívčího tanečního kroužku. Můj zájem se postupně prohluboval a rozšiřoval i na jiné aspekty keltských tradic, vedl i ke studiu historie a ke spolupráci s uměleckými agenturami a pořadateli kulturních akcí.

Předkládanou prací chci i já přispět k šíření ducha evropské kulturní spolupráce a k prohlubování zájmu o keltské kulturní dědictví zvláště mezi mladými lidmi.

Cíle práce:

1. Nastínit počátky působení keltského národa u nás a seznámit čtenáře s nejvýznamnějšími oppidy, jejich mytologií, svátky a oblastí zájmů mladé generace.
2. Pomocí výzkumu dokázat, jak se promítá keltská mytologie do zájmů současné mladé generace a jaké je obecné povědomí o našich předcích.
3. Výzkumem dokázat, že současná mladá generace dodržuje obecně uznávané tradice v České republice a zmapovat, jaký je vztah dnešního člověka ke starým tradicím.

Teoretická část

Diplomová práce je rozdělena na několik na sebe navazujících oblastí. Teoretická část je členěna do kapitol zaměřených na keltské tradice, dále na dědictví keltské kultury, kde se zobrazují počátky keltské civilizace, jejich stavba oppid, jsou zmíněny ty nejznámější. Navazuje kapitola keltské mytologie a po ní svátky, které se dodržují ještě dnes. Závěr teoretické části je věnován zájmům současné mládeže a čtenáře seznámí i s několika spolky, které udržují keltské dědictví a tradici v živé formě.

1 Vztah dnešního člověka ke starým tradicím

Tradice (lat. traditio < tradere předávat) znamená předávání, a to nejčastěji mezigenerační předávání poznání, schopností, obyčejů či mravů v rámci kultury nebo skupiny. Slova se neužívá pouze v jediném významu. Rozumí se jím také zvyklosti, konvence, obyčej a spadá do kategorie kulturních tradic.¹

Pojem tradice pochází z latinského pojmu traditio = odevzdávání, vypravování, zpráva. Tradice je obvykle vnímána jako předávání celku poznání, schopností, obyčejů a mravů kultury nebo skupiny. Z tohoto pohledu můžeme tradici nazvat kulturním dědictvím, jež se předává z generace na generaci. Sem zařazujeme i vědecké poznání, umění, rituály, morální pravidla. Vedle těchto vysoce kulturních obsahů se k pojmu tradice řadí i dočasně platné zvyklosti – to, co je běžné a obvyklé.²

Tradici, jako kulturnímu fenoménu se věnoval i Max Weber, označuje orientaci na tradici za jeden ze čtyř základních typů sociálního chování. Jednání orientované na dodržování tradic převládalo ve společnostech, v nichž chyběly jiné způsoby testování vhodnosti určitého jednání. Vzory jednání osvědčené tradicí byly proto preferovány jako nejspolehlivější.³

Tradice jsou v původních keltských zemích, za něž jsou považovány především Irsko, Skotsko a Bretaň, rozdílné. Staré tradice v těchto zemích se již téměř nedodržují, byly z větší části nahrazeny tradicemi vycházejícími z křesťanských svátků. Otázkou zůstává, na kolik došlo k prolnutí keltských svátků a křesťanských tradic. Přesto však existují místa, kde se tradice zachovaly. Je to především Severní Irsko a Wales.

Z mnoha hledisek se mohou dnešnímu člověku Keltové jevit jako Otcové zakladatelé a objevitelé. Oni byli prvními lidmi na území pozdějšího českého státu, již ovládali výrobu na hrnčířském kruhu a uměli jej sestrojít. Byli průkopníky v těžbě a zpracování železa. Dokázali železnou rudu v přírodě najít, vytavit a dále zpracovávat a obrábět. Jako první lid na našem území vyráběli železné nože, britvy

---

¹<http://is.muni.cz/do/1431/UAntrBiol/el/antropos/slovník.html> [23.2.2011]

² Velký sociologický slovník, UK, Karolinum 1996

³ Velký sociologický slovník, UK, Karolinum 1996

na holení⁴ i meče, sekery, kopí. Jsou tedy zakladateli moderního zbrojířství. Připisuje se jim též vynález sudu, zdokonalení výroby piva. A vůbec bychom je mohli nazvat z hlediska ekonomického zakladateli zboží výroby. V dobách keltského Boiohaema se u nás poprvé používaly také peníze, neboť kde se vyrábí pro trh, je praktické mít zač vyrobené zboží směňovat. Keltové do našich zemí přinesli převratný ekonomický nástroj – ražené kovové peníze. Moc a význam peněz poznali Keltové díky svým zkušenostem ve službách antických říší. Dokonce Bójové byli žoldáky ve vojsku Hannibalově, i ve vojsku Alexandra Velikého. Proto se také na raných keltských mincích objevují řecké motivy. Keltové se tak brzy stali i prvními středoevropskými bankéři. Nejenže razili vlastní zlaté, stříbrné a bronzové mince, ale také obchodovali s penězi dalších zemí antického světa. Na oppidu ve Stradonicích u Berouna se našly mince z Iberského poloostrova i ze severní Afriky.⁵

Z těch dob pocházejí také bájemi opředené poklady zlatých mincí uložené v hliněném hrnci nebo v bronzovém kotlíku – tyto poklady dávných Keltů lze prý najít tam, kde se duhový oblouk dotýká země. Je pravdou, že nejznámější český i středoevropský nález zlatých keltských mincí, tzv. Podmokelský poklad, byl opravdu uložen v bronzovém kotli a obsahoval přes 4 kg mincí z ryzího zlata. Jeho nález umožnila bouře, prudká průtrž mračen, díky níž došlo k menšímu sesuvu půdy v blízkosti podmokelského potoka.⁶ Takže i ta duha po bouři možná sehrála svou roli. Nejznámější ozvěnou podobných nálezů jsou četné pohádky a pověsti. Zde uvádím malý příklad, jak hmotná kultura ovlivňuje vznik literární tradice.⁷

Nejznámější ztvárnění cesty za „kouzelným zlatým pokladem keltských skřítků“ je slavná divadelní hra *Divotvorný hrnec*⁸, kterou u nás proslavil Jan Werich, když převzal tuto slavnou hudební komedii (podle irských pověstí) do repertoáru svého divadla. Výroky vodníka Čochtana, jenž ve hře vystupuje, zlidověly. Čochtán je přitom zároveň tím zeleným skřítkem z irských bájí.

Dalším příkladem, jak souvisejí archeologické nálezy a současné kulturní projevy, může být písnička Roberta Křesťana *Podobenství o náramcích*. Zpívá se

---

⁴ keltští mužové si potrpěli na upravené kníry, ale ne už tolik na plnovous

⁵ <http://www.beltine.cz/mince-a-mincovnictvi-v-boiohaemu-starovekem-i-novovekem> [25. 2. 2011]

⁶ obec Podmokly na Rokycansku

⁷ Bauerová, A. *Zlatý věk země Bójů*. 1988, str. 192 - 207

⁸ původní název je *Finians Rainbow* = Finianova duha

v ní o černých švartnových náramcích. Píseň pochází z osmdesátých let 20. století, kdy zájem široké veřejnosti o tzv. keltskou hudbu a keltské kulturní dědictví u nás teprve začínal. Ve světě archeologie jsou švartnové náramky, dalo by se říci, velmi populární. Nacházejí se v hrobech z doby pozdního laténu na území dnešní Francie, ale i v Británii, Německu. Zde byly nalezeny jak náramky ze švartny středočeské, tak místní, a samozřejmě v hrobech na území někdejšího Boiohaema, tedy v Čechách a na Moravě, ale i v dřívější Pannonii (Maďarsko, Rumunsko). Pro jejich černou barvu se jim přisuzovala magická moc, nosily se vždy na levém předloktí nebo jako nápažníky na levém nadloktí. Jejich zhotovování souvisí s těžbou uhlí a výrobou železa. U nás bylo světoznámé naleziště švartny (sapropelitu) na pahorkatině Džbán, tzv. Kounovská kamenouhelná sloj, a pozůstatky po výrobě sapropelitové bižuterie se našly na nalezišti ve Mšeckých Žehrovicích, odkud pochází také objev světoznámé hlavy Kelta v blízkosti čtyřúhelníkové svatyně.⁹

1.1 Keltské kulturní tradice a jejich uplatnění v dnešní době

V devadesátých letech 20. století vznikají díky uvolnění ve společnosti zájmová sdružení a spolky, které také u nás propagují keltské kulturní tradice. Nejstarším a nejvýznamnějším takovým sdružením je Bratrstvo Keltů založené v r. 1995. Jeho předseda Tomáš Křivánek, velký znalec a propagátor folkové hudby, charakterizuje na webových stránkách Bratrstva Keltů toto občanské sdružení následujícím způsobem:

„Jsme občanské sdružení podle zák. č. 83/90 Sb. registrované MV pod č.j.: II/s-OS/I-26 473/95-R ze dne 30. 1. 1995. Sdružení děláme rádi (a na bázi dobrovolnictví, tedy po práci zadarmo). Máme za sebou 16 let úspěšné činnosti, v současnosti je registrováno 550 členů, vydali jsme 64 Zpravodajů, 115 e-Keltů, (Elektronický Kelt - informační občasník, rozesílaný nejen členům Bratrstva Keltů e-mailem), uspořádali jsme 16 ročníků mezinárodního festivalu Beltine, na 250 kulturních akcí. Vydáváme e-mailový měsíčník e-KELT, mající za úkol aktuálně informovat členy a ostatní zájemce o akcích, koncertech, knihách, vernisážích atd. Do podzimu 2010 bylo vydáno 115 čísel Zpravodaje. Pořádáme každoročně z 30. dubna na 1. května Svátek keltské kultury Beltine, multikulturní 16 hodinový

---

⁹<http://www.beltine.cz/cerna-sapropelitova-bizuterie> [25. 2. 2011]

festival plný hudby, přednášek, tance, rituálů, ukázek mírového i válečného života Keltů atd. Beltine je kočovným festivalem, každý rok se koná na jiném pozoruhodném místě naší země - (vždy v liché roky na Moravě a sudé v Čechách). Festival Beltine se doposud uskutečnil na těchto místech:

1995 Žďár nad Sázavou zámek Radslava Kinského,

1996 Kutná Hora pod Vlašským dvorem,

1997 Rosice u Brna st. zámek,

1998 Křivoklát st. hrad,

1999 Boskovice hrad rodu Mensdorff&Pouilly,

2000 Praha Císařský ostrov v rámci titulu vyhlášeného Radou ministrů kultury Evropské unie s názvem PRAHA - Evropské město kultury 2000,

2001 Nové zámky Nesovice ČR, Bratislava SR,

2002 hrad Valečov v Českém Ráji ČR, Červený kameň SR,

2003 státní zámek Telč ČR, Červený kameň SR,

2004 státní hrad Cheb ČR, Červený kameň SR,

2005 státní zámek Náměšť nad Oslavou ČR, Revište SR,

2006 přírodní amfiteátr Lipnice nad Sázavou,

2007 Archeoskanzen Modrá u Velehradu,

2008 na státním hradu a zámku v Jindřichově Hradci,

2009 na zámku Telč, 2010 středověký skanzen Řepora Praha,

2011 v zámeckých zahradách státního zámku Jaroměřice nad Rokytnou. ¹⁰

Občanské sdružení Bratrstvo Keltů pořádá akce různého druhu: přednášky, koncerty, pravidelná měsíční setkání se zajímavými hosty z řad archeologů, historiků, hudebníků, spisovatelů, cestovatelů, výtvarníků a dalších jak pro členy či příznivce, tak i pro širokou veřejnost. Zprostředkují kontakt se současným uměním, které vychází z keltských tradic.

Bratrstvo Keltů podporuje také aktivity jiných subjektů, např. festival Skotské hry na zámku Sychrově, kde jsem měla příležitost dvakrát vystupovat se svým tanečním souborem. V r. 2011 se Skotské hry budou konat již po jedenácté. Charismatickým mužem, který to vše uvedl do života, je Václav Rout, nejúspěšnější

---

¹⁰ www.beltine.cz [25. 2. 2011]

český hráč na skotské dudy. V. Rout organizuje také školu hry na skotské dudy a vůbec propaguje skotskou kulturu v naší zemi.¹¹

S Bratrstvem Keltů takřka od jeho založení spolupracuje další významné keltské občanské sdružení, tentokrát zaměřené na experimentální archeologii a výstavbu archeoparku. Keltoi. V jeho čele stojí neúnavný budovatel skanzenu Prášily a propagátor živé historie Václav Horák, má rozsáhlou internetovou prezentaci. Sám vydává internetový časopis Boiohaemum, zaměřený na nejstarší dějiny a ožívování starých řemesel (např. odlévání bronzu, ražení mincí). Keltoi pořádá přednášky a pracuje s dětmi a mládeží - pořádá prázdninové tábory a tematické akce jak ve svém domovském archeoparku v Prášilech, tak např. jeho členové účinkují v programech Bratrstva Keltů nebo na Skotských hrách - většinou tvoří keltskou vesnici z doby laténské. Keltoi vydává také příležitostné tištěné publikace.¹²

V sobotu 5. 3. 2011 byla v Městském muzeu v Mariánských Lázních zahájena výstava PhDr. Jarmily Valentové s názvem „Keltové v Čechách“, kterou jsem osobně navštívila. Jedná se o přehlednou výstavu keltské kultury z oblasti středních Čech v období 5. století př. n. l. Lze zde zhlédnout archeologické nálezy a lokality, včetně oppid. Mezi vystavenými exponáty nelze přehlédnout pověstné a již zmiňované švartnové náramky s magickou mocí, repliku hrobu keltského válečníka, keramiku, originální keltskou zbroj a další. Tato výstava byla při svém otevření doplněna zajímavým programem v režii zmiňovaného občanského sdružení Keltoi v čele s Václavem Horákem. Program má název „Setkání s Kelty“. Členové sdružení demonstrovali malým i velkým návštěvníkům dovednosti keltských řemeslníků, mletí obilí, tkaní, ražbu mincí a nesmělo chybět ani bojové umění.

Festivaly Beltine a Skotské hry, jichž jsem se několikrát účastnila jako účinkující i jako divák, jsou velice navštěvované akce. Získaly popularitu mezi značnou částí mládeže, která má vztah k historii a také k folkové hudbě a k tzv. world music. Na akcích panuje velice hezká atmosféra. Díky těmto festivalům měli čeští diváci možnost vidět - a především naživo uslyšet - řadu bretaňských, irských a skotských hudebních a tanečních skupin. Tady musím ještě

---

¹¹www.skotskehry.cz [25. 2. 2011]

¹²www.keltoi.cz [25. 2. 2011]

zmínit výhradně hudební festival s názvem Keltská noc v Plumlově, v jehož pozadí stojí moravský muzikant žijící v Dánsku - flétnista a skladatel Tom Somr. Beltine i Skotské hry jsou zaměřeny širěji, nejen hudebně. Keltská noc je dvoudenní, především hudební festival vážící se k dalšímu velkému keltskému svátku - k Lughnasadu, dožínkám. Připadá na polovinu léta, podle našeho kalendáře na konec července. Také na tomto festivalu lze slyšet hosty ze zemí s živou keltskou tradicí, především z Irska a Bretaně. V současnosti i Keltská noc v Plumlově vítá mezi účinkujícími nejen hudebníky a tanečníky, ale také šermíře a řemeslníky.¹³

Ale nejen hudbou živ je současný český Kelt. Na tomto místě se musím zmínit ještě o občanském sdružení Lugh (nazvaném podle keltského slunečního boha Lughha, patrona řemesel a umění). Členové tohoto spolku jsou zaměřeni ponejvíce na výtvarné umění, uspořádali celou řadu výstav pod názvem Lughnasad. Předsedou sdružení je výtvarník a velmi nadšený keltolog Josef Ryzec. Mezi podporovatele sdružení Lugh patří spisovatelka Anna Bauerová, kterou můžeme určitě nazvat ikonou moderních českých Keltů. Její odborné i beletristické knihy i o Boiohaemu se těší veliké oblibě tisíců čtenářů a vycházejí v četných reedicích. Na výstavách Lughnasad, jež probíhaly na řadě míst v Čechách, několikrát také na Vyšehradě a v poslední době často v Berouně, vystavovali svá díla přední čeští výtvarníci hlásící se ke keltskému odkazu. Josef Ryzec na webové stránky Lughnasadu jako úvodní slovo napsal:

„Poutníku, který ses na webové cestě dostal až sem, vítěj! Pokud máš rád Kelty, tak navdokrát – a coby sám Kelt, tak hned natřikrát! Neznamená to ovšem, že by se mezitím neděly nějaké jiné zajímavé události, jež by stály za zaznamenání aspoň dodatečnou zmínkou, jako třeba letošní řádná výstava v Berouně, přenesená pak po jejím skončení mimořádně do Znojma. Podrobnější informace o tom ale najde webový poutník v kapitole Výstavy. Zde umístím aspoň plakát k té výstavě, kde sice čas konání už neplatí, ale základní údaje tam uvedené platí stále, a navíc jsou tam i barevné obrázky, které najde poutník později i ve větším množství v kapitole Výstavy pod příslušnými katalogy (informačními brožurami), vytištěnými v minulosti

---

¹³ Existují dva festivaly s názvem Keltská noc. Oba jsou v červenci, jeden je v Krkonoších, druhý v Plumlově. Krkonošský festival je zaměřený na rockovou hudbu a název keltská noc zvolili pořadatelé kvůli představám o divokých keltských slavnostech. Keltská noc v Plumlově je festivalem folku a Word music a vychází z moderních keltských hudebních tradic

ke každé z výstav Lughnasadh v tom kterém roce. Tyto vytištěné katalogy budou v digitální podobě postupně umísťovány na tomto webu. Musím ale těm, co neznají historii sdružení LUGH, ještě dodat, že to nebude hned, protože jde o čas 15 let zpátky: vše totiž začalo první výstavou v roce 1997 v Praze na Vyšehradě, kterou jsem začal připravovat již v roce 1995. Vyšehrad je navíc stále a trvale výchozím místem všech našich nejrůznějších keltských aktivit, které jsem symbolicky umístil do devíti klasů jak na barevném obraze vedle (kde je jak Vyšehrad, tak i havran Branos – atribut boha Lugha), tak na logu pro všechny výstavy Lughnasadh – ty začínají vždy na začátku keltského svátku sklizně (svátek boha Lugha, patrona všech umění a řemesel) a jsou i faktickou sklizní všech symbolických uměleckých klasů, které jsem v logu Lughnasadu umístil (výtvarné umění, umělecká řemesla, hudba, divadlo, film, vyprávění příběhů, poesie, věda, humor) právě v této době.

Závěrem těchto pár úvodních řádek upřesním, že posláním sdružení Lugh (uvedeném i v jeho stanovách) je trvalá péče o keltské dědictví, zanechané nám našimi předky nejen na našem území, ale obecně, tedy v duchu poselství věčné duše keltského světa – ovšem logicky s poněkud větším zřetelem na odkaz, týkající se našeho současného území Čech, Moravy a Slezska. Aby však nedošlo k nesprávnému výkladu těchto řádek: i když se opíráme o to, co dala minulost, žijeme v současnosti a záleží tedy jen na nás, jaká bude naše budoucnost. Přesněji řečeno, zda se bez nás tato budoucnost obejde, anebo nás potřebuje (což nám, samozřejmě, nikdo do očí neřekne, to musíme vědět jen my sami).

Čili trvalou podstatou keltského světa je neustálá tvorba. Ta jediná má pro opodstatnění současnosti smysl. Proto žít programově jen v minulosti, zůstat stát za zavřenými dveřmi, jak jistě uznáte, by bylo zcela na prd. O to Lughu nejde. Všechny webové poutníky srdečně zdraví Josef Ryzec, předseda LUGH
15. 12. 2010¹⁴

---

¹⁴<http://www.lugh.cz/index.php?id=lugh> [25. 2. 2011]

2 Dědictví keltské kultury

Keltové jsou i našimi předky a zanechali po sobě nádherný odkaz, který je součástí naší minulosti, přítomnosti a snad i budoucnosti. V této kapitole se seznámíme s jejich počátky, historií na území našeho státu a mytologií, jež se odrazila v literárních, výtvarných i hudebních dílech.

2.1 Počátek keltské civilizace

Keltové (Keltoi), tajuplný národ, byli předmětem zkoumání mnoha vědců a stále mezi nimi vyvolávají mnoho sporů. Pokud budeme hovořit o Keltech, měli bychom mít na paměti, že se jedná o národ, o němž první doložené zmínky pocházejí z přelomu 6. a 5. století př. Kr. od Hekataia Mílétského. Tyto zmínky jsou však kratičké a zmatené.¹⁵ Bouzek k prvním literárním pramenům dále uvádí kartaginského mořeplavce Hamilkona z 5. století př. Kr., jehož dílo se bohužel dochovalo v ještě kratších střípcích u latinského básníka Aviena ze 4. století po Kr. Z díla Historie Hérodota z Halikarnássu můžeme citovat: „*Dunaj (Istros) pramení v zemi Keltů u města Pyrene a teče napříč Evropou, kterou dělí. Keltové ale žijí za Heraklovými sloupy....*“¹⁶

Archeologická naleziště, dokladující život tohoto národa, jsou rozprostřena téměř po celé Evropě, zvláště pak v Evropě západní a střední. Nesmíme zapomenout ani na naleziště v Malé Asii a na území Číny, která zmiňuje ve své knize Keltské kroniky Maurice Cotterell. Dva vědci v poušti Taklamakan objevili několik mumii, dokonale zachovaných a čtyři tisíce let starých. Jak autor popisuje, jednalo se především „*o vysoké bílé ženy se světlými vlasy, s copy a tetováním; vysoké bílé muže s hnědými vousy, malé bílé děti s modrými očima; tkané kostkované látky a čepice zhotovené z měkké barevné vlny.*“¹⁷ Dokazovalo by to snad, že samotní Keltové se objevili mnohem dříve, již roku 1200 př. Kr., nebo to mohli být snad jejich předchůdci? Caitlín Matthewsová v knize Keltské duchovní tradice zmiňuje dokonce i 3. tisíciletí př. Kr. Jejich skutečný původ je stále opředen tajemstvím.

---

¹⁵Bouzek, J. *Keltové našich zemí v evropském kontextu.*, 2007, str. 19

¹⁶Waldhauser, J. *Encyklopedie Keltů v Čechách.*, 2010, str. 8

¹⁷Cotterell, M. *Keltské kroniky.*, 2008, str. 11

Vraťme se však k samotnému názvu těchto obyvatel, ke Keltům. Jak se dostali k tomuto pojmenování? I toto je mezi vědci velmi často diskutováno. Jedni jsou přesvědčeni o tom, že jméno Keltoi jim dali Řekové a Římané je nazývali Galové, jiní zase tvrdí, že pochází od Keltů samých. Gaius Julius Caesar uvádí: „... *lingua ipsorum Celtae, nostra Galli...*, *svým jazykem Keltové, naším Galové.*“¹⁸ Potvrzením, že si Keltové vybrali a přijali své jméno, je také jeho prastarý ohlas v současné irštině. Ceilt znamená tajemný, skrytý, utajený.¹⁹

Období, ve kterém se Keltové vyskytovali, lze rozdělit na období halštatské a období laténské. Období halštatské získalo název po starém městě Hallstatt ležícím jihovýchodně od města Salcburk v Rakousku. Hal je původem keltské slovo a znamená sůl. V okolí tohoto města se nacházejí četné solné doly. Po soli byla velká poptávka, a tak se dolování velmi rozvíjelo. Halštatská oblast se postupně rozrůstala, rozkládala se od Francie přes jižní okraje Německa a část Švýcarska do Rakouska, Čech, na Moravu a západní Slovensko.²⁰

Hlavními znaky této doby bylo železo, koně a vůz. Koně chovali ve velké úctě, znamenal pro ně nejrychlejší dopravní prostředek, ale také vydatného pomocníka při práci. Kůň, Each, měl pro Kelty magický význam, neboť je nositelem energie a je jakým si spojením s koňskou bohyní Eponou. Přichází v čas Beltainu, přináší s sebou energii po zimě a odchází po Samhainu, kdy končí rok. Potřebuje načerpat znovu sílu a energii, odnáší s sebou duše do Letních zemí. Vůz měl 4 stejně velká kola a vladařské pak zdobil zlatý bronz. Železo bylo v té době poměrně vzácné a jako běžný kov, ze kterého se vyráběly různé nástroje a nářadí, se začal užívat až v době rozmachu Keltů.²¹ Dalším důležitým symbolem doby halštatu jsou mohyly. „*Uměle navršený hlinitý, nebo kamenohlinitý, kuželovitý, či kupolovitý násyp obvykle okrouhlého či oválného půdorysu navršený nad hrobem kostrovým, žárovým, prostým, skříňkovým či komorovým, který může být pod zemí, na povrchu terénu i nad ním v násypu mohyly...*“²²

---

¹⁸Bauerová, A. *Zapomenuté věky země Bójů*, 1998, str. 9

¹⁹tamtéž, str. 10

²⁰tamtéž, str. 11 a 13

²¹Bauerová, A. *Zapomenuté věky země Bójů*, 1998

²²<http://is.muni.cz/do/1431/UAntrBiol/el/antropos/slovník.html> [1.3.2011]

Za jednu z nejkrásnějších mohyl považují irský Newgrange, jenž je považován za architektonický div světa. Pravěká stavba vznikla pravděpodobně 3 200 let př. n. l. Je o tisíc let starší než Stonehenge. Mohyla Newgrange leží na břehu řeky Boyne hodinu cesty severně od irského hlavního města Dublinu. Na první pohled připomíná veliký bochník o průměru 76 metrů, který zpola kouká ze země. Má podezdívku z šedobílého kamene a vršek porostlý travou. Stovky let byl schovaný pod terénem, až jej objevili v 17. století místní obyvatelé při hledání vhodného stavebního kamene. Napoprvé si ale mysleli, že je to jeskyně. Celý Newgrange vykopali až archeolog Michal J. O'Kelly mezi roky 1962 a 1975. Newgrange a přilehlé stavby jsou na seznamu světového kulturního dědictví UNESCO od roku 1993.²³ Účel, proč neolitické lidi postavili Newgrange, není jasný. Z doby, z níž pochází, se nedochovaly písemné záznamy. Existují čtyři hypotézy. Buďto šlo o místo starověkých náboženských rituálů, pohřebiště významných osob, pohřebiště pro všechny osoby s tím, že každý zesnulý tam byl vystaven po určitou dobu a pak normálně pohřben, anebo o kalendář. Při osobní návštěvě Irska jsem od průvodkyně zjistila, že se k mohylám Newgrange, Knowt a Dowt vztahuje jedna zajímavost. Několik dní kolem zimního slunovratu v 8:58 dopoledne sem totiž na sedmnáct minut pronikne speciálním otvorem úzký, na podlaze viditelný paprsek denního světla, který vnitřek rozsvítí, takže lze rozeznat jednotlivé kameny. Všechny tři chodbové hroby leží na Brú na Bóinne – Palác na Boyne. Toto místo je vzdáleno jen několik málo kilometrů od mystického místa Hill of Tara, v němž po tisíc let měli sídlo nejvyšší králové Irska, a Tara se stala symbolem a sídlem irské vlády.²⁴

V 5. století př. Kr. přechází období halštatu do doby laténské. Stejně jako období předchozí má i toto svůj původ ve jménu významného naleziště u obce La Tène poblíž Neuchâtelského jezera ve Švýcarsku. Železo v té době bylo již běžně užívaným kovem. Latén můžeme rozdělit ještě na 3 další období, a to raný, střední a pozdní. Období raného laténu je charakterizováno královskou vládou Keltů. Představitelé požívali velké autority. A tak i jako u jiných kultur, např. u etruských lucumones, byli považováni za bytosti převyšující normální lidskou sféru. Současně

---

²³http://cestovani.idnestr.cz/irsky-newgrange-nejstarsi-architektonicky-div-sveta-p08-igsvet.asp?c=A080307_144321_igsvet_tom [1. 3. 2011]

²⁴Somerville, Ch. *Velký průvodce National Geographic Irsko*. 2003, s 266

zastávali i vysoké náboženské postavení. Umění v této době je také nazýváno uměním ornamentu, představují jej bronzové nádoby, masky a dravá zvířata.²⁵

Ve střední době laténské dochází ke změnám v sociální struktuře, neboť královská vrstva byla zbavena moci a vláda byla nahrazena větším společenstvím, bojovníky, kteří spolu s duchovní vrstvou, druidy, tvořili rozhodující složku této společnosti. Keltové byli válečníci, a proto je nutné zmínit jejich četné invaze, především na jih do Itálie. Střední latén je dobou růstu Keltů.²⁶

V pozdní době laténské byla budována oppida. Opevněná města či hradiště plnily funkce správní, obchodní, náboženské a vojenské. V západní části Evropy, především ve Francii a Španělsku, byla objevena oppida již z doby halštatské. V pozdním laténu se též rozvíjelo mincovnictví a keramika. Keltské mincovnictví vycházelo zprvu z řeckých vzorů. Na mince jako na žold si patrně zvykli první keltští žoldníci. První zlaté mince nebyly vhodné pro směnu, ale užívaly se jako prestižní odměna či dar do svatyní a v diplomatických jednáních.²⁷

V první polovině 1. století př. n. l. dochází k ústupu Keltů, nastupuje vliv říše římské a Germánů.

2.2 Keltové v českých zemích

Keltové se řadí mezi první historicky doložené obyvatelstvo našich zemí. Po nich jsme získali jméno Bohemia. Vychází to ze slova Boiohaemum, Země Bójů. I toto pojmenování je ovšem transkribováno z výrazu Boiaimon, znamenající v keltských jazycích Země (sídla) Bójů. Tento název dal vzniknout různojazyčným názvům pro naši zemi; v němčině Böhmen, ve francouzštině La Bohême a v angličtině nebo latině Bohemia.²⁸

Dokladem působení tohoto etnika na našem území je více jak 3500 lokalit na našem území, které uvádí dr. Waldhauser ve své Encyklopedii Keltů v Čechách. Z tohoto počtu se jich nejvíce nalézá na území středních a jižních Čech. Obě tyto oblasti společně se západními Čechami patří k pravlasti keltského etnika.

---

²⁵Bouzek, J. *Keltové našich zemí v evropském kontextu.*, 2007

²⁶tamtéž, str. 73

²⁷tamtéž, str. 123 a 124

²⁸Waldhauser, J. *Encyklopedie Keltů v Čechách.*, 2001, str. 8

První nejstarší dokladovaná zpráva o obývání Keltů v Čechách pochází od Poseidónia z Apameie v Sýrii, ale je dochovaná pouze jako opis u řeckého geografa Strabóna v díle Geografie z roku 18 n. l. Zaznamenává informaci o sto let starší, o střetu mezi keltským kmenem Bójů na straně jedné a germánskými kmeny Kimbrů a Teutonů na straně druhé.²⁹

Vedle kmene Bójů pak můžeme na našem území rozpoznat ještě další keltský kmen, jenž se však svými zvyklostmi podobal spíše kmenům germánským. Tímto keltským kmenem byli Volkové-Tektoságové, kteří obývali oblasti zejména při hranici s germánským světem na severu Čech, ale též na Moravě a ve Slezsku. Dále na východ od země Bójů pak žily keltské kmeny Kotinů³⁰ a kmeny Taurisků. Tauriskové, Římané je nazývali Noriky, stanuli zhruba kolem roku 200 př. n. l. v čele třinácti keltských a illyrských kmenů a založili Norické království. To si po dlouhou řadu let zachovávalo nezávislost na Římu, dokud se nestalo po smrti krále Voccia v roce 15 př. n. l. římskou provincií. Oba kmeny - jak Kotini, tak Tauriskové - stály pravděpodobně u vzniku silně latinizované púchovské kultury pozdní doby laténské, jež svým vlivem zasahovala až na Moravu (hradiště Požaha u Jičiny, okr. Nový Jičín).³¹

2.3 Keltská oppida

Keltové se proslavili především svou zručností, vynalézavostí a válečnictvím. Shromažďovali se v rozsáhlých a velmi lidnatých sídelních centrech. Hovoříme o tzv. oppidech. Slovo vzniklo patrně z latinského ob – pedes, což znamená nutnost obejít uzavřené, celistvé území.³² Oppida jsou typickým znakem vrcholu keltské společnosti. Tato hradiště byla rozeseta po celém keltském světě. V Čechách známe šest jistých oppid: Závist nad Zbraslaví, Stradonice u Berouna, Hrazany u Sedlčan, Nevězice, Třisov u Českého Krumlova a České Lhotice

---

²⁹Waldhauser, J. *Encyklopedie Keltů v Čechách.*, 2001, str. 10

³⁰keltský kmen žijící pravděpodobně v horách na Slovensku

³¹<http://www.archeolog.cz/encyklopedie/keltove-kelt-keltske/> [8. 3. 2011]

³²Bauerová, A. *Zlatý věk země Bójů.*, 1988, str. 16

u Nasavrku, na Moravě Staré Hradisko u Prostějova a Hostýn, snad i Kotouč u Štramberku.³³ Podrobněji se budu zabývat třemi nejvýznamnějšími oppidy.

2.3.1 Oppidum Stradonice

Za nejslavnější oppidum naší země je považováno oppidum Stradonice, nalézt ho můžeme v okrese Beroun. Jeho objev není možné přesně doložit a je datován do roku 1818 nebo 1826. Samo jméno Hradiště, na kterém opevnění Keltů stálo, se vyskytlo již v 16. století.³⁴

Do moderní historie vstoupilo 2. srpna 1877 po náhodném nálezů zhruba dvě stě kusů zlatých mincí. Poté Hradiště a s ním malá vesnička Stradonice vstoupily do moderní historie a do povědomí evropských sběratelů a archeologů jako "největší archeologický objev Evropy od dob nálezů hallstattského pohřebiště a švýcarských nákolních staveb". Událost rozpoutala "zlatou horečku", mající za důsledek nekontrolovatelné drancování lokality skupinami místních, tehdy převážně nezaměstnaných lidí, hledači pokladů najímaných obchodníky se starožitnostmi anebo jejich sběrateli. Vypráví se, že zde denně kopal až 300 lidí. Na ploše byly vytvářeny zábory, které jednotlivci i skupiny nepřetržitě hlídali. Podle pověsti byli kopáči dokonce vybaveni loveckými puškami a jinými zbraněmi.³⁵

Oppidum zabíralo plochu asi 90,3 ha, rozdělenou patrně na akropoli a předhradí. Předpokládány jsou čtyři brány, jedna z nich, označována jako A, je dokonce zdvojená. V roce 1929 poskytl prezident T. G. Masaryk značnou sumu pro archeologický výzkum profesora Albína Stockého, ten však nevypracoval o výkopu zprávu, a tak došlo ke znehodnocení vynaložených prostředků. Další vědec, nearcheolog, který zde prováděl „divoké“ vykopávky, byl prof. dr. J. Vajnar v roce 1957. Teprve v letech 1981 – 1984 uskutečnili pracovníci Archeologického ústavu tehdejší ČSAV záchranný výzkum. Ten ukázal, že východní část oppida nebyla výkopy při „zlaté horečce“ postížena. Stradonické oppidum pravděpodobně zaniklo okolo roku 25 př. n. l. a možná souvisí s příchodem germánských Markomanů nebo

---

³³U tohoto hradiště není jisté, zda nemohlo náležet púchovské kultuře; ověření však již není možné, neboť lokalita byla zničena vápencovým lomem.

³⁴Waldhauser, J. *Encyklopedie Keltů v Čechách.*, 2001, str. 464

³⁵<http://www.celticeurope.cz/view.php?cisloclanku=2004061001> [8. 3. 2011]

Hermondurů. Někdy bývá uváděno, že se Stradonice staly sídlem germánského vůdce Marobuda.³⁶

Ekonomický rozkvět oppida trval více než sto let. Zde doloženým keltským řemeslům vévodilo hrnčířství, zejména výroba jemné keramiky vysokých vázovitých tvarů na hrnčířském kruhu, zdobené červenou a bílou malbou ve vodorovných pásích a geometrických vzorech. Další nálezy v podobě stovek náramků, korálků, sérií kleští a dlát, skoro tisíce spon z drahých kovů, bronzu a železa svědčí o hojném zastoupení skla či o výrobě kovů.³⁷

Je nutno uvést, že Stradonické oppidum má ještě jedno nej. Řadí se mezi nejznámější ve světě. Patřilo k oppidům nejzámožnějším.³⁸

2.3.2 Oppidum Závist u Zbraslavi

Hradiště Závist je největší oppidum v Čechách. V době největšího rozmachu dosáhlo plochy 118 ha. Nejmenší plocha opevnění měla zpočátku činit pouhých 27 ha. Valy keltského opevnění tvoří 9 km a uzavírají dva vrchy – Hradiště a Šance, oddělené 120 m hlubokým Břežanským dolem. Nebylo však prokázáno, že Šance za Keltů tvořily část oppida.³⁹

Již od roku 1541 je znám objev opevnění, v letech 1963 – 1989 zde probíhaly archeologické výzkumy keltoložky L. Jansové. Po sametové revoluci byly výzkumy zastaveny a lokalita byla opuštěna bez toho, aby byly vykopané sondy zaházeny a zjištěné základy kamenných staveb zabezpečeny proti zřícení.

Toto opevnění zmiňuje ve svém díle *Miscellanea historica regni Bohemiae* již jezuita Bohuslav Balbín. Dílo vyšlo v roce 1681:

„Naproti proslulému cisterciáckému klášteru zbraslavskému, míli od města Pražského na jih, je na druhé straně Vltavy vysoká hora, obklopená menšími pahorky. Všechny ony pahorky a spolu i hora nemohou být nazvány ničím jiným, než nesmírnými horami kamení; na mnohých z nich můžeš spatřit maltu, jednak stopy domů a hradeb běžících po skalách, jednak sklepy hluboko vykopané z přirozené skály, takže nikdo nemůže pochybovat, že na tomto místě stálo znamenité město;

---

³⁶Waldhauser, J. *Encyklopedie Keltů v Čechách.*, 2001, str. 464

³⁷tamtéž, str. 465

³⁸Bauerová, A. *Zapomenuté věky země Bójů*, 1998, str. 64

³⁹Waldhauser, J. *Encyklopedie Keltů v Čechách.*, 2001, str. 529

*a obyvatelé ujišťují, že podle vyprávění předků je to dílo starých Bójů a že bylo královským sídlem mnoho století před Prahou. Což kdybychom je ztotožnili s Bubiensem Marobudovým?*⁴⁰

Zánik oppida Závisti byl nejprve uváděn jako dobytí Marobudovými Germány mezi lety 9 – 6 př. n. l. Kostry keltských bojovníků i jejich jednotlivé kosti roztroušené po území oppida byly nalezeny v nejmladších vrstvách výplně příkopu před branou i jinde a údajně podávají svědectví nejen o konci rozkvětu oppida v době germánského náporu, ale také o provedení rituálů msty Germány. Keltologové nakonec po těchto tezích změnili názor a datovali konec oppida do doby okolo roku 20 př. n. l. V platnosti zatím zůstal argumentovaný názor o zániku oppida ve třetí čtvrtině

1. století.⁴¹

Podle rozlohy a opevnění byla Závist považována za možné Marobudum, sídlo krále Markomanů, ale pro ojedinělé nálezy z této doby nelze oppidum se sídlem ztotožnit.⁴²

2.3.3 Oppidum Třisov

Třisov se neřadí svojí rozlohou 26 ha mezi největší oppida, ale leží na nejjihnějším místě z řady oppid táhnoucích se podél řeky Vltavy. Pro založení Třisova měla nepochybný význam ložiska železné rudy a tuhy. Vedla zde patrně obchodní cesta do Podunají. Podle archeologů zde byly nalezeny stopy požáru a náznaky kvapného budování vnějšího valu, což svědčí o ne vždy poklidném životě oppida. Konec oppida po 100 – 120 letech archeologové dokazují pouze z jednoho úlomku keramiky Germánů, ale nádoba se mohla na Třisov dostat i jiným způsobem, např. směnným obchodem. Budoucí výzkumy snad určí zánik této aglomerace. Název oppida se lze nalézt ve čtyřech variantách: Trisiacum, Magodunum, Abilunon, Furgisatistr. Abilunon a Furgisatis se vyskytovaly v Ptolemaiově mapě.⁴³

Archeologický výzkum třisovského oppida zahájil v době před 2. světovou válkou prehistorický seminář německé university v Praze vedený Camillou

---

⁴⁰tamtéž, str. 529

⁴¹tamtéž, str. 532

⁴²Waldhauser, J. *Encyklopedie Keltů v Čechách.*, 2001, str. 532

⁴³tamtéž, str. 492 a 493

Streitovou. V letech 1954 až 1981 provádělo systematický výzkum lokality prehistorické oddělení Národního muzea v Praze pod vedením dr. Jiřího Břeně. V Národním muzeu je také uložena většina nálezů. Dnes je třísovské oppidum Národní kulturní památkou a jakékoliv její porušování je trestné.⁴⁴

2.4 Býčí skála

Býčí skála, fenomén, jenž je opředen mnoha pověstmi, se nalézá v Josefovském údolí mezi Adamovem a Křtinami v Moravském krasu. Stopy osídlení byly nalezeny ještě dávno před příchodem Keltů, ale archeologické nálezy, zvláště pak bronzová soška býka, kterou objevili dva chlapci (údajně bratřenci) z Olomučan, svědčí o přítomnosti Keltů z doby halštatské.⁴⁵

S Býčí skálou je nepochybně spjata jméno lékaře Jindřicha Wankela (1821 – 1897) Do Blanska se dostal kolem čtyřicátých let, neboť přijal pozvání a nabídku knížete Jana Lichtensteina, aby se stal lékařem v jeho dolech. Zde se jeho láska k archeologii, k níž se dostal přes antropologii fyzickou, etnickou a historickou, stala více než koníčkem.⁴⁶

V roce 1850 provedl první výkopy v Sloupských jeskyních a ty hned přinesly nečekaný úspěch. Wankel našel téměř kompletní kostru jeskynního lva. Nález rozhodlo jeho dalším směru bádání. Několikrát podnikl výpravu i na dno Macochy a do podzemí Rudického propadání, kde vody Jedovnického potoka padají do hloubky téměř 90 m. Za své celoživotní dílo je nazýván „otcem moravské archeologie“.⁴⁷

Ale zpět k objevu, který dokladuje přítomnost Keltů z pozdní doby halštatské a rané doby laténské. Bronzová soška býka patří mezi vrcholné dílo pozdního halštatu. Jak sošku, tak Býčí skálu provází další tajemný příběh. Wankel při průzkumu narazil pravděpodobně na rituální pohřebiště. Konkrétně se jednalo o pohřeb velmože se čtyřiceti lidskými obětinami. Na místě údajného pohřbu se našel vůz s kováním z bronzu i železa, kostra koně, zuhelnatělá kostra muže. Kostru obklopovalo množství cenných předmětů – bronzové náramky, nánožníky,

---

⁴⁴http://www.ckrumlov.info/docs/cz/region_histor_keoptr.xml [8. 3. 2011]

⁴⁵Bílek, J. *Hádanky naší minulosti – Kam odešli Keltové?*, 2002

⁴⁶Bauerová, A. *Zlatý věk země Bójů.*, 1988, str. 45

⁴⁷Bílek, J. *Hádanky naší minulosti – Kam odešli Keltové?*, 2002, str. 106

nákrčníky, zlaté čelenky i náhrdelník z více než pěti set velikých jantarových zrn se závěsem z medvědího drápu. K tomu žezlo bohatě zdobené slunečními symboly, množství keramiky a zvířecí kosti, nejrůznější látky a další předměty.⁴⁸

Bílek se ve své knize *Hádanky naší minulosti – Kam odešli Keltové*, uvádí: „*Wankel měl dojem, že vstoupil do jedné ze scén Dantova Pekla. Hleděl s nedůvěrou i trochou hrůzy na zbytky vozu uprostřed vyhaslého ohniště, na useknuté ruce s prsteny a náramky ležící na jakémsi oltáři, na roztříštěné lebky, kostry poházené bez ladu a skladu....*“⁴⁹ Podle několika pověstí a různých zdrojů tuto událost obklopuje tajemství a čtenáři se tak nechává prostor k jeho osobním úvahám i závěrům.

Jedna z lebek, která se našla v Býčí skále, byla pravidelně modelovaná, s krásnými zuby, z čehož Wankel usoudil, že zabitá mohla být i kráskou. Pod lebkou se blýskala zlatá čelenka.⁵⁰ Snad proto ji o půl druhé století později nazvali keltskou princeznou. Přes kostru princezny ležela kostra muže s rozdrčenou pánevní oblastí. Přes nohy mu ležela kostra koně. Lebka princezny poutala pozornost médií a stala se jedním z nejceněnějších exponátů Moravského zemského muzea. 8. května 2010 se do Býčí skály vrátila a je zde vystavena. Mladá žena, možná tedy princezna, zemřela odhadem ve třiceti letech.

Nyní je lebka vystavena i s replikou této čelenky v místě nálezů, tj. v Býčí skále.⁵¹

---

⁴⁸Bauerová, A. *Zlatý věk země Bójů.*, 1988, str. 48

⁴⁹Bílek, J. *Hádanky naší minulosti – Kam odešli Keltové?*, 2002, str. 111 a 113

⁵⁰Bauerová, A. *Zlatý věk země Bójů.*, 1988, str. 49

⁵¹http://www.lidovky.cz/do-jeskyne-byci-skala-se-vrati-vzacna-lebka-oznamili-archeologove-pyb-/ln_veda.asp?c=A100422_152347_ln_veda_hev [15. 3. 2011]

3 Mytologie

*„ Existuje – li smrt, je to první věc života.
Aby život byl vůbec k žití, musí se žít s ohledem na smrt,
jako by ho ani nebylo – totiž jako opravdový život.
Taková byla nejhlubší keltská víra “
H. Kalweit, Keltská kniha mrtvých*

3.1 Vymezení pojmů

Na úvod této podkapitoly uvádím srovnání dvou našich odborníků na mytologii a mýty a jejich definování.

Mytologie

(z řečtiny: mýthos, „řeč, vyprávění, příběh“ a logos, „nauka, věda; slovo“)

1. soubor mýtů (bájesloví) určitého národa, kultury či etnické skupiny (tradiční jsou starověké soubory – egyptské, řecké, římské, indické, ale také z protohistorické Evropy – germánské, keltské, skandinávské, slovanské);

2. nauka zkoumající vznik, vývoj a význam mýtů. Mytologie a mýty jsou předmětem zájmu sociologie, historie a psychologie (zvláště psychoanalýzy). Mytologie jako samostatná disciplína studuje povahu mýtů, jejich funkci a místo v sociálním životě.⁵²

Mýtus

(z řečtiny: mýthos, „řeč, vyprávění, příběh“)

Mytologie je podle prof. Maliny mýtus „bájeslovné, pohádkové vyprávění o vzniku světa, o bozích, o přírodních jevech nebo kulturních hrdinech, lidském bytí atd. zasazené do určité mytologické soustavy. Je to jakýsi prvotní světonázor a zároveň předstupeň náboženství, ve kterém pak tyto „primitivní“ představy přerůstají ve víru v nadpřirozené bytosti a v existenci nadpozemského světa vůbec. Je to tedy ještě fantastický (nereálný) výklad o jevech přírodních a společenských a o jejich příčinách, podstatě a proměnách. Mýtus se odehrává v neurčitém, většinou dávném čase, nemá autora, nýbrž pouze vypravěče, mýtus se traduje,

---

⁵²<http://istr.muni.cz/do/1431/UAntrBiol/el/antropos/slovník.html> [26. 3. 2011]

v mýtech se předává lidská zkušenost. Skrytý symbol a poselství jim dodává nadpřirozený charakter.⁵³

Nakonečný uvádí: „Často se pojem mýtus dával do protikladu k pojmu logos: lidské myšlení se vyvíjí od mýtu k logu, tj. od emociogenního synkretického poznávání, vyprávěného symbolickými příběhy, k poznávání logickému, racionálnímu, sdělovanému pojmy...“⁵⁴

Malina dále píše, že se jedná o prvotní světónázor a předstupeň náboženství, rodná půda víry a nadpozemského světa, výklad přírodních a společenských jevů bez určení času, předávaný v tradici národa.⁵⁵

Podle Nakonečného mýtus vyvolává spojené emocionální poznání vetknuté symbolicky do vyprávěných příběhů.⁵⁶

Z obou pojetí vyplývá, že Nakonečný oproti Malinovi přisuzuje příčinu vzniku mýtu emocím a Malina proti Nakonečnému vidí v mýtech počátek náboženství. Keltové a mnohé další národy nerozuměli různým přírodním úkazům. Emoce, které v nich vyvolávaly, promítali do běžného života, proto jim mýty a náboženství poskytovaly možnost orientace v prostoru i času a podaly pomocnou ruku při vysvětlení všeho, co přesahovalo jejich myšlení. Právě díky mytologii jsme schopni poodhalit tajemství bytostí, nadpřirozených sil a bohů, všech, kteří koexistovali s našimi předky.

3.2 Počátky keltské mytologie

O kosmogonii, kterou považují za základní stavební kámen každé mytologie, nejsou u Keltů k dispozici žádné spolehlivé zprávy. Nenalezneme je v podobě písemných záznamů, jelikož druidové, dobové autority, měli výrazný odpor proti písmu.⁵⁷ Jisté znaky nalezneme ve filosofii a lidové tradici, jež se zachovala dodnes v podobě nejdůležitějších náboženských a magických rituálů. Ty byly interpretací mýtů o stvoření světa a vítězství sil dobra nad silami zla, chaosem a smrtí. Opakování těchto rituálů mělo přímý pozitivní vliv na běh světa. Účastí na těchto

---

⁵³<http://istr.muni.cz/do/1431/UAntrBiol/el/antropos/slovník.html> [26. 3. 2011]

⁵⁴Nakonečný, M. *Lexikon magie.*, 2009, str. 297

⁵⁵<http://istr.muni.cz/do/1431/UAntrBiol/el/antropos/slovník.html> [26. 3. 2011]

⁵⁶Nakonečný, M. *Lexikon magie.*, 2009, str. 297

⁵⁷Puhvel, J. *Srovnávací mytologie.*, 1997, str. 196

rituálech docházelo k rekonstrukci stvoření, proto druidové mohli tvrdit, že stvořili svět.⁵⁸

Z následné komparace Keltského pantheonu je zřejmá složitost tohoto systému. V něm nalézáme řád až po důkladnějším seznámení a pochopení souvislostí, např. ve vnímání času. Logickou hierarchii a strukturalizovaný rod bohů lze prvotně rozdělit, stejně jako celou mytologii, na kontinentální a ostrovní systém, které se prolínají a jindy tvoří paralelu.

Jeden ze základních pramenů o keltské, resp. galské mytologii a náboženství je obecně přijatý spis Gaia Julia Caesara o dobývání Galie: *Zápisky o válce Galské - De bello Gallico* z let 58 -50 p. n. l. Při své druhé výpravě do této země zaznamenal i život Gallů a Germánů. Najdeme zde popis společenské, politické i sociální funkce, význam justiční pravomoci druidů.⁵⁹ Shodný popis a základ obdobných informací nalezneme i v díle Řeka Diodora ze Sicílie: *Diodorus Siculus – The Library of Histori*, kde v knize páté popisuje historii, kulturu i mýtické dějiny Evropy, Egypta, Indie a dalších zemí.⁶⁰

Autoři římského původu uvádějí keltské bohy obvykle pod římskými jmény a celý panteon popisují náhledem římského náboženství, tedy rozmanitou, hierarchizovanou a polyteistickou soustavu. V antických pramenech nalézáme informace o náboženství Keltů. Pochází z období 1. století př. n. l. - 1. století n. l., kdy již probíhala na většině keltských území invaze Římanů, což vedlo k potlačování domorodých tradic. Pro Caesara, Diodora, Strabona aj. představovali Keltové především odbojný, násilnický, impulzivní a požívačný barbarský lid. Původní keltskou mytologii obsahují středověké texty z 11. - 12. století. Postavy bohů vlivem křesťanského vnímání získaly podobu heroických předků, v horším případě pak padlých andělů nebo démonů.⁶¹

---

⁵⁸Myers, B. C. *Záhadní druidové. Keltská mystika, teorie a praxe.*, 2008, str. 227

⁵⁹Caesar, G. J. *Zápisky o válce Galské.* 6. 11. – 6. 17

⁶⁰http://penelope.uchicago.edu/Thayer/E/Roman/Texts/Diodorus_Siculus/home.html [19. 3. 2011]

⁶¹Caesar, G. J. *Zápisky o válce galské.* 6. 16, Strabon, *Geografie* 4.4.2, Diodoros Sicilský, *Bibliothecahistorica* 5.27-5.31

3.3 Božstva

V tomto podání je nutné vzít v úvahu fakt, že galská božstva byla Caesarem interpretovaná z pohledu římského náboženství, proto zkreslená vlastním chápáním. Pokud prozkoumáme a vezmeme v úvahu teorie některých badatelů o indoevropských božstvech, srovnáme Caesara s moderními poznatky a přijmeme základní rozdělení keltského panteonu (musíme zahrnout a akceptovat nuance způsobené geografíí apod.), pán nebe, bohové bojů, a skupina tzv. technických bohů, ti mají zodpovědnost za řemesla apod., shledáme značné rozdíly. Výrazným rysem keltských bohů je multifunkčnost, a tedy i vzájemná zaměnitelnost, která se projevuje rovněž v mytologii. Obtížná uchopitelnost keltských bohů se projevuje při pokusu tato božstva synkretizovat s postavami jiného panteonu.

Caesar uvádí, že nejuctívanějším bohem Galů byl Merkurius, vynálezce řemesel, průvodce pocestných a garant obchodních výdělků. Caesar tak usoudil z největšího počtu zhotovených soch. Dalšími uctívanými bohy jsou Apollon, Mars, Jupiter a Minerva, jejichž oblast působení se shoduje s pojetím těchto božstev jinými národy. Galové, spolehlivě informovaní od druidů, se považují za potomky boha Díse – Díspatera.⁶² Tohoto boha tedy můžeme považovat za hlavního. Je hlavním bohem nejen Galů, ale aplikací komparativní religionistiky nacházíme jeho paralelu, stejně jako dalších bohů, ve více indoevropských náboženských systémech, kde je známý přirozeně pod jinými jmény. Ve védách⁶³ se tento bůh objevuje pod jménem Djaus, Řekové ho uctívali jako Dia (nominativ Zeus). Keltové ho uctívali pod jménem *Taranis a Sucellustr*. Tohoto boha lze ztotožnit překvapivě i se jmény bohů, jako je Dagda nebo Danu.⁶⁴ Boha Esa lze ztotožnit s irským bohem Lugem, otce Cú-Chulaina.⁶⁵

Všichni byli samostatní bohové s vlastní identitou, symboly a mytologií, proto budu tyto rozdíly v bližší interpretaci, rozdělení a popisu dále respektovat a pojmu bohy samostatně. Není účelem zde vypisovat heslovitě kompletně celý pantheon, vztahy mezi bohy, jejich charakteristiky a symboliku, proto zmíním pouze nejdůležitější z nich s jejich stěžejními aspekty.

---

⁶²Caesar, G. J. *Zápisky o válce galské*. 6. 17, 6. 18.

⁶³starověké indické náboženské texty

⁶⁴Kulcsárová, Z. *Světové mytologie*, 1973, str. 357 - 358

⁶⁵Puhvel, J. *Srovnávací mytologie*, 1997, str. 202

Praotcem, nejvyšším bohem irských Keltů, byl Dagda, jehož jméno můžeme přeložit a interpretovat jako dobrý bůh. Tento bůh vlastnil kotel, harfu a kyj, jehož jedním koncem oživoval lidi a druhým mohl zabít devět mužů. Devět mužů je analogie trojnosti jednoty. Vnímáme tedy tento kyj symbolicky jako nadvládu nad životem a smrtí. Harfou ovlivňoval mysl lidí a kotel, který vlastnil, byl „kotel hojnosti“, jímž nasýtil každého. Měl tedy moc i nad živobytím lidí. Bůh Dagda zplodil syna Óenguse, boha lásky. Dagda i Óengus jsou naším vědomím, naší vlastní existencí, proto jsme všichni nejvyšším bohem a Dagda je náš lidský Duch i nejvyšší bůh současně.⁶⁶

Na funkční úrovni irského boha Dagdy, stál kontinentální bůh Taranis (*taran – hrom – hromovládce*), známý také pod jménem Ogimostr. V Irsku je uctíván jako Ogma dárce Oghamového písma. Jeho symbolem bylo slunce, žezlo blesk a průvodce orel. Vládl nebi a někdy jej zobrazovali jako koně s lidskou hlavou. Vládl celému lidstvu, válkám.⁶⁷ Vedl kosmický boj se zásvětím a pozemskými mocnostmi. Jeho symbol tvoří trojice spirál, triskelion, a ohnivé kolo. Taranis byl uctíván rituálními oběťmi zvířat i lidí. Lidské oběti byly vpleteny do proutěné modly a upáleny zaživa.⁶⁸ Jakýsi pokus interpretovat tato konání najdeme i ve filmu *Rituál „The Wicker man“* v koprodukcí Milenium films, Saturn films a Equity Picture, kde hlavní roli policisty vyšetřovatele a nakonec i oběť pro usmíření bohů a nastolení blaha matriarchální novopohanské sekty ztvárnil Nicolas Cage. Popis tohoto rituálu nalezneme v knize *Srovnávací mytologie* Jaana Puhvela a knize *Světové mytologie* Dr. Zsuzsy Kulcsárové. Oba autoři tyto rituály popisují obdobným způsobem převzatým nejspíše od Caesara nebo Lucana.

Za dalšího významného boha lze považovat Teutata. (nom. sg. Teutates) Pojem sám znamená otec národa, z čehož vyplývá, že se jedná spíše o lidského než kosmického boha. Symbol tohoto boha představuje had s beraní hlavou. Paralelu tohoto boha nalezneme v bohu Lugovi, který byl světlem i průvodcem na tomto světě i v zásvětí.⁶⁹ Teutatovi zasvětili svátek 1. srpna Lughnasad. Považovali ho za patrona a řemesel a ochránce cestovatelů. Podle irské mytologie byl otcem snad

---

⁶⁶Kalweit, H. *Keltská kniha mrtvých.*, 2003, str. 174, 175

⁶⁷Clarusová, I. *Keltské mýty. Člověk a jeho Jiný svět.*, 2001, str. 38

⁶⁸Caesar, G. J. *Zápisky o válce galské.* 6. 16

⁶⁹Kalweit, H. *Keltská kniha mrtvých.*, 2003, str. 178

nejdůležitějšího hrdiny keltských mýtů Cú-Chulainna. Obětem tomuto bohu prořízli hrdlo nad kotlem pro věštění, nebo je utopili.⁷⁰ Jaan Puhvel boha Luga ztotožňuje s dalším předním bohem, Esusem.⁷¹

Skupinou božstev, kterou musíme zahrnout do mytologie Keltů, jsou bohyně, jež dělíme na pramatky, matky a další ženské bohyně, někdy pouze lokálního významu. Představovaly plodnost a byly zobrazovány trojmo, většinou s dítětem nebo jídlem v koši na klíně. Ženské božstvo bylo velmi oblíbené a rozsáhlé. Veliká početnost těchto bohyní matek, například úrody, války, zvířat a další, a jejich veliká obliba vedla v křesťanství ke vzniku a zařazení mýtu Panny Marie. V Irsku bohyni matku zosobňuje Brigit matka a zároveň dcera boha Dagdy. Její další jména jsou Banba, Fódla, nebo Ériu. Můžeme se jen domnívat, kde lze nalézt prvenství jména, jestli u země Irsko – Érien, které vládla, nebo u této bohyně. Funkčně tuto bohyni znali v Galii jako Minervu. Později došlo na její pokřesťanstění na sv. Brigitu. Jako další bohyně můžeme jmenovat pramatky Medb, Ness a bohyni Danu=Anu=Don, která byla v Irsku pramatkou kmene Túatha Dé Danannů.⁷²

Pozici zprostředkovatelů kontaktu Keltů s božstvy zaujímalí druidové. Společensky stáli vysoko a požívali značných privilegií. Pro ně neplatila povinnost vojenských a daňových odvodů. O druidském postavení snili mnozí, ale jeho dosažení bylo zřejmě dosti obtížné a probíhalo v několika stupních. Knížata a bojovníci - vojevůdci využívali znalostí základní mytologie v běžném životě. Druidové se do kněžského stavu vyučovali i přes dvacet let. Získali velké znalosti v oblasti teologie, astronomie, lékařství, magie a v dalších oborech a tím uznání i úctu. Druidové nejvyššího hodnostního stupně, *ollamové*, dosáhli společenského postavení vyšší než král a jejich slovo v rozhodování mělo konečnou platnost.⁷³ Veškerá druidská nauka se předávala pouze ústně a bez písemných záznamů, i přes znalost řeckého písma. Důvodem bylo zřejmě tajení nauky a také posilování paměti žáků. Druidi věřili v nesmrtelnost duše a v reinkarnaci lidské duše do lidského těla. Z toho tedy usuzují, že mohli věřit i v zachování a přenos

---

⁷⁰Clarusová, I. *Keltské mýty. Člověk a jeho Jiný svět*, str. 29

⁷¹Puhvel, J. *Srovnávací mytologie.*, 1997, str. 202

⁷²Clarusová, I. *Keltské mýty. Člověk a jeho Jiný svět*, 2001, str. 33, 67 - 68

⁷³Clarusová, I. *Keltské mýty. Člověk a jeho Jiný svět*, 2001, str. 37

získaných znalostí do své nové lidské existence, tedy v zachování individuálního vědomí.⁷⁴

3.4 Střípky keltské mytologie

Při získávání poznatků o keltské mytologii a při jejím studiu bude jistě každý překvapen rozsahem a složitostí tohoto tématu. Můžeme se pouze domnívat, zda obsáhlost pověstí, mýtů a bájí byla způsobena již výše zmíněným zákazem písma, obrovskou fantazií nebo láskou k příběhům o svém národu. Keltská mytologie zřejmě nevynechala ze svého obsahu jediné téma či věc, k nimž by se nevázal nějaký mýtus nebo s nimiž by nebyla spojená. Nalézáme zde příběhy bohů, celého národa, osídlení země, vyprávění o hrdinech, mytologii sakrálních míst, rostlin, zvířat, nebo i věcí. Celá keltská kultura je napříč protkána keltskými uzly zobrazovanými doslova všude. Jejich význam tkví v ochraně před zlými duchy, kteří v uzlech zabloudí, jsou totiž tvořeny nekonečným lanem. Můžeme jim tedy rozumět jako ochranným prvkům – amuletům. Badatel Georg Bain v nich vidí šifry k uchování různých tajemství.⁷⁵

Zvlášť silný význam měla mytologie smrti, která život tohoto národa výrazně ovlivňovala. Důkazy mytologie získáváme z pramenů řeckých a římských pozorovatelů z období Caesara, z veršů básníka Lucana, z irských a velšských písemných záznamů z 6. a 13. století i z archeologických nálezů.⁷⁶

Není nutné pokoušet se členit mytologii na kontinentální a ostrovní, protože pevninská tradice je obsahově pouhým zlomkem ostrovní, již můžeme prvotně rozdělit na irskou a mytologii Walesu. Irskou a velšskou mýtizaci geografie a historie dokládají sbírky textů v knihách známých pod názvem *Knihy invazí - Lebor Babula Érenn, Používání jmen a Tradice míst. Knihy invazí* popisuje šest vln přistěhovalců na ostrovy Irska, jejich přínos této zemi v podobě spravedlnosti nebo zemědělství a dovezení čtyř významných předmětů rodem *Túatha Dé Danann*. Byl to lid bohyně Danu a přivezl čtyři legendární předměty. Dagdův kotel, z něhož se

---

⁷⁴Puhvel, J. *Srovnávací mytologie.*, 1997, str. 197

⁷⁵Cotterell, M. *Keltské kroniky.*, 2008, str. 117

⁷⁶Greenová, M. *Keltské mýty.*, str. 8 – 13

nasytil každý, meč Nuadův, kopí boha Luga a mluvící kámen Lia Fail, Kámen osudu, určující krále.⁷⁷

Irsko bylo geograficky rozděleno na pět částí, jimiž jsou Ulster, Connacht, Munster, Leinster a střed Mide. Proto také rozeznáváme lokální mytologie, z nichž nejznámější je severoirský Ulsterský cyklus. Zde nacházíme pověst o hrdinovi Cú – Chulainnovi. Již od dětství proslul svými činy a celý jeho další život je protkán zajímavými příběhy, božstvy i magií, vítězstvími a dobrodružstvími a nepřírozenou smrtí. Ulsterský cyklus vypráví i o mýtických ženách, např. o bohyni Étaín, jež je opakovaně unášena ze svého království, nebo o pozemské ženě, krásné Deirdre, která dobrovolně zemřela pro ztracenou lásku. Jihoirský fenianský cyklus předkládá mýtus o Finnovi, vnukovi slunečního boha Nuada, nebo také o bohyni Morrigan.⁷⁸

Pověsti z Walesu najdeme v souboru mýtů Čtyři větve Mabinogu. Obsahuje příběhy postav hrdinů Culhwcha a Olwen. V keltských příbězích se často objevuje motiv žárlivosti a lásky mezi bohy nebo ve vztazích mezi bohy a lidmi, mýty o nebi a slunci, ohni, vodě nebo úrodnosti půdy.⁷⁹

Významně byla v životě Keltů zastoupena smrt, kterou považovali za přirozenou součást života. Víru v posmrtný život dokladují nálezy hrobů s osobními předměty mrtvého potřebnými pro život v zászvěti. Život vyvěral z říše mrtvých, nekončil smrtí, ale přecházel do jiné podoby v jiné úrovni bytí. Vědomí se rodí v jiném světě, kam se vrací po smrti, začátku nové existence. Keltové věřili, že současný život je pouhou částí celku nekonečného návratu, kde není nutné rozlišovat časovou konjunktci, protože čas ani prostor neexistují. Proces přechodu z reálného světa do zászvěti se jmenuje *echtraí* a k tomuto procesu se váže mnoho mýtů, např. unášení elfy, duchy a vílami. S nimi se mohl hmotný člověk setkat na tomto světě, pouze pokud se ze své vůle zhmotnil, nebo v říši mrtvých, ale pouze jako svá duše.⁸⁰

S postupem doby došlo u mnoha mýtů ke zkreslení, deformaci, řada z nich byla zapomenuta. Nalézáme je již jen v podobě písemných záznamů v zaprášené knihovně. Živé legendy a mýty, jako by naopak získaly za dobu existence svou duši,

---

⁷⁷Kulcsárová, Z. *Světové mytologie.*, 1973, str. 386

⁷⁸Clarusová, I. *Keltské mýty. Člověk a jeho Jiný svět*, 2001, str. 83 - 151

⁷⁹Greenová, M. *Keltské mýty.*, str. 29 - 37

⁸⁰Kalweit, H. *Keltská kniha mrtvých.*, 2003, str. 52 - 118

oživly a žily si svůj vlastní život, staly se multikulturní, a pokud ne globální, získaly minimálně interkontinentální význam. Mezi ně zajisté náleží legendy o kouzelníkovi Merlinovi, příběh Tristana a Isoldy, krále Artuše. Některá umělecká díla jsou nesmrtelná, mezi nimi i legenda o králi Artušovi. Středověká literatura stále přitahuje široké spektrum čtenářů. Legenda neztratila na přitažlivosti a vedla i k mnohým literárním, filmovým adaptacím i vzniku počítačových her. Informace o králi Artušovi jsou četné, ale ne všechny můžeme považovat za věrohodné. Není možné stanovit přesné datum vzniku legendy, neboť se vyvíjela staletí. První literární zmínky o králi Artušovi můžeme nalézt v *Historia Brittonum* nebo v historické práci britského historika Nenniuse z devátého století, kde je Artuš prezentován jako zkušený válečník. Jeho jméno se opět objeví v *Annales Cambriae*, velšské kronice z desátého století. Když bylo Artušovi patnáct, stal se králem. Později se oženil s Guinevrou a dobyl mnoho zemí a území, jako je například Irsko, Island, Dánsko nebo Norsko. Populární víra tvrdí, že Artuš je stále naživu a čeká na pravý čas, aby se vrátil do Británie. Příběh Artuše a rytířů, zejména Lancelota a kouzelníka Merlina, je zpracován i v latinském přepisu *Písma Svatého Vulgata*. V britských dějinách se objevilo několik postav, jež snad mohly být skutečným Artušem nebo vzorem pro artušovské legendy. Historické záznamy nám tedy nepomohou zjistit skutečnou totožnost legendárního krále Artuše. Jeho původ a život tedy pravděpodobně zůstanou tajemstvím navždy.⁸¹

Příběh o Artušovi je oblast pro diskuze, polemiku, nebo i studium, ale pokud bychom měli určit prvenství a vyzdvihnout jeden mýtus z dob Keltů, ten o Artušovi by to nejspíše nebyl. Existuje nepochybně pouze jediný keltský mýtus ovlivňující celé generace i životy jednotlivců. Tvoří vlastní mýty a dějiny. Přesto, že ho alespoň povrchně zná snad úplně každý dospělý, jeho původ u Keltů by poznal pouze odborník nebo nábožensky vzdělaný člověk. Tím mýtem je příběh Svatého Grálu. Je pochopitelné, že i tato legenda má více kořenů, jeden z nich nacházíme v křesťanství, neboť údajně do tohoto kalichu byla zachycena krev z probodnutého boku Ježíše Krista. Kalich převezl na západ rybář a od té doby si králové Grálu říkají králové Rybáři. Každý papež nosí vlastní Rybářský prsten k pečetění dokumentů.

---

⁸¹Cotterell, M. *Keltské kroniky*, 2008, str. 125 – 133

Prsten je po papežově smrti zničen.⁸² Poslední strážce Grálu byl Galahad. Ingeborg Clarusová používá i termín keltský kotel při kladení otázky, kam tento Grál kotel zmizel, když údajně pukl.⁸³ Tím dostává mýtus Grálu další dimenzi, protože kotel jako takový zaujímal v keltské mytologii velmi významné místo. Setkáváme se s kotlem mnoha podob, různého původu a vlastností, které jsou přiřknuty souhrnně Grálu. Ten údajně nasycil každého, stejně jako kotel boha Dagdy, uměl léčit, tak jako velšský kotel Brannův, a nalezneme i další shody.⁸⁴

Jisté je, že zaručeně pravý Svatý Grál se podle Irů nachází ve sbírce Irského národního muzea pod názvem Ardaghský pohár. Skládá se z 354 jednotlivých částí, jejichž počet se shoduje s počtem dnů v roce podle druidského kalendáře.⁸⁵ Hlavní části tohoto poháru - kupa, rukojeti a kužel nohy - jsou vyrobené ze stříbra. Obrubu kupy zdobí jedenáct gombíků, jeden průkazně chybí. Pod nimi jsou vyryta jména 11 apoštolů, chybí Jidáš a místo něj je doplněno jméno sv. Pavla. Vyobrazení jsou zde i dva propletení draci, „... znak ukřižování Krista a znak Merlina, učitele krále Artuše ...“⁸⁶

Samotná existence tohoto artefaktu a nálezy archeologů na něm z oblasti geometrie, matematiky, bible⁸⁷, dávají průchod konspiracím a někdy až fantastickým teoriím. Vědomosti o tomto Grálu v jakkoli ucelené formě jsou pouze dílčí bez odhalení tajemství brože Tara. Cotterell ve své knize *Keltské kroniky* píše: „Jen král Artuš mohl poznat původ tohoto kalicha po rozluštění šifry brože Tara, vytažením meče z kamene a stát se jedním z 144 000⁸⁸, čímž byl učiněn králem, jenž byl, a králem, jenž bude.“⁸⁹ Propojením pověstí o Svatém Grálu a Artušovi opakovaně nalézáme provázanost keltských mýtů mezi sebou. Jak jsme již zjistili dříve, jeden mýtus prolíná druhý, mnohdy závažným způsobem doplňuje jeho význam a jeden bez druhého by ztratil svou hodnotu.

---

⁸²<http://www.blesk.cz/clanek/zpravy-novinky-domaci/123324/papez-nosi-krvave-boty.html>
[28. 3. 2011]

⁸³Clarusová, I. *Keltské mýty. Člověk a jeho Jiný svět*, 2001, str. 230

⁸⁴ srov. Clarusová, I. *Keltské mýty. Člověk a jeho Jiný svět*, 2001, str. 231 a Kalweit, H. *Keltská kniha mrtvých.*, 2003, str. 90 – 103

⁸⁵Cotterell, M. *Keltské kroniky.*, 2008, str. 151 - 152

⁸⁶Cotterell, M. *Keltské kroniky.*, 2008, str. 188

⁸⁷Mat. 26, 26 – 28, Lk 22, 42, Mat. 26, 39

⁸⁸Zjevení Janovo 7, 4

⁸⁹Cotterell, M. *Keltské kroniky.*, 2008, str. 187

„Keltské svastiky, spirály, uzlování, systém číslování, Excalibur, Grál a iluminované rukopisy, to vše sděluje tytéž informace, které byly nalezeny v pokladech civilizací, které uctívaly Slunce: duše se skutečně může stát hvězdou.“⁹⁰

---

⁹⁰Cotterell, M. *Keltské kroniky*, 2008, str. 194

4 Keltské svátky

Keltské svátky se promítají do současné doby, byť jejich podobu částečně překrylo křesťanství. I ony jsou odkazem našich předchůdců, naším dědictvím. Keltové kromě slunovratů a rovnodenností drželi čtyři hlavní svátky.

4.1 Samhain (Samain)

od sam e fuin, tj. „konec léta“

Začínal jím keltský rok. Světlá polovina roku odcházela a nastupovala Tma – temná část. Podle některých výkladů mohl znamenat shromáždění, neboť se v tomto čase konala významná shromáždění lidu. Keltové měli naprosto jiné chápání času, neboť den pro ně nezačínal východem slunce, ale nocí, proto také rok začínal zimou, nikoli jarem. Samhain je doložen i v galském kalendáři v Coligni, nazýval se Samoniostr.⁹¹

S tímto svátkem je spojeno mnoho rituálů, aby se lidé zabezpečili proti nezvaným silám. Pokud Samhain začínal již v předvečer 1. listopadu, kdy v šest hodin večer končil starý rok a nový rok začínal až 1. listopadu v šest hodin ráno, zůstalo zde dvanáct hodin, které se vymykaly času. V tomto čase docházelo k propojení světa lidského a Jiného světa. Padly hranice těchto světů a nic nestálo v cestě žijícím a zvěčnělým – nesmrtelným. Objevovaly se nejrůznější bytosti Jiného světa - skřítkové, víly, démoni, hroživé obludy vycházející ze sídů (nitro megalitických hrobů). Keltové obětovali mrtvým předkům, dům byl pečlivě uklizen, špinavá voda vynesena. Někdy se nechaly dveře příbytku otevřené, jindy se pořádně zapečetily. Nedoporučovalo se opouštět domy. Důležitým rituálem bylo uhašení „starého“ ohně a po půlnoci se zapaloval oheň „nový“. Lidé se shromažďovali okolo domácího krbu a vyprávěli si nejrůznější příběhy. Jeden z mýtů popisuje trojhlavého supu, pod jehož vedením se každoročně o Samhainu vyrojila z jeskyně u Medbina sídla v Cruachánu horda podivných bytostí, které svým dechem ničily vše, co nebylo sklizeno ze stromů a polí.⁹²

---

⁹¹Vlčková, J. *Encyklopedie keltské mytologie.*, 2002, str. 265 - 266

⁹²tamtéž, str. 267

V křesťanské podobě je tento svátek slaven 1. listopadu jako svátek Všech svatých a 2. listopadu jako Dušičky, Památka zemřelých. I do těchto svátků se promítá tradice Keltů – oheň udržují zapálené svíce, uctívají se zemřelí. Samhain se promítá také do Halloweenu, ten je znám především v USA, hojně se vyskytuje také ve Velké Británii, Kanadě, na Novém Zélandu. Děti a mládež chodí v nejrůznějších maskách a tropí různá alotria. Metaforicky se vyjadřuje spojení s Jiným světem: koledníci představují bytosti, výslužka představuje obětiny.

4.2 Imbolc

Svátek Imbolc byl slaven v předvečer 1. února a konal se na počest bohyně Brigit. Brigit, dcera Dagdy, je bohyně inspirace a učení, patronkou kovářů, zastánkyní opuštěných a léčitelkou. Držela ochrannou ruku nad rodícími ženami a dodávala jim sílu a odvahu. Jako taková byla všude bohyní velmi oblíbenou na řadě míst po celé Evropě. Je jí zasvěceno mnoho studní a léčivých pramenů. Náležela jí sluneční komponenta. Její oblíbenost nezmizela ani po příchodu křesťanství, proto se mezi svatými objevila v podobě sv. Brigit z Kildare. Ta je zobrazována na obrazech jako pastýřka, kolem ní poskakují jehňátka. A protože Imbolc oslavuje návrat světla, den se prodlužuje a noc zkracuje, souvisí to také s tzv. bahněním ovcí a jejich laktací. Podle starých legend chodí tato bohyně dosud po světě (jako sv. Brigit), neboť mezi její nesčetné umění patří též schopnost udržovat věčný oheň keltské tradice. Jejím atributem je kříž vázaný ze slámy a připevněný nad vchod domu jako ochranné znamení. Kříž sv. Brigity je svastika bohyně Brigity jako sluneční komponenta, která měla obrovskou sílu. Ze stébel obilí se také vyráběly malé panenky, jež pak dívky oblékly do šatů a nosily je od domu k domu. Každá domácnost dávala této symbolické nevěstě malý dárek. Součástí oslav tohoto svátku bylo také zapalování malých ohniček před vchodem do domu. Věřilo se, že mají symbolickou moc chránit dům před kroupami a úderem blesku. V tento den se také zhášely všechny ohně v kovárnách. Po vyčištění ohniště je znovu směly zapálit jen mladé dívky-panny, symbolizující bohyni Brigit.⁹³

---

⁹³Botheroydovi, STR. a P., *Lexikon keltské mytologie.*, 1998, str. 48, 49

V předvečer svátku Imbolc se obvykle konala bohatá hostina, na níž nechybělo pečivo ozdobené symboly. Nesmělo se zapomenout nechat něco z jídla jako oběť bohům. V období tohoto svátku bývalo také zvykem slavnostně vykonat první jarní orbu. Pluhy se ozdobily barvenými pentlemi, polévaly (křtily) se pálenkou a byly doprovázeny mladými dívkami. Do brázd se pak vkládaly symbolické oběti bohům - kousky chleba a sýr. Další tradicí je rituální očista, ta má svá přísná pravidla. Jedná se o omývání hlavy, rukou a nohou. Tuto očistu praktikovali i Římané.⁹⁴

Církev tento svátek převzala jako Hromnice, neboli Očišťování Panny Marie či Uvedení Páně do Chrámu. Kardinál Vlk tento svátek popisuje:

„Ten svátek se pouze lidově, druhotně, odvozeně nazývá „Hromnice“. Základ je židovský. Každá Židovka přinesla 40. dne po porodu do chrámu svého prvorozeného syna a podala oběť za očištění - ovečku, chudší dvě holoubata. To byl předpis Zákona. Také Panna Maria s Josefem naplnili 40. dne po Ježíšově narození (po Vánocích) tento příkaz Zákona. Bylo by to prošlo bez povšimnutí, protože takové okamžiky byly v chrámu časté, kdyby tam zrovna v tu chvíli nebyli dva lidé – proroci, starý Simeon a Anna. A ti podle Ducha Božího, který je vedl, rozpoznali v dítěti Ježíšovi Mesiáše, v dějinách Izraele proroky předpovídaného a Židy očekávaného. Oba tato proroctví znali a v tu chvíli prorokovali. Simeon nazval Ježíše (podle starých proroctví) „světlem k osvětlení pohanů a k slávě izraelského lidu“. Prorok Malachiáš (5. stol. př. Kr.) o tomto okamžiku prorokoval: „Do svého chrámu přijde Pán, kterého vy chcete, anděl smlouvy, kterého žádáte...“⁹⁵

Pravděpodobně od 11. století dochází na základě proroctví Simeona a Anny o Ježíšově světle k rozšíření zvyku světit svíčky, „hromničky“, ty se pokládaly na okno a měly chránit před hromem a bleskem.

Tento svátek má také kořeny ve slovanské mytologii. Staroslovanský bůh Perun, vládce hromu a blesku, ohlašoval svůj příchod po zimním spánku a zároveň příchod jara zahřměním. Pokud na Hromnice opravdu zahřmělo, pokládalo se to za velmi dobré znamení. V Čechách si lidé klekali na zem a líbali ji. Ve svých příbytcích nadzvedávali židle, stoly, hýbali nádobami a venku před vraty zatínali sekeru, která je atributem Peruna. Vše se řadilo mezi rituály na počest boha Peruna,

⁹⁴Botheroydovi, STR. a P., *Lexikon keltské mytologie.*, Praha 1998, str. 160, 161

⁹⁵<http://www.kardinal.cz/index.php?cmd=article&articleID=322> [24. 3. 2011]

lidé tak oslavovali vysvobození od zimního spánku a naopak mu pomáhali při vymytání zlých bytostí z domů.⁹⁶

Důležitou, ba posvátnou roli hrálo ve všech zmiňovaných náboženstvích světlo. Keltská bohyně Brigit přináší světlo, v křesťanství je Ježíši prorokováno, že se stane světlem k osvícení pohanů, a pohanský Perun představuje boha hromu a blesku. Jeho hřmění upozorňovalo na blížící se jaro, zima pomalu bude ustupovat, den se prodlužuje a noc zkracuje. Stejně, jako v tradici o bohyni Brigit. Po nástupu křesťanství došlo v našem prostoru k propojení keltské, staroslovanské a křesťanské tradice. Pro správnou interpretaci svátku Imbolc nemůžeme vycházet z tradice a výkladu jediné kultury. Svátek v dnešní podobě je výsledek průniku několika kultur, protože na našem území došlo k jejich prolínání.

4.3 Beltain

„bel“ nebo „Belisame“ – jasný, zářící a „tine“ oheň.

Svátek na počest boha Belena (Belenos), boha podobného Apollónovi, měl vzdát hold ohni a léčivým vodám. Belen byl totiž vládcem Slunce a léčivých vod. Pro druidy představoval též boha učitele, pro ostatní lid byl mocným ochráncem. Svátek Beltain je druhým svátkem, jenž na dvě poloviny roku. Prvním květnem začínala druhá polovina roku ve znamení světla – slunce, plodná polovina. Stejně jako u všech keltských svátků začínal v předvečer slavného dne, zde tedy nikoli 1. května, ale 30. dubna. Atributem tohoto svátku se stal posvátný oheň, jehož příprava a samotné zapalování bylo dosti složité. Celý tento svátek provázejí pestré ceremonie.

Nejdříve se v celé obci zhášely všechny ohně, aby později mohly být zažehnuty znovu od ohně posvátného. Ten zakládali druidové. Na pečlivě vybrané místo vyryli velký čtverec. Ten rozdělili na devět stejných čtvercových dílů. Kromě prostředního, ze čtverců odstranili drny. Potom ovaté (nižší kněží) přinesli na hranici devět druhů dřeva posvátných stromů - na každý čtverec jeden druh. O jaké druhy asi šlo, dnes můžeme pouze odhadovat, víme jen, že nejdůležitější místo ve středu zaujímal dub. Ten byl také první slavnostně zapalován od dubových třísek v rukou

---

⁹⁶<http://www.drevenykostelik.cz/dokumenty/FZ-LP-2011-02.pdf> [24. 3. 2011]

druidů. Dřevo v ostatních čtvercích bylo pak zapalováno postupně ve směru hodinových ručiček. V této ceremonii můžeme spatřovat známou keltskou symboliku: posvátné číslo devět a osm okrajových čtverců znázorňujících hlavní svátky roku (slunovraty, rovnodennosti, Imbolc, Beltine, Lugnasad a Samhain).⁹⁷

Oheň, včetně jeho dýmu, měl očišťující účinky jak na lidi, tak na zvířata. Proto se kolem tohoto ohně pořádaly různé tance ve směru hodinových ručiček – směr Slunce, spojené s jeho přeskokováním. Mezi další tradice Beltainu patří např. zdobení domů větvíčkami cesmíny, hlohu a jeřábu. Lidé příbytky zdobili proto, aby je při východu Slunce vidělo krásné.

Cesmína v keltské tradici představuje energii podněcující k činnosti. Patří mezi nejstarší rostliny a její červené bobule znamenají nesmrtelnost a úctu k posvátné krvi. Pokud lidé zavěsili tuto rostlinu na dveře, nic nezvaného se k nim nedostalo. Pokud nosili větvíčku cesmíny při sobě, nenapadaly je bytosti z Jiného světa.⁹⁸

Hloh a jeho historie se neodmyslitelně váží právě k oslavám Beltain. Začátek tohoto svátku byl zasvěcen vášni a volnosti. V 19. století a v některých oblastech dodnes se udržuje zvyk, jakým je volba Májové královny. Vybírala se z nejkrásnějších dívek vesnice. Když byla zvolena, oblékli ji do bílých šatů a na hlavu posadili věnec z rozkvetlého hlohu. Potom ji přivezli na ozdobeném voze nebo koni k posvátnému ohni. Tento rituál připomíná dobu, kdy kněžky nebo lidé dům od domu nosili figuríny bohyně Léta a žehnali zemědělským plodinám a manželským ložím. Vůně rozkvetlého hlohu prý v sobě má velice silný erotický náboj a často se manželské rituály oslavovaly v jeho stínu.⁹⁹

Jeřáb je od nejstarších dob spojován s ochranou. Často se vyskytuje blízko domů, hřbitovů a ochraňuje před zlými silami. Traduje se, že jeřáb ovázaný červenou nití může odvrátit i to nejsilnější zaklínání. Pro Kelty je tento strom velmi posvátný, v Irsku se mu stále říká „*fid na ndruid*“, čili „strom druida“. Druidové je spolu s jasanem a dubem vysazovali v posvátných hájích, kde se shromažďovali k uctívání.

---

⁹⁷ <http://beltine.cz/svatek-beltine-1-kvetna> [25. 3. 2011]

⁹⁸ Matthews, J. a Worthington, W. *Keltské orákulum stromů*. Fontána 2008, str. 54

⁹⁹ tamtéž, str. 48

Lidé věřili v ochrannou sílu větvičky jeřábu přibité nad vstupními dveřmi domu kvůli nositelům zlých úmyslů.¹⁰⁰

Různých zvyklostí, obřadů a tradic se v tento svátek dodržuje mnohem více. Již z doby Keltů nám zůstala tradice vztyčování májky. Dělávala se převážně z kmene břízy, neboť májka samotná má spojovat zemi a nebe. Bříza je znakem počátku, spojuje se s počátkem nového roku, čili se Samhainem. Bříza je jedním ze stromů, které jako první na jaře rozkvétají. Také se tradičně používala na košťata pro čarodějnice. Ty tvrdily, že světlo uvnitř dřeva jim pomáhá létat. Pro její spojení s láskou všeho druhu se o bříze říká, že ji ovládá planeta Venuše. Možná právě proto je také symbolem Beltainu, svátku plodnosti, vášně a volnosti.¹⁰¹

Beltain se slaví pod různými jmény u mnoha národů (Filipjakubská noc, Valpuržina noc). Svátek byl silně překryt křesťanstvím a oheň na místo funkce ochrany před zlými duchy či bytostmi z Jiného světa plnil ochranu před čarodějnicemi, protože lidé věřili, že v tuto magickou moc se slétají čarodějnice na sabat. Čarodějnice jsou pozůstatkem inkvizice, proto se upalují na hranici, je nutné zničit zlo. V Čechách se stále staví májka jako za dob Keltů a prvomájové políbení pod rozkvetlou břízou nebo jiným stromem pravděpodobně vychází také z Beltainu.

4.4 Lughnasad

„*Lughovy slavnostní hry*“¹⁰² nebo také „*Lughova svatba*“¹⁰³ Výklad významu slova Lughnasad se často v literatuře liší, někde není uváděn vůbec.

Lughnasad je svátkem otevírající poslední čtvrtinu keltského roku. Název svátku v sobě obsahuje jméno boha Luga, „*jasný, zářící*“. Bůh slunce a světla hrál významnou roli jak u Keltů ostrovních, tak u Keltů pevninských. Oblíbenost tohoto boha byla značná a přetrvává dodnes ve jménech různých měst např. francouzský Lyon, polská Legnica, holandský Leiden či italská Lucca.¹⁰⁴

---

¹⁰⁰ Matthews, J. a Worthington, W. *Keltské orákulum stromů*. Fontána 2008, str. 36 a 37

¹⁰¹ Matthews, J. a Worthington, W. *Keltské orákulum stromů*, 2008, str. 33

¹⁰² Botheroydovi, STR. a P., *Lexikon keltské mytologie*, 1998, str. 224

¹⁰³ Clarusová, I. *Keltské mýty. Člověk a jeho „Jiný svět“*, 2001, str. 72

¹⁰⁴ Vlčková, J. *Encyklopedie keltské mytologie*, 2002, str. 192

Svátek se slaví v noci z 31. července na 1. srpna a zavedl ho údajně sám Lugh na počest své nevlastní matky a kojné Tailtiu (Velká mateřská bohyně). Tailtiu byla pradávnu bohyní zemědělství. Zemřela prý při mýcení stromů, když chystala půdu k obdělávání. V Irsku lidé očekávali toto období skutečně netrpělivě. Vždyť zatímco dosud přežívali ze zbytků loňských žní, nyní se mohli radovat z dostatku. Lughnasadh zahrnoval čas žní, kdy všichni lidé pracovali na polích, aby pomohli sklídit obilí.¹⁰⁵

Tento svátek byl také časem, kdy bylo možno předvést rychlost svých koní, pořádaly se různé hry a soutěže, porovnávala se síla s ostatními. Kromě her a radovánek byl dobou, kdy se domlouvaly sňatky jak z lásky, tak z rozumu, pokud byly v sázce zájmy kmene, odkud pocházel mládenec nebo panna. Sňatky byly uzavírány na zkušební dobu, a pokud si „snoubenci“ nerozuměli, nebo se nenaplnila jejich představa, po roce a jednom dni se rozcházel, popřípadě mohli být „rozvedeni“ v den Beltainu.¹⁰⁶ Tento svátek symbolizuje hlubší svazek země a lidu.

Tento svátek je u nás známý jako dožínky, nebo také dožatá, obžínky, ožinek aj. Je to slavnost po ukončení sklizně obilovin s různými rituály a obřadným poděkováním bohům za úrodu. Ústřední artefakt této slavnosti bývá dožínkový věnec a obilní dožínkový snop, ten se předává hospodáři, nebo správci statku. Poté ženci dostanou odměnu nebo výslužku a následuje veselice.¹⁰⁷

Tyto čtyři keltské svátky jsou hlavní. Společně s nimi je oslavován ještě letní a zimní slunovrat a obě rovnodennosti. Slunce bylo uctíváno také v jiných kulturách, např. v Mayské. Svátky s oslavami Slunce a Rovnodenností jsou mnohem staršího data než počátek keltské civilizace.

---

¹⁰⁵<http://www.keltove.cz/view.php?cisloclanku=2005121701#lugh> [26. 3. 2011]

¹⁰⁶Matthewsová, C. *Keltské duchovní tradice*, 1996, str. 125 - 126

¹⁰⁷<http://is.muni.cz/do/1431/UAntrBiol/el/antropos/slovník.html> [26. 3. 2011]

4.5 Zimní slunovrat

Názvy: z novodruidského pojetí Alban Arthuan, Youle

Datum: záleží na kalendáři, Slunce je na 1. stupni Kozoroha (20., 21., 22. 12.)

Youle ze skandinávštiny znamená kolo. Kolo znamená ochranu, obnovu. Ze starých zvyků tento svátek (spíše sabat) provází pálení Youle polena, běžně se páčil dub, někdy jasan. Poleno zdobily stuhy a břechťan a pokropilo se vodou, pivem, nebo vínem. Pak jej zapálili třískou z loňského polena. U Keltů byl symbolem tohoto svátku souboj mezi Dubovým a Zeleným králem.¹⁰⁸

Dub je zasvěcen bohu Dagdovi, Zelený král je spojován s cesmínou. Je více než zřejmé, že se v tomto svátku též spojuje několik národních zvyků. Youle je více méně pohanský svátek, který s příchodem křesťanství nahradily Vánoce. Do našich Vánoc, jak je známe nyní, se promítá tradice jmelí, což se pravděpodobně dochovalo od Keltů. Jmelí bylo asi nejvíce spojováno s druidy. Ti také výhradně o zimním slunovratu dávali větvičku jmelí všem přítomným jako předmět pro štěstí a plodnost. Líbáním pod jmelím vyjadřujeme lásku a podle Keltů také plodnost.

4.6 Jarní rovnodennost

Názvy: Alban Eiler, Ostara, Pasch(a)

Datum: záleží na dni, kdy je Slunce na 1. stupni Berana (20., 21., 22. 3.)

Jarní rovnodennost je svátek, který pravděpodobně Keltové převzali od Germánů. Ačkoliv rozdávání vajec, a to i barvených, bylo známo již z dob Peršanů, Egyptanů, Řeků, Římanů a Galů. Vejce jsou totiž symbolem života.¹⁰⁹

Velikonoce, jak jsou známy dnes, jsou největším křesťanským svátkem oslavujícím zmrtvýchvstání Ježíše Krista. K tomu podle křesťanské víry došlo třetí den po jeho ukřižování.¹¹⁰ Tradice barvení vajec přetrvává dodnes.

---

¹⁰⁸Wolf, STR. R. *Knihy stínů*, 2003, str. 94 - 95

¹⁰⁹tamtéž, str. 98

¹¹⁰Mat. 27.63 – 28.7

4.7 Letní slunovrat

Názvy: Alban Heruin, Litha, Midsummer

Datum: den, kdy Slunce vstoupí do 1. stupně Raka (20., 21., 22. 6.)

Svátek oslavující Slunce, jenž je v tuto dobu nejsilnější. O svátku Litha je den nejdelší a noc nejkratší. Keltové tento svátek pravděpodobně převzali od skandinávských kmenů nebo od Germánů. Stejně tak, jako v době Youle, opět svádí boj Dubový král s králem Cesmínovým. Tentokrát však vyhrává král Cesmínový, poněvadž je to Bůh roku uplývajícího. Říká se, že byliny sbírané v tento den mají nesmírnou moc.

V dnešní době bychom mohli tento svátek slavit o Svatojánské noci. S příchodem křesťanství se slunovrat spojil se svátkem Jana Křtitele, ale celá řada prastarých zvyků zůstala zachována ještě z dob Keltů a Germánů. V nejkratší noc roku lze přivolat lásku, sbírat léčivé byliny a je otevřena brána mezi světy.¹¹¹

4.8 Podzimní rovnodennost

Názvy: Alban Elued, Mabon, Avalonská slavnost

Datum: Slunce je na 1. stupni Vah (20., 21., 22. 9., 23. 9.)

Tento svátek je svátkem hojnosti. Byl druhým velkým svátkem dožíněk. V závěru léta se aktivity všech společností zaměřovaly na zajištění dostatečných zásob pro zimní období, tedy na lov zvěře a sklizeň. Bohyně se přeměňovala na stařenu. Největší úctu si zasloužil poslední snop. Splétal se do věnců, copů, nebo se tvaruje do podoby lidského těla. Vzdává se hold Bohyni Caillech (zastřená žena). Rituál pletení obilných snopů přetrvává na některých územích dodnes.¹¹²

---

¹¹¹<http://fos.tym.cz/view.php?cislocclanku=2008090017> [26. 3. 2011]

¹¹²Wolf, STR. R. *Kniha stínů.*, 2003, str. 104

5. Keltská mytologie a mystika v zájmech současné mládeže

Domnívám se, že lze konstatovat úpadek zájmů mládeže o aktivní využití volného času k prohloubení povědomí o našich předcích. Je to způsobeno vlivem techniky, rychlejšího životního stylu, nedostatečnou informovaností nebo vymíráním kulturní a náboženské tradice? Tuto kapitolu zaměřím na reálné využití volného času nejen mládeží v oblasti historie našeho národa, konkrétně keltské kultury a jejího odkazu. Jsem si vědoma existence úzce zájmových skupin zabývajících se touto tematikou aktivně, považuji je ale za malý fragment v populaci.

V naší civilizované společnosti smějí svobodní občané svévolně nakládat se svým časem a sami se rozhodnout, jakým způsobem volný čas využijí. Při koncentraci pozornosti na kvalitu volného času bychom měli konstatovat výrazné proměny všech oblastí působení lidí, zejména materiální sféry. Touha po stabilitě a strach z nedostatku finančních prostředků vede mnohdy k „dobrovolnému“ prodlužování pracovní doby nebo dalším paralelním metodám získávání peněz. Tímto dochází k dobrovolnému novodobému otroctví, které si člověk obhajuje, k vytlačení a omezení volného času pro rodinu, na záliby, koníčky i odpočinek. Priority skutečných potřeb jsou deformovány racionalizací chůtice, nebo v lepším případě ignorovány. Skutečně bohatý život je ale jiný.

Volný čas je základní lidské právo a všichni s ním smí nakládat dle vlastního uvážení, volit libovolné alternativy jeho využití. Volba přirozeně dochází proměny v kontextu s osobními zkušenostmi životních etap.

Účelné a kvalitní využití volného času k osobnímu rozvoji vede k eliminaci negativních sociálních a patologických jevů. Jeho způsob využití jednotlivcem nebo sociální skupinou je ukazatelem kvality jejich života, životního postoje i filosofie.

5.1 Pojem mystika

Mystika vychází z latinského slova „mysticus“, tajuplný; z řeckého „mysticos“, skrytý. Nakonečný v Lexikonu magie uvádí: *„Adjektivem mystický se označuje řada jevů, které mají společné to, že vykazují cosi nadpřirozeného a tajemného. Mohou to být stavy mysli spojené se zvláštním druhem poznání, ale i určité události, jež nelze spolehlivě vysvětlit dosavadními vědeckými poznatky, nebo i nauka, životní postoj či praxe. Mystikou se označuje poznávání tohoto skrytého, nadpřirozeného, případně i praxe, která k takovému poznání vede. Spolu s uvedeným vymezením se však vynořuje řada příbuzných pojmů jako okultismus, magie, esoterismus....“*¹¹³

5.2 Hudba v popředí zájmu

Z historických záznamů nemáme dochovány žádné relevantní záznamy o původní keltské hudbě. Můžeme se jenom domnívat, že ji tvořily různé píšťaly a bubínky a předchůdci dnešních harf. Více archeologické nálezy neodkryjí. V dnešní interpretaci keltské hudby nalezneme neoriginální směsici hudebních projevů ovlivněných temperamentní lidovou hudba Irska a baladami ze skotské vysočiny, podtržené originálním zvukem skotských dud. Tato novodobá keltská hudba si získala příznivce a díky ní se rozzářily i na keltském hudebním nebi nové hvězdy, které určují směr vývoje této hudby. Často propojí staré lidové motivy s písněmi své vlasti a moderními hudebními trendy, čímž vytvoří zajímavá nástrojová seskupení. Tak se zrodila zásluhou Bretoňce Alana Stivela renesance keltské harfy, jejíž obliba roste. K bretaňské harfě se připojila i irská harfová tradice. V Čechách vznikly hudební skupiny v popředí s harfeníkem (např. Irish Dew - se sólistou Seánem Barrym.

V letech 2003 - 2004 vznikla v Čechách Harfová společnost se 3 -4 hráči na harfu. V Harfové společnosti, (Jiří Vyšata, Věra Kadeřábková, Jana Šouflová) hráli hudebníci každý na jiný druh harfy, později přibrali percusse a flétnu. Vystupovali úspěšně na několika festivalech, ale po čase se její členové rozešli.

---

¹¹³Nakonečný, M. *Lexikon magie.*, 2009, str. 294

Harfovou společnost nahradil soubor Harpa vieja s repertoárem zaměřeným spíše všeobecně, i když základ tvoří stará irská hudba. Zakládající členka Harfové společnosti Jana Šouflová vytvořila české webové stránky o keltské harfě a úspěšně ilustruje českou fantasy literaturu irskou ornamentikou. Inspiruje se ve staroirských rukopisech z 8. – 9. století, např. Book of Kells, kterou jsem osobně viděla v Trinity College v Dublinu při návštěvě Irska. Jana Šouflová vyzdobila malbou také „harfu víl“ pro barda Amaigirila. Je duší mnoha českých harfenických setkání a uznávanou reprezentantkou českých harfeníků na zahraničních setkáních v Německu. Dala podnět českým výrobcům hudebních nástrojů k výrobě harf.

Důležité místo v oblasti české „keltské“ hudby zaujímá „první český skotský dudák“ Václav Rout, zakladatel festivalu Skotské hry na zámku v Sychrově. Skvěle hraje na skotské dudy a stará se o výchovu další generace skotských dudáků v Čechách. Na svých webových stránkách nabízí kurzy hry na skotské dudy. Založil několik hudebních skupin: The First Bohemian Czech Pipers and Drums, a Czeltic. Poslední jmenovaná skupina hraje tradiční skotskou hudbu netradičně, a to kombinací tradičních skotských dud a elektrických nástrojů v hudebním stylu rock. Václav Rout působí jako moderátor na nejstarším keltském kulturním festivalu u nás, Beltine, který organizuje Bratrstvo Keltů. Pan Václav Rout je ikonou mládeži se zájmem o tento styl hudby. Jeho Klub přátel Skotska organizuje menší festival Keltování v Lužné. Na podobných festivalech keltské hudby můžeme potkat různé věkové skupiny, které se zajímají o hudbu, tanec, a další směry, vážící se na kulturu země, jako je Irsko, Skotsko a Bretaň. Mnozí zde hledají souvislosti, informace, kontakty, a nejsou tedy jenom pasivními konzumenty zábavy.

Další významný muzikant je flétnista Tom Somr, umělecký ředitel festivalu Keltská noc v Plumlově. Stejně jako na festivalu Beltine i zde návštěvníci uvidí historická řemesla keltských předků, souboje dávných Keltů a mohou se naučit tradiční tance nebo si zakoupit suvenýry s keltskou tematikou. Setkání a festivaly se vyznačují tím, že umocňují propojení všech „Keltů“ s vědomím keltského prazákladu evropské kultury. Přes důraz kladený na hudbu jsou tyto festivaly a akce více žánrové a nabízejí naučné pořady pro celou rodinu metodou workshopů řemesel, výuky tanců apod.

Uplatnění zde nalézají hnutí zájmu o living history, živou historii. Tento žánr souvisí se zájmem mládeže o historický šerm, táboření, pohanskou spiritualitu, mystiku a dávné rituály. V celé Evropě působí zájmové spolky a drobnější skupiny organizující tábory a setkání zájemců o historii. Některé přerostly ve velké kulturní festivaly, jako např. setkání v německém Freienfelsu v pohoří Taunustr. Zde každoročně táboří až 2000 příznivců living history nejen z Německa a oslavují Beltine. Příznivci této živé historie vytvářejí dokonalé iluze života v určitém historickém období dobovým oblečením a předměty denní potřeby. Rekonstruují obydlí dávných předků, ovládají historické bojové techniky a umění a ožívují náboženství a obřady s využitím archeologických poznatků a nálezů. Veřejná vystoupení skupin živé historie zpestřují festivaly i výroční městské slavnosti, skanzeny, muzea v přírodě a archeoparky. Největší přínos z činnosti těchto spolků a skupin spatřuji v jejich podpoře aktivního přístupu k trávení volného času, v podporování a rozvíjení dalšího vzdělávání i uvědomování si kulturně-historických souvislostí. Zaváděním nových technologií do každodenního života totiž rychle zaniká řada dovedností a tyto spolky připomínají, co vše lze vytvořit vlastníma rukama a jaká je to radost. Vyzdvihla bych však ještě jeden přínos všech kulturních aktivit novodobých Keltů a keltských muzikantů. Lidé se setkávají, cestováním za akcemi poznávají nová místa po celé Evropě, získávají zkušenosti a navazují nová přátelství.

5.3 Občanská sdružení

I v České republice existuje řada spolků, zabývajících se odkazem Keltů, jež udržují a předávají tradici našich předků. Pořádáním tematických akcí aktivním způsobem získávají nové zájemce, členy nebo rozšíří povědomí mládeže i amatérským konáním dříve neinformovaným návštěvníkům.

5.3.1 Keltoi

Jedním ze sdružení je Keltoi. Zmiňovala jsem ho již v souvislosti tradicí. Pořádá a organizuje školní výlety a výukové programy pro děti základních škol od 4. do 9. třídy v archeoparku obce Prášily na Šumavě. Celý program zabere zhruba 2 – 3 hodiny, během nichž si návštěvníci mohou vyzkoušet umlít mouku, razit mince, rozdělat oheň a na něm upéct obilné placky. Zájemce mají možnost vyrábět keramiku nebo sekat dříví keltskou sekerou. Poslechnou si výklad o dobových zbraních a vyzkoušejí si boj dřevěnými meči. Tyto výukové programy jsou plně funkční již od roku 1996 a představili je i v Mladé Boleslavi v expozicích Templ a Keltská vesnička. Program byl představen i v mece keltské kultury v Čechách, v Informačním centru keltské kultury na zámku Nižbor.¹¹⁴

5.3.2 Boii

Občanské sdružení Boii bylo založeno v roce 2002 a sídlo má v obci Nasavrky v Pardubickém kraji. Mezi jeho hlavní cíle patří výstavba archeoparku a archeoskanzenu. Dalším cílem je pořádání keltských festivalů a oslava svátků v celé České republice, podpora vzdělání vzdělávacími programy s velkým důrazem na ochranu přírody. Programy jsou určeny pro mládež věkového rozsahu 7 – 18 let. Soustředí se také na rozvoj turistického ruchu s podporou kulturního života v regionu a předávání tradičního keltského odkazu během oslav keltských svátků.¹¹⁵

5.3.3 Bratrstvo Keltů

Sdružení Bratrstvo Keltů již 17 let úspěšně působí v oblasti seznamování veřejnosti s keltským duchovním a tradičním odkazem. To vykonává metodou elektronického i tištěného zpravodaje o své činnosti, informacemi o nové keltské literatuře a hudbě a dalšími zajímavostmi z keltského světa. Sdružení má v letošním roce již přes 550 registrovaných členů. Je hlavním pořadatelem oficiálního

---

¹¹⁴ www.keltoi.cz, <http://www.archeoparkprasily.cz/index.php> [30. 3. 2011]

¹¹⁵ <http://www.boii.cz/04-programy/pro-skoly.php>, <http://www.boii.cz/07-boii/obcanske-sdruzeni.php> [30. 3. 2011]

multikulturního festivalu Beltine konaného každoročně z 30. dubna na 1. května k oslavám tohoto svátku. Je to festival plný hudby, přednášek, tance, rituálů a ukázek života Keltů. Letos proběhne na zámku Jaroměřice nad Rokytnou a mimo mnoha hudebních skupin a zajímavého programu Bratrstvo deklaruje účast i ikony keltologie Jiřího Waldhausera. Festival Beltine je zařazen do projektu Ve stopách předků.¹¹⁶

5.3.4 Agarain

Společnost Agarain spolu s uměleckým kovářstvím Artes Ferreae pět let činně vyrábí keltské repliky spon, torquesů, nožů a další, publikuje odbornou literaturu a pořádá workshopy na téma keltská řemesla. Spolupracuje se sdružením Keltoi. Uměleckým kovářem je velice nadaný 23letý muž Václav Melč. Částečně převzal řemeslo jako tradici od svého otce. Nyní již samostatně vytváří vlastní styl, kreslí návrhy a maluje komiksy. Navštěvuje nebo se aktivně účastní historických a fantasy festivalů, např. Celtoi v Otzenhausenu, Ritterspiele Freienfels, Keltská noc, Elf Fantasy Fair.¹¹⁷

Mohla bych doložit výčtem i další společnosti, které se odkazem Keltů zabývají, jejich činnost je obdobná výše uvedeným. Odlišnou skupinu zájemců o keltskou kulturu, zejména náboženství, tvoří novodobí druidové, pohané a náboženství Wicca.¹¹⁸ Replikují staré přírodní keltské rituály a náboženskou tradici.

Kromě hudby, literatury nebo výtvarnictví je třeba zmínit ještě jedno odvětví, kam se promítá mystika Keltů a o co je mezi mládeží velký zájem.

---

¹¹⁶<http://www.beltine.cz/o-sdruzeni-bratrstvo-keltu> [30. 3. 2011]

¹¹⁷<http://www.artes-ferrea.eu/view.php?cisloclanku=2009010005> [30. 3. 2011]

¹¹⁸Bradley, I. *Encyklopedie nových náboženství.*, 2006, 295-297

5.4 Tetování

(z tahitštiny: *tatau*, „označit, ťukat“)

Profesor Malina o tetování píše: „jedna z forem trvalého a bolestivého zdobení či modifikace lidského těla; vyskytuje se ve většině kultur od pravěku až do současnosti. Od roku 1769, kdy se s nativním pojmem pro tetování seznámil britský cestovatel James Cook (1728–1779), se výraz nebo jeho základ prosadil do světových jazyků.“¹¹⁹

Tetování se stává módním trendem a od dob srdíčka nebo námořnické kotvy z vězení prošlo výrazným vývojem. S využitím moderních nástrojů a barev se stává uměleckým dílem vyjadřujícím životní filosofii nositele. Obliba výrazně stoupla využitím i dočasných barev, které po několika letech ztrácejí pigment a nezanechají na těle žádné stopy. I zde nalezneme keltskou symboliku mající pro nositele identifikační a kastovní význam. U mladých lidí však nelze očekávat hluboký zájem o význam symbolů, kterými se zdobí, neboť se vesměs spokojí s vizuálním výsledkem, který jim dá pocit difference od vrstevníků.

Keltské symboly nalézáme na oblečení, módních doplňcích, kabelkách nebo špercích či suvenýrech. Představují symboliku božstev, zvířat, rostlin, všeho, co bylo pro Kelty posvátné. Často objevíme zobrazené motivy zvířat pro vlastnosti a schopnosti, které lidem chybí nebo je vnímali jen zčásti.¹²⁰

Kromě vlastních záznamů skupin neexistují globální statistiky o počtech příznivců living history, zájemců o keltském umění a dobrovolníků. Nelze tedy spolehlivě určit, zda zájem o tuto tematiku momentálně stoupá nebo klesá. Tato oblast zájmu, stejně jako mnoho dalších, zaznamenala výrazný nárůst příznivců v porevolučním období a do jisté doby byla tato populační exploze „Keltů“ zřetelně viditelná. Domnívám se, že došlo po prvotní euforii a entuziasmu k částečnému poklesu zájemců a nyní jsou jejich počty přibližně stabilizovány. Jistě, dochází k přirozenému úbytku, ale aktivity sdružení a dobrovolníků zajišťují nenásilnou formou průchod otevřenými dveřmi do světa keltské historie všem novým zájemcům.

¹¹⁹<http://is.muni.cz/do/1431/UAntrBiol/el/antropos/slovník.html> [29. 3. 2011]

¹²⁰Heinz, S. *Keltské symboly.*, 2002, str. 9

Výzkumná část

6 Cíle a metodologie výzkumného šetření

6.1 Cíle výzkumného šetření

Hlavním cílem výzkumné části je zmapování obecné povědomí o keltských předchůdcích žijících na našem území a o jejich odkazu v podobě tradic, svátků, mytologie, které se promítají do současnosti.

Pro objasnění problematiky jsem stanovila tyto výzkumné cíle:

1. Zmapovat jaký je vztah dnešního člověka ke starým tradicím.
2. Pomocí výzkumu dokázat, jak se promítá keltská mytologie do zájmů současné mladé generace.
3. Výzkumem dokázat, že současná mladá generace dodržuje obecně uznávané tradice v ČR (Vánoce, Velikonoce, Dušičky).
4. Zjistit, jaké je obecné povědomí o našich předcích.

6.2 Metodický postup a zpracování dat

Výzkum jsem prováděla u žáků a učitelů středních škol v Chebu a Sokolově. Konkrétně Střední zdravotnická škola a vyšší odborná škola Cheb, Integrovaná střední škola technická a ekonomická v Sokolově a Gymnázium Cheb. Tímto způsobem jsem oslovila vybrané respondenty ve věku od 15 do 63 let. Použila jsem metodu anonymního dotazníku s 15 otázkami (příloha 1). Získaná a zpracovaná data jsou graficky znázorněna.

Výběr respondentů:

Dotazovaná skupina respondentů jsem provedla u žáků a učitelů ve věkové skupině od 15 do 63 let. Bylo osloveno celkem 416 žáků ve věku od 15 do 25 let a 82 učitelů ve věku od 26 do 63 let. Z celkového počtu 498 respondentů odpovědělo a odevzdalo dotazník celkem 401 žáků, což představuje je návratnost ve výši 96,39% z počtu oslovených žáků. Z počtu 82 dotazovaných učitelů odevzdalo všech 82 dotazníků, to je 100% návratnost. Z celkového počtu všech 498 dotazovaných bylo odevzdáno a vyplněno 483 dotazníků, tedy návratnost 96,99%. Výzkumu se zúčastnilo 211 mužů, to se rovná 43,69% a 272 žen představuje 56,31% z celkového počtu dotazovaných.

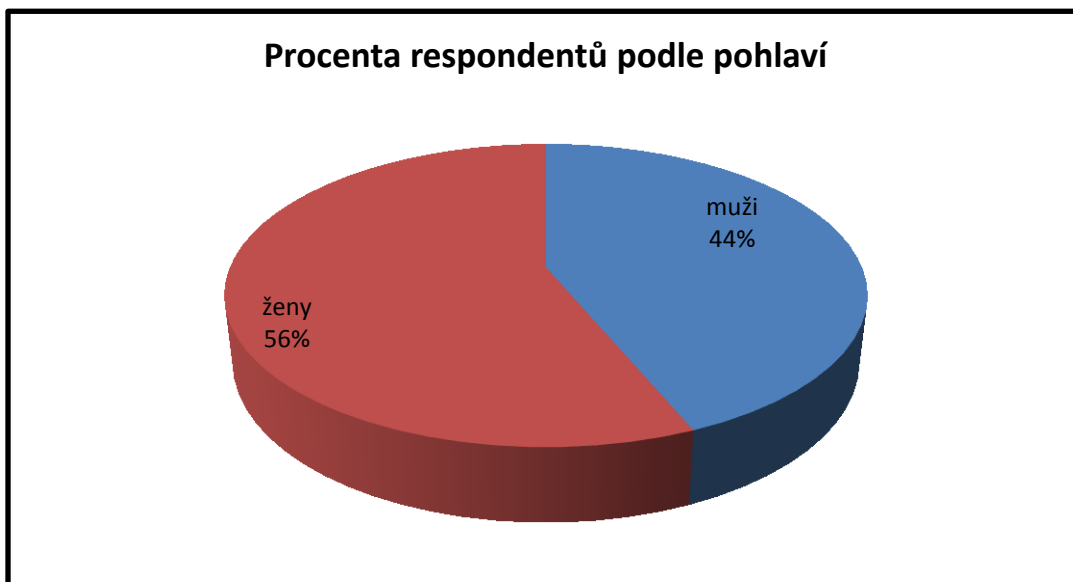
Pro následné zpracování jsem oslovené respondenty rozdělila do tří skupin, dle věkových kategorií.

- Skupina 1 – věková kategorie od 15 do 24 let.
- Skupina 2 – věková kategorie od 25 do 45 let.
- Skupina 3 – věková kategorie od 46 do 65 let.

Tabulka celkově oslovených respondentů dle pohlaví.

Pohlaví	muži	ženy	celkem
Počet	211	272	483
Procent	43,69%	56,31%	100,00%

Zdroj: Vlastní výzkum

Zdroj: Vlastní výzkum

Pro můj výzkum jsem oslovila celkem 550 respondentů, z nichž odpovědělo a dotazník vrátilo 483 účastníků, 211 bylo mužů a to představuje 43,69%. Dotazník vrátilo i 272 žen což je 56,31%. V součtu se mi vrátilo 483 relevantních dotazníků, které budu považovat za celek, tedy 100%.

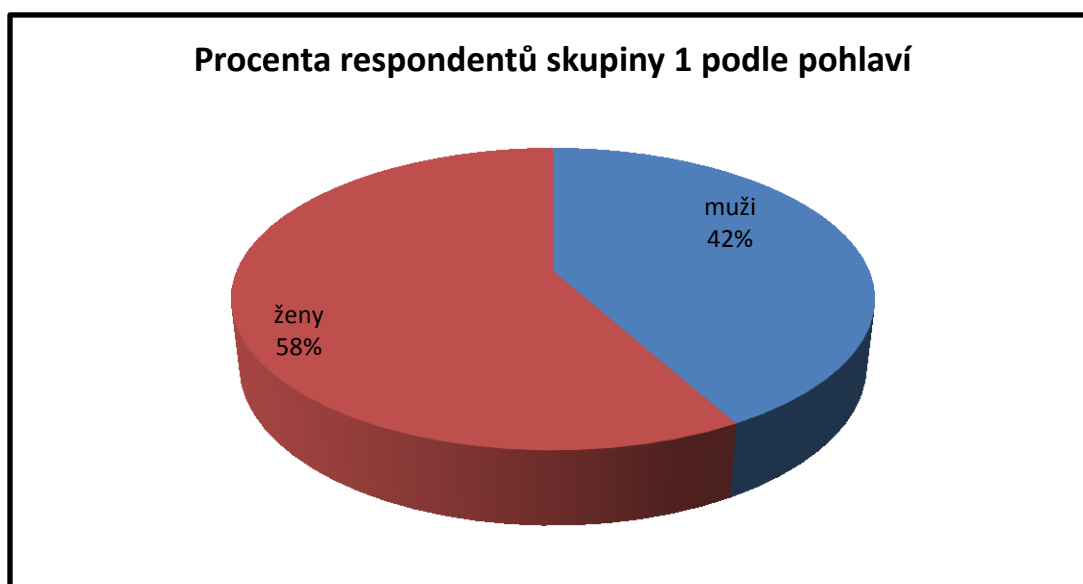
SKUPINA 1.

Tuto skupinu tvoří věková kategorie respondentů od 15 do 24 let. Z celkového počtu 483 respondentů odpovědělo 398 osob, což je 82,40%. Je nejpočetnější, jelikož spektrum odpovídajících tvoří především žáci středních škol. Skupinu 1 tvoří 167 osob mužského pohlaví (41,96%) a 231 osob ženského pohlaví (58,04%).

Tabulka celkově oslovených respondentů skupiny 1 dle pohlaví.

Skupina 1	muži	ženy	celkem
počet	167	231	398
procent	41,96%	58,04%	100,00%

Zdroj: Vlastní výzkum

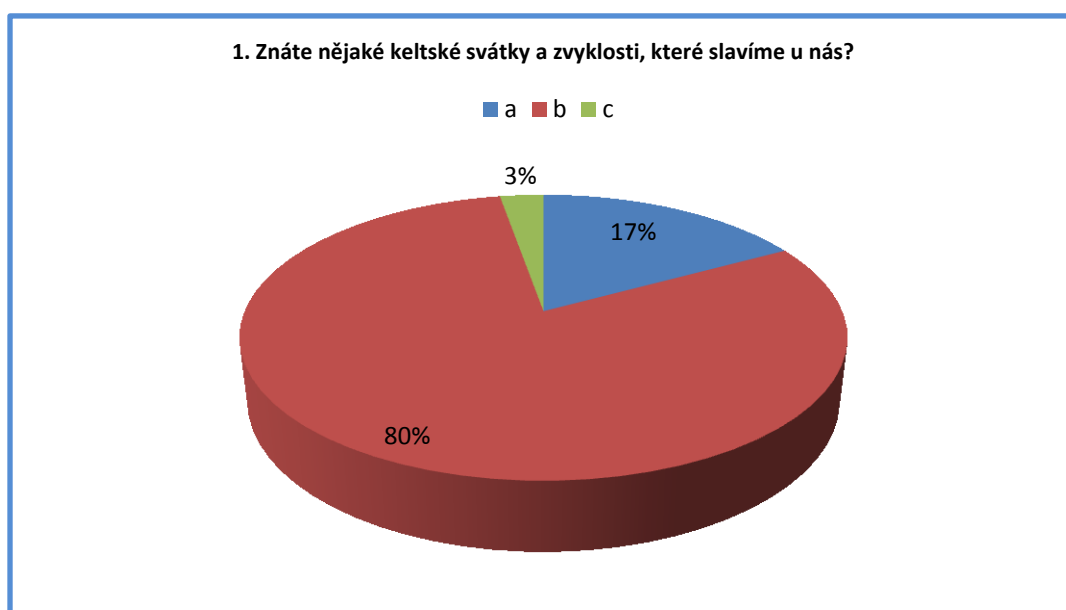
Zdroj: Vlastní výzkum

1. Znáte nějaké keltské svátky a zvyklosti, které slavíme u nás? (SK1)

OTÁZKA	1. Znáte nějaké keltské svátky a zvyklosti, které slavíme u nás?		
ODPOVĚĎ	A	b	c
	Ano	ne	žádné nejsou
POČET	68	319	11
%	17,09%	80,15%	2,76%

Zdroj: Vlastní výzkum

Zdroj: Vlastní výzkum

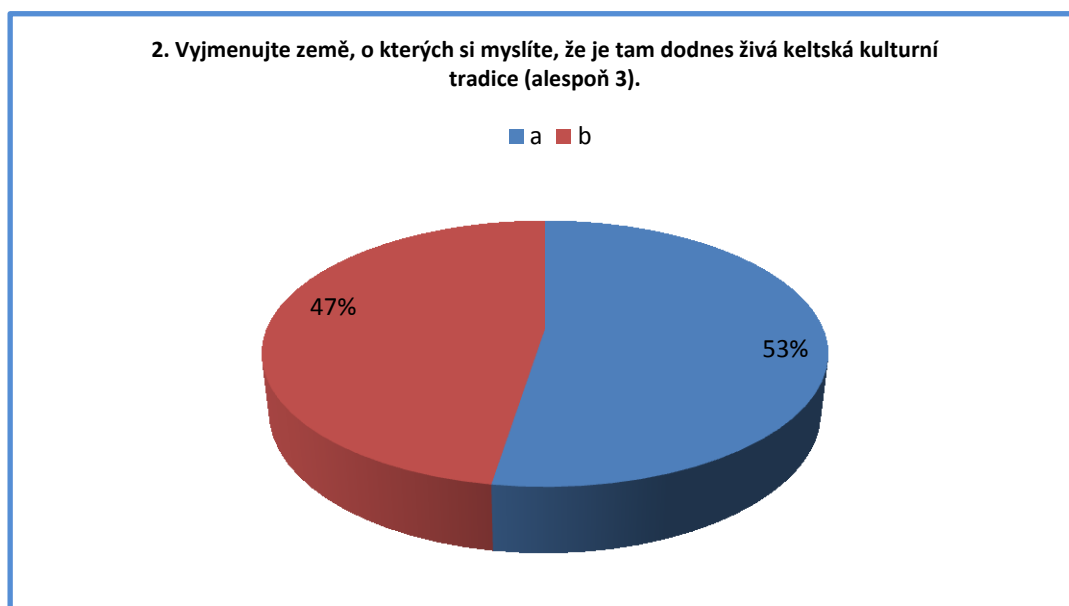
Ano, na první otázku odpovědělo 17,09% respondentů, největší podíl ze skupiny odpovědí A vědělo o svátku Samhain. Ne odpovědělo 80,15% dotazovaných. 3% dotazovaných se nevyjádřila, nebo nevěděla žádnou vhodnou odpověď.

Důvod, proč měli dotázaní problém zodpovědět tuto otázku, sledávám v jejich neznalosti návaznosti dnešních svátků na svátky keltské.

2. Vyjmenujte země, o kterých si myslíte, že je tam dodnes živá keltská kulturní tradice. (SK1)

OTÁZKA	2. Vyjmenujte země, o kterých si myslíte, že je tam dodnes živá keltská kulturní tradice (alespoň 3).	
ODPOVĚĎ	a	b
	ano	nevím
POČET	209	189
%	52,51%	47,49%

Zdroj: Vlastní výzkum

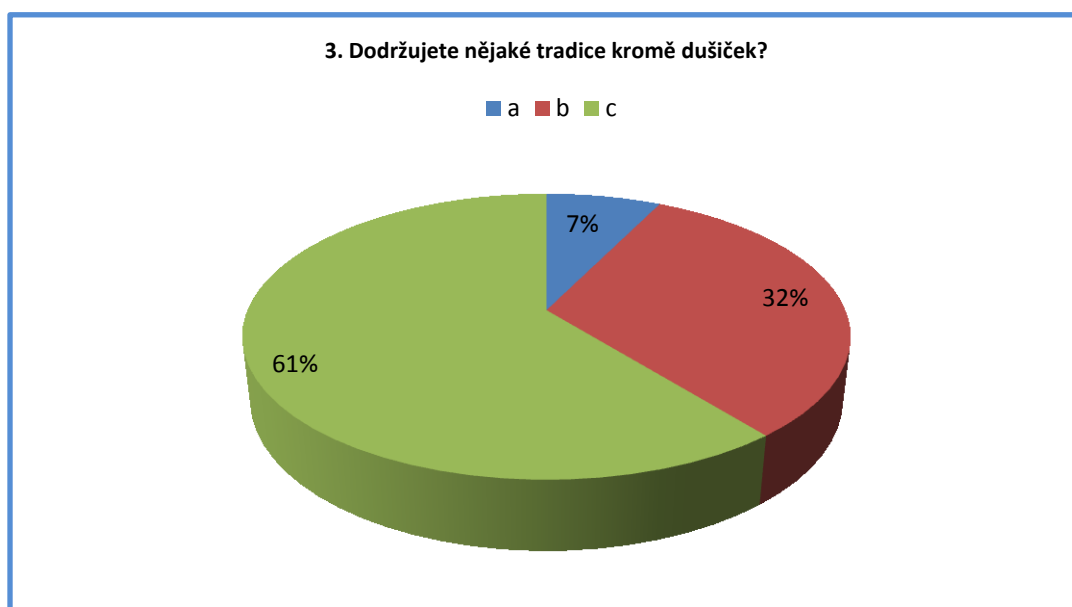
Zdroj: Vlastní výzkum

V této otázce jsem požadovala vyjmenovat alespoň 3 země s živou keltskou kulturní a tradicí. Tuto podmínku splnilo 52,51%. Nejčastěji respondenti uváděli Anglii a Irsko. Podmínkám nevyhovělo 47,49% dotázaných. Klíčem k odpovědím byla znalost historie osídlení Evropy Kelty.

3. Dodržujete nějaké tradice kromě dušiček? (SK1)

OTÁZKA	3. Dodržujete nějaké tradice kromě dušiček?		
ODPOVĚĎ	a	b	c
	více než 2	2 a méně	žádné
POČET	29	127	242
%	7,29%	31,91%	60,80%

Zdroj: Vlastní výzkum

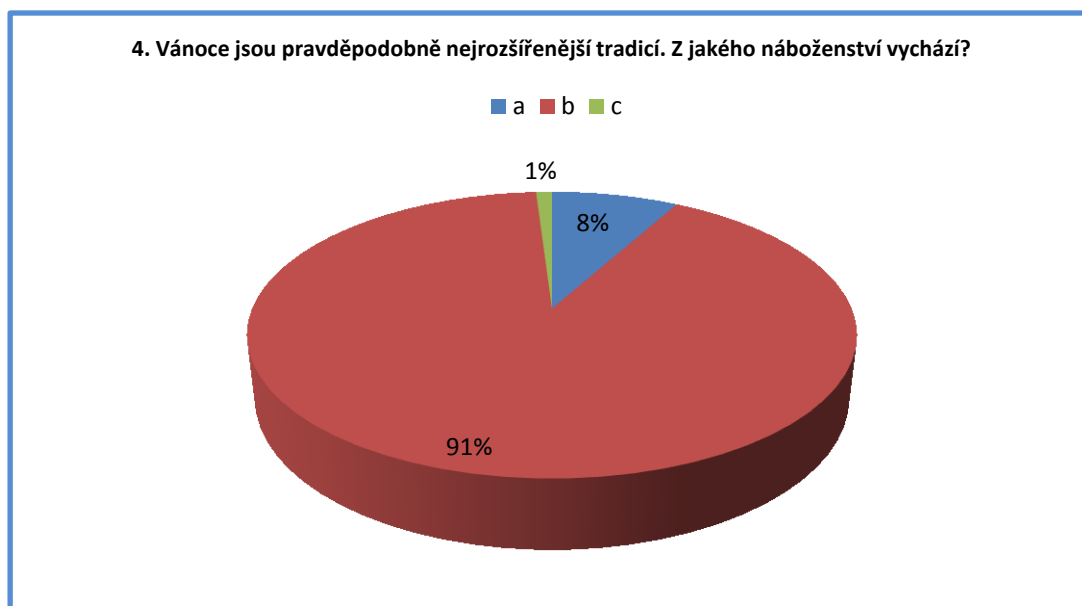
Zdroj: Vlastní výzkum

Tímto dotazem jsem sledovala dodržování i jiných tradic než jsou dušičky. Z grafu je zřejmé, že 60,80% účastníků výzkumu nedodržuje žádné tradice. Usuzuji, že toto číslo není relevantní. Do slavených tradic žáci zřejmě nezahrnuli vánoce, které slaví v naší republice zásadní většina populace. 31,91% dotázaných dodržují dvě a méně tradic a pouhých 7,29% dodržují více než dvě tradice. Pokud by počty byly skutečné, jednalo by se o statistiku velice alarmující. Z antropologického hlediska by další úpadek mohl znamenat vymření tradic a kultury.

4. Vánoce jsou pravděpodobně nejrozšířenější tradicí. Z jakého náboženství vychází? (SK1)

OTÁZKA	4. Vánoce jsou pravděpodobně nejrozšířenější tradicí. Z jakého náboženství vychází?		
ODPOVĚĎ	a	B	c
	pohanského	Křesťanského	z buddhismu
POČET	32	362	4
%	8,04%	90,95%	1,01%

Zdroj: Vlastní výzkum

Zdroj: Vlastní výzkum

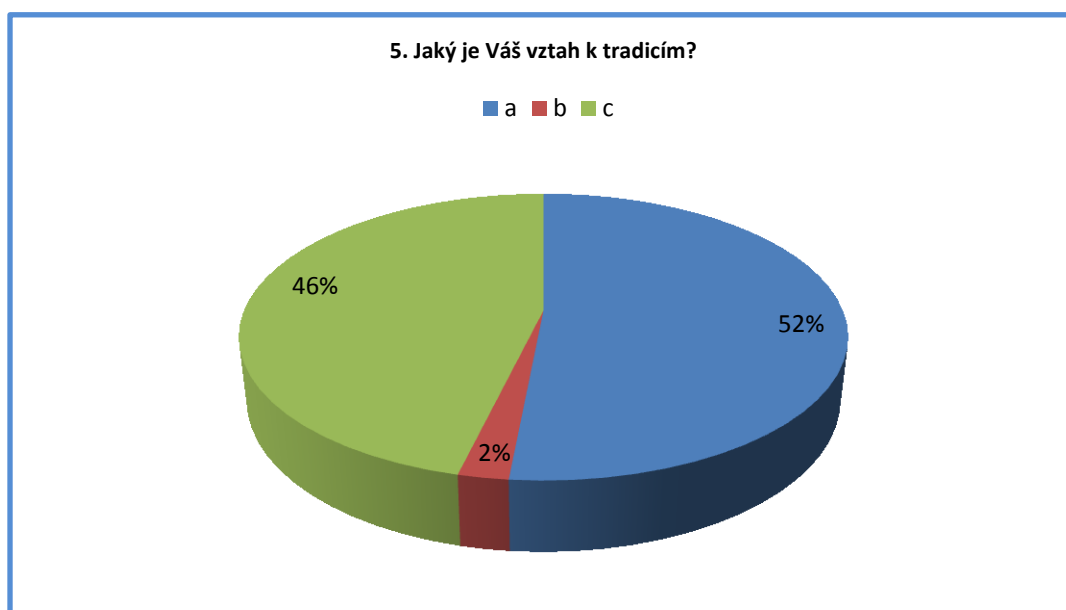
Dle mého předpokladu přisoudilo křesťanský původ Vánocům převážná většina dotázaných, konkrétně 90,95% žáků. 8,04% dotázaných považuje Vánoce za pohanského původu a 1,01% si myslí, že vychází z buddhismu.

K tomuto dotazu bych měla sdělit, že za pravdivé odpovědi považuji A i B. Dnešní podoba Vánoc, jak je známe, je skutečně křesťanská. Před nástupem křesťanství a masivním útlakem pohanství se v tuto dobu, konkrétně v den vstupu slunce do znamení kozorožce, tedy mezi 20. a 22. prosincem každý rok slavil svátek zimního slunovratu známý pod jménem Youle, nebo také Alban Arthuan.

5. Jaký je Váš vztah k tradicím? (SK1)

OTÁZKA	5. Jaký je Váš vztah k tradicím?		
ODPOVĚĎ	A	b	c
		Kladný – dodržuji tradice a líbí se mi.	Záporný – nedodržuji tradice, nelíbí se mi.
POČET	205	9	184
%	51,51%	2,26%	46,23%

Zdroj: Vlastní výzkum

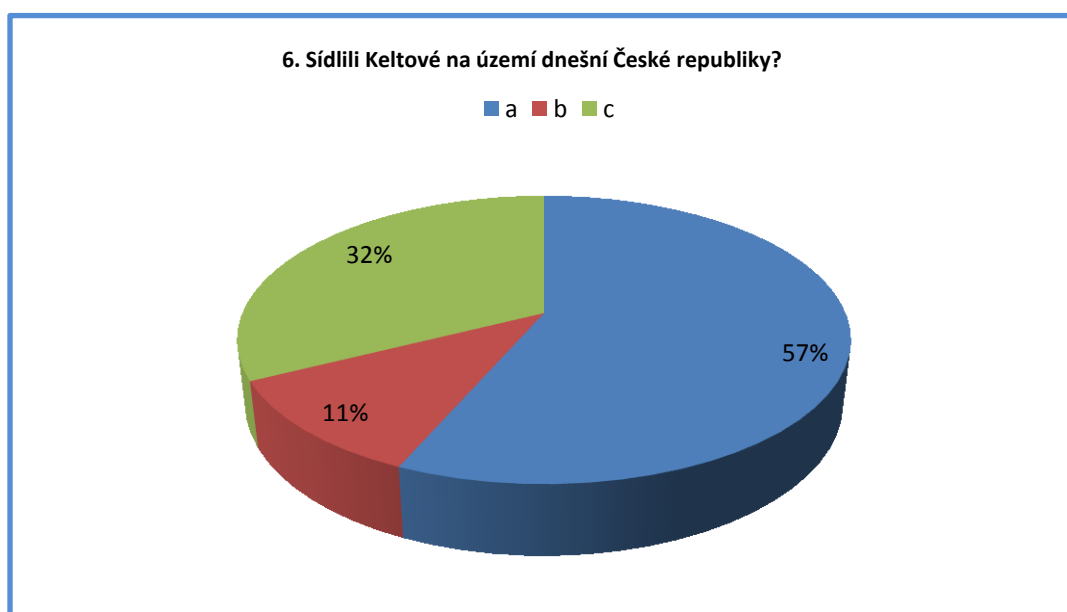
Zdroj: Vlastní výzkum

Jak je patrné z grafu, více, než polovina dotazovaných žáků má kladný vztah k tradicím, což představuje v procentuálním vyjádření 51,51%. Protikladem jsou odpovědi C s 46,23%, které vyjadřují nezájem o tradice. Z toho vyvozují, že odpovídající variantou C, může a nemusí dodržovat tradice.

6. Sídlili Keltové na území dnešní České republiky? (SK1)

OTÁZKA	6. Sídlili Keltové na území dnešní České republiky?		
ODPOVĚĎ	a	b	c
	ano	ne	nevím
POČET	225	44	129
%	56,53%	11,06%	32,41%

Zdroj: Vlastní výzkum

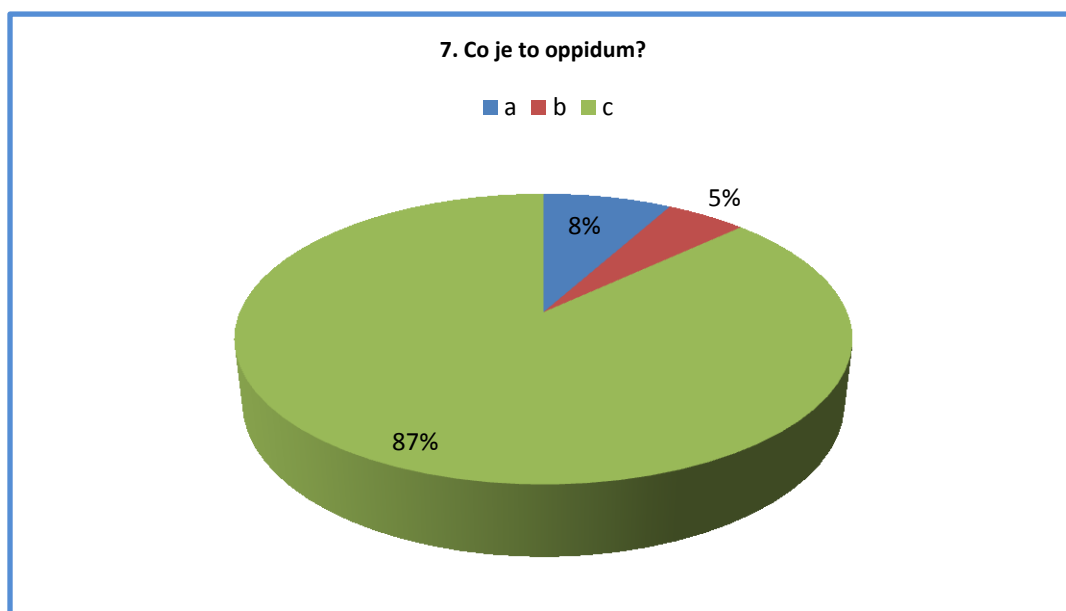

Zdroj: Vlastní výzkum

Zde je zřetelně vyjádřená znalost, nebo alespoň povědomí o dějinách výskytu Keltů na našem území. 56,53% dotázaných tuto vědomost prokázala. Součet odpovědí B a C považuji za nevyhovující odpověď. Matematicky vyjádřeno se jedná u odpovědi B o 11,06% a odpovědi C o 32,41% dotázaných. Celkem tedy nevyhovělo 43,47%.

7. Co je to oppidum?(SK1)

OTÁZKA	7. Co je to oppidum?		
ODPOVĚĎ	a	b	c
	zbraň	pohanský bůh	opevněné hradiště
POČET	32	20	346
%	8,04%	5,03%	86,93%

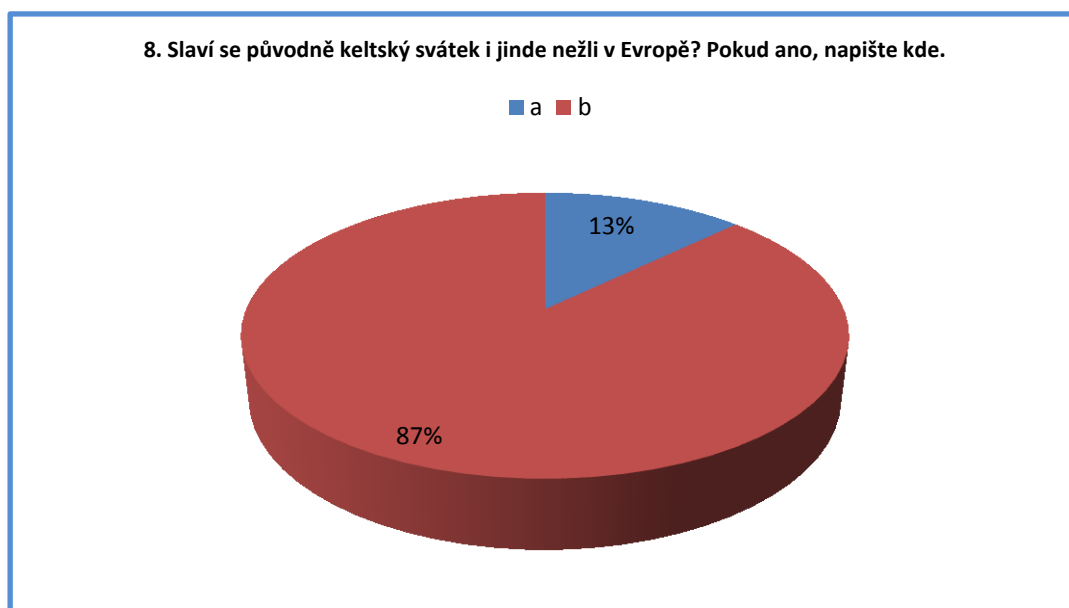
Zdroj: Vlastní výzkum

Většina dotázaných žáků, představující podíl 86,93%, vědělo, že oppidum je opevněné hradiště. Nejspíše si někteří pomohli znalostí latiny, kde se slovo oppidum užívá jako vzor pro 2. deklinaci a v překladu znamená město. Pouze malá část 8,04% a 5,03% označilo odpovědi zbraň a pohanský bůh. Výsledky výzkumu této otázky hodnotím velmi pozitivně.

8. Slaví se původně keltský svátek i jinde nežli v Evropě? Pokud ano, napište kde. (SK1)

OTÁZKA	8. Slaví se původně keltský svátek i jinde nežli v Evropě? Pokud ano, napište kde.	
ODPOVĚĎ	a	b
	ano	nevím
POČET	51	347
%	12,81%	87,19%

Zdroj: Vlastní výzkum

Zdroj: Vlastní výzkum

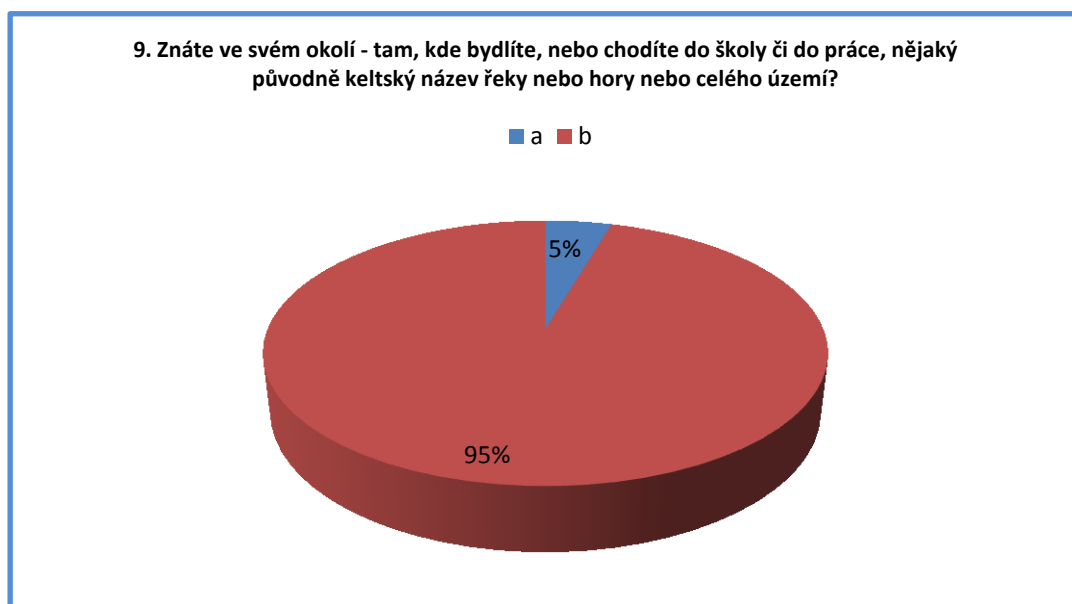
Tímto dotazem jsem sledovala schopnost uvažovat v souvislostech nad migrací kultur a interkontinentálním transferu tradic. Halloween, který se slaví v mnoha státech po celém světě je svátek mrtvých, obdoba Dušiček, tedy Samhainu. 87,19% dotázaných žáků odpovědělo, že neví o keltském svátku slaveným jinde, než v Evropě a 12,81% žáků odpovědělo kladně.

9. Znáte ve svém okolí - tam, kde bydlíte, nebo chodíte do školy či do práce, nějaký původně keltský název řeky nebo hory nebo celého území? (SK1)

OTÁZKA	9. Znáte ve svém okolí - tam, kde bydlíte, nebo chodíte do školy či do práce, nějaký původně keltský název řeky nebo hory nebo celého území?	
ODPOVĚĎ	a	b
	ano	nevím
POČET	18	380
%	4,52%	95,48%

Zdroj: Vlastní výzkum

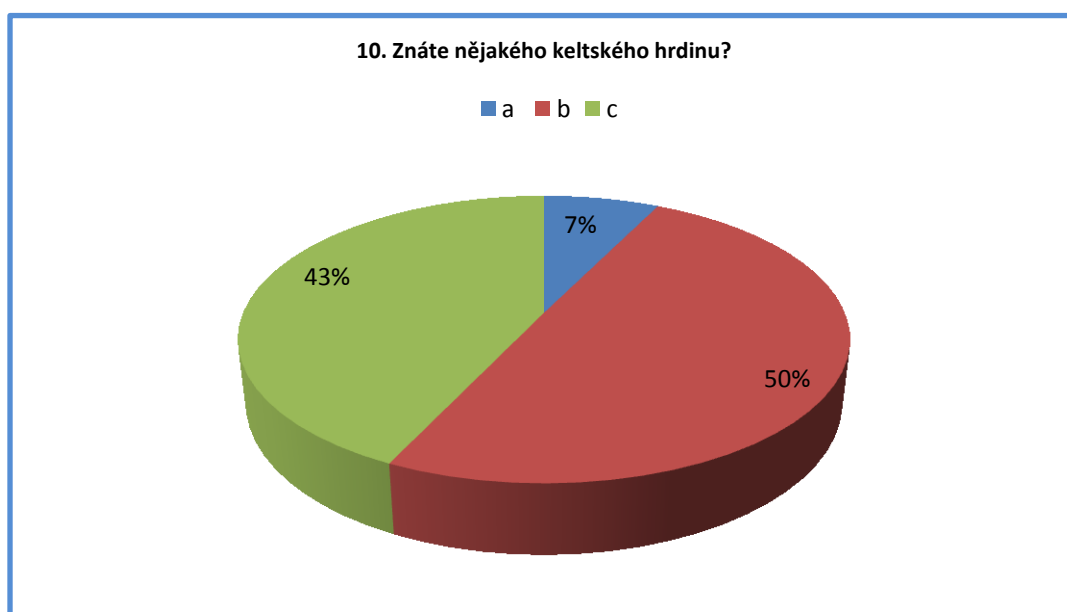
Zdroj: Vlastní výzkum

V podtextu této otázky byl skrytý dotaz na zájem mládeže o své okolí v historickém kontextu. Přesto, že i dnes jsou v našem kraji stále živé některé původní keltské názvy a cca 10 km od Chebu je keltské pohřebiště, negativně odpovědělo 95,48% dotázaných a 4,52% zná nějaký keltský název, nebo místo.

10. Znáte nějakého keltského hrdinu? (SK1)

OTÁZKA	10. Znáte nějakého keltského hrdinu?		
ODPOVĚĎ	a	b	c
	ano	ne	nevím
POČET	29	198	171
%	7,29%	49,75%	42,96%

Zdroj: Vlastní výzkum

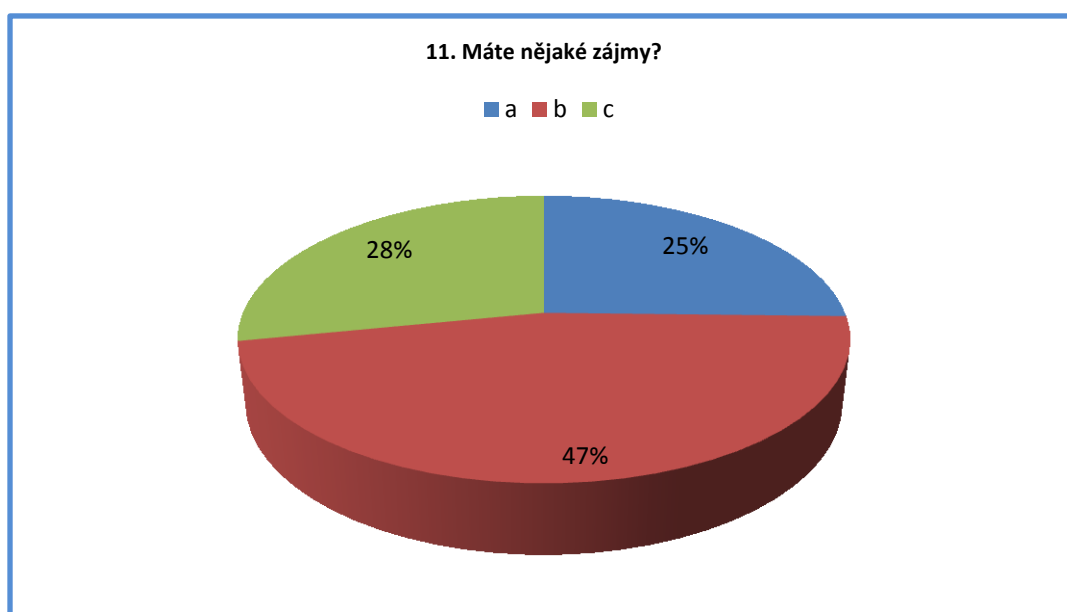
Zdroj: Vlastní výzkum

V hodinách dějepisu se žáci učí o válečníkovi Brennovi, který dobyl Řecko i Řím, přesto se objevily úsměvné odpovědi označující za keltské hrdiny postavy Asterix a Obelix, nebo fotbalistu z FC Barcelona. Relevantních odpovědí A, bylo pouhých 7,29%. Kritériím nevyhověly odpovědi B a C, v součtu 92,71%.

11. Máte nějaké zájmy? (SK1)

OTÁZKA	11. Máte nějaké zájmy?		
ODPOVĚĎ	a	b	c
	ano specif.	ano nespec.	nemám zájmy
POČET	101	185	112
%	25,38%	46,48%	28,14%

Zdroj: Vlastní výzkum

Zdroj: Vlastní výzkum

Dotazem na zájmy mládeže jsem získala odpověď, že stále je velmi oblíbený sport, který zaujímal nejfrekventovanější odpověď, další zájmy v pořadí podle počtu odpovědí byl tanec v různých podobách a poslech hudby. Průzkum neprokázal zájem o historii v žádné podobě, tedy ani o keltskou mytologii. 71,86% žáků odpovídající možností A a B uvedlo, že má nějaké zájmy, 28,14% nemá žádné zájmy.

12. Znáte nějakou slavnou původně keltskou pověst, podle které byly natočeny slavné filmy? (SK1)

OTÁZKA	12. Znáte nějakou slavnou původně keltskou pověst, podle které byly natočeny slavné filmy?		
ODPOVĚĎ	a	b	c
	ano		ne
POČET	5	305	88
%	1,26%	76,63%	22,11%

Zdroj: Vlastní výzkum

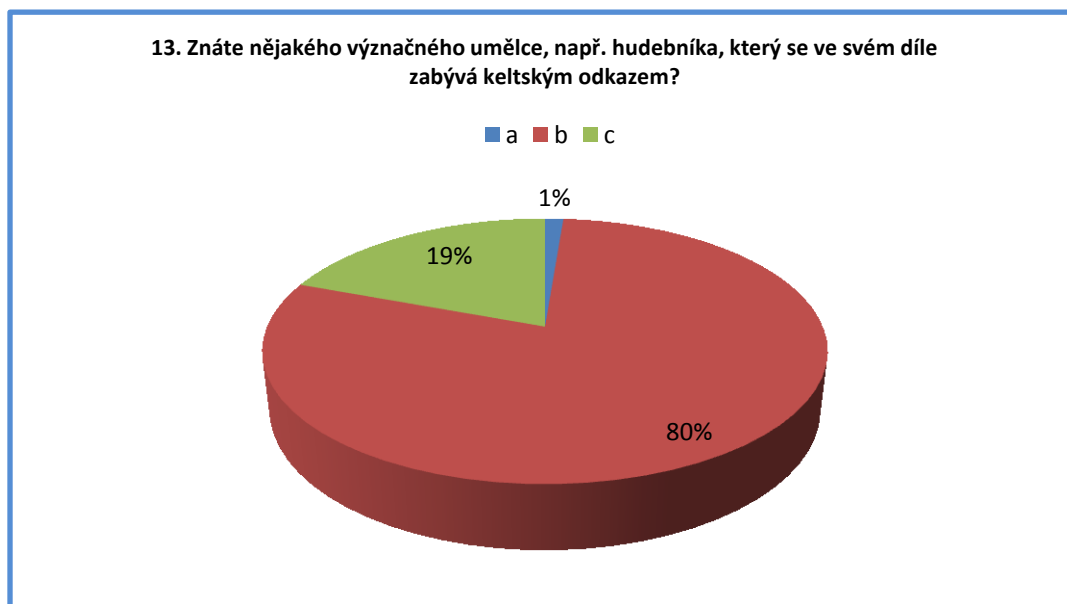
Zdroj: Vlastní výzkum

Většina dotazovaných, z řad žáků, uvedla film Asterix a Obelix. I když Caesar skutečně Gallii dobýval, tyto odpovědi jsem nepřijala za relevantní, nesplňují podmínku původní keltských pověstí. Film o králi Artušovi uvedlo 1,01% a Tristana a Isoldu 0,25%. Domnívám se, že tyto zfilmované příběhy respondenti shlédli, ale unikají jim souvislosti způsobené povrchním přístupem pasivního konzumenta filmu.

13. Znáte nějakého význačného umělce, např. hudebníka, který se ve svém díle zabývá keltským odkazem? (SK1)

OTÁZKA	13. Znáte nějakého význačného umělce, např. hudebníka, který se ve svém díle zabývá keltským odkazem?		
ODPOVĚĎ	a	b	c
	ano	ne	nezajímá mě to
POČET	5	316	77
%	1,26%	79,40%	19,35%

Zdroj: Vlastní výzkum

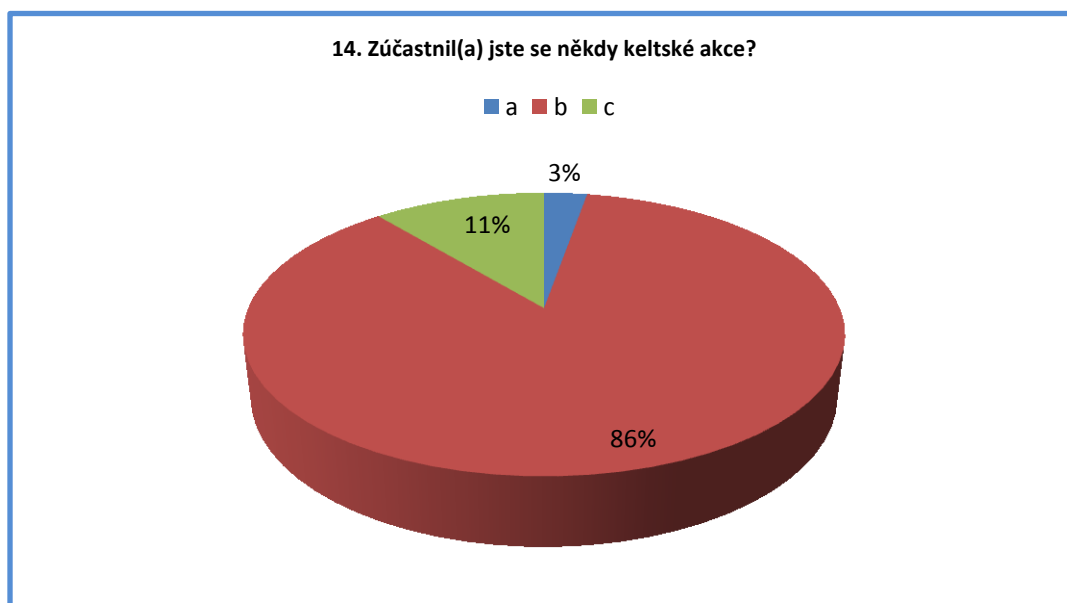
Zdroj: Vlastní výzkum

Z grafu vyčteme, že mládež nemá v 79,40% přehled o umění v „keltském prostředí“, 19,35% dotázaných téma nezajímá. 1,26% uvedlo zpěvačku Enyu a irské stepařské těleso Lord Of The Dance.

14. Zúčastnil(a) jste se někdy keltské akce? (SK1)

OTÁZKA	14. Zúčastnil(a) jste se někdy keltské akce?		
ODPOVĚĎ	a	b	c
	ano	ne	chtěl bych
POČET	11	343	44
%	2,76%	86,18%	11,06%

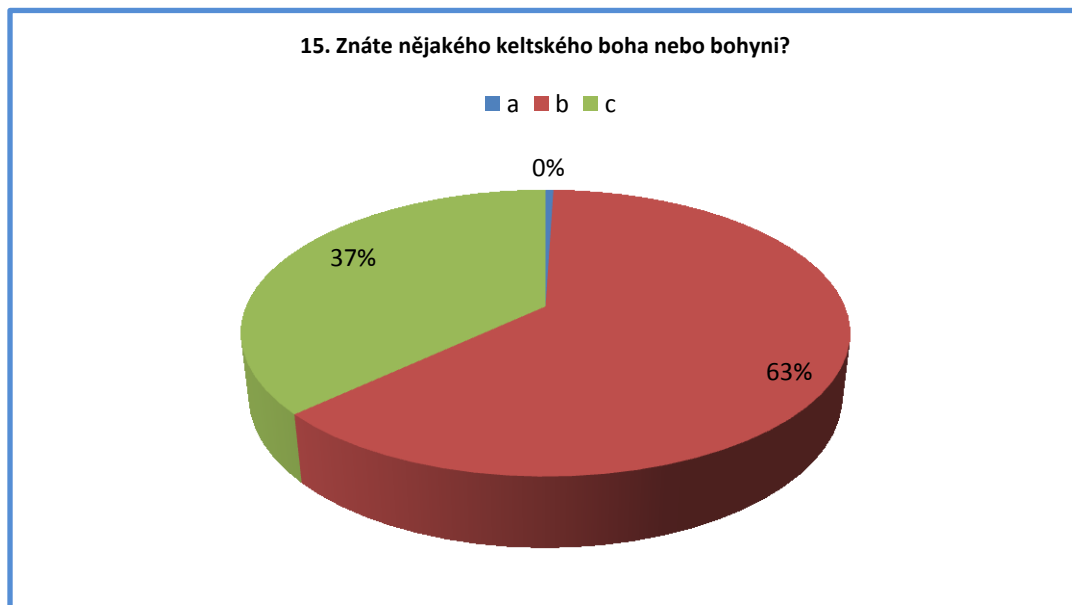
Zdroj: Vlastní výzkum

Zdroj: Vlastní výzkum

„Keltských“ akcí se koná relativně dost, i tak se 86,18% respondentů žádné akce nezúčastnilo. 11,06% by se chtělo účastnit a pouze 2,76% se akce účastnilo. Těchto málo respondentů se buď o toto téma zajímá či ji mohli navštívit v rámci školního programu.

15. Znáte nějakého keltského boha nebo bohyni? (SK1)

Zdroj: Vlastní výzkum

Z oblasti mytologie neprokazují žáci v 62,56% žádné znalosti, 36,93% si není jisto ve své odpovědi původem bohů, které znají. Pouze 2 respondenti představující 0,50% ze všech dotázaných této věkové skupiny dokázali na otázku odpovědět jistě, oba shodně uvedli boha Esuse. V několika případech došlo k záměně původu bohů, v odpovědích se objevili germánští bohové Thor a Ódin.

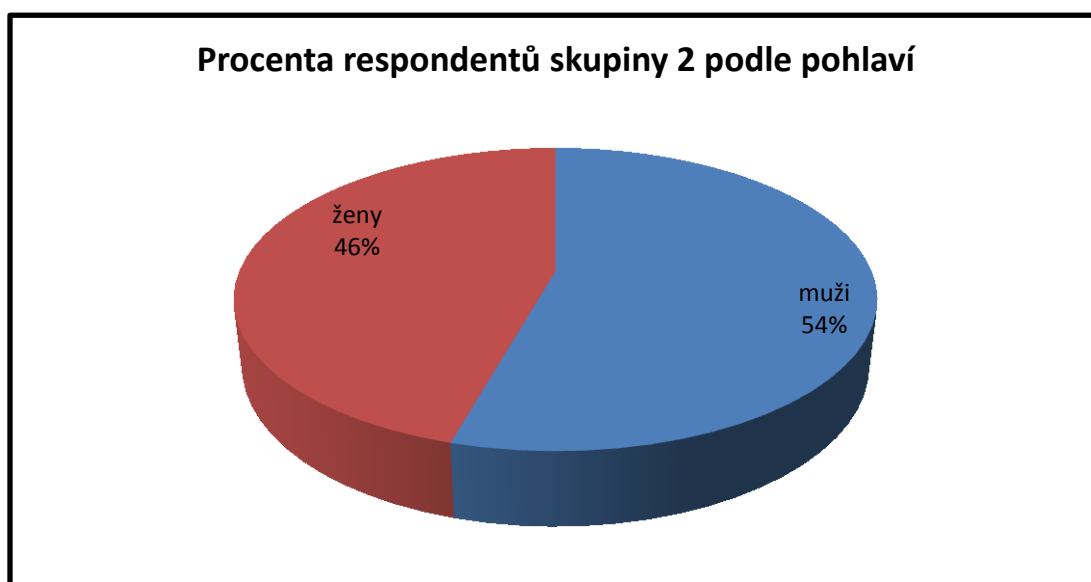
SKUPINA 2.

Tuto skupinu tvoří věková kategorie respondentů od 25 do 45 let. Z celkového počtu 483 respondentů odpovědělo 57 osob, což je 11,80%. Tato skupina je složena především z žáků nadstavbových studií a mladých pedagogických pracovníků. Skupinu 2 tvoří 31 osob mužského pohlaví (54,39%) a 26 osob ženského pohlaví (45,61%).

Tabulka celkově oslovených respondentů skupiny 2 dle pohlaví.

Skupina 2	muži	ženy	celkem
počet	31	26	57
procent	54,39%	45,61%	100,00%

Zdroj: Vlastní výzkum

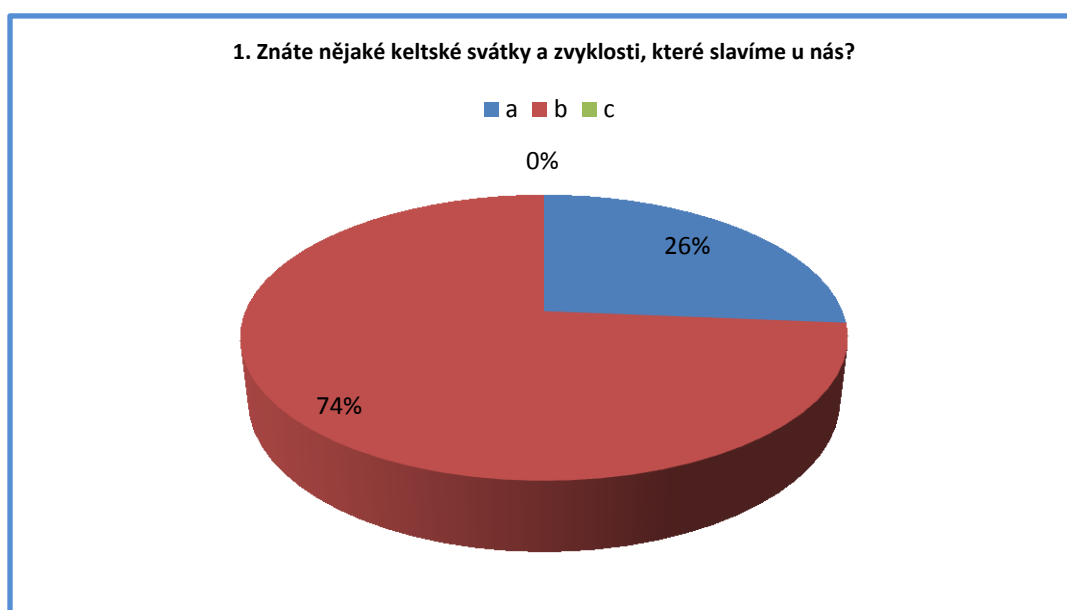
Zdroj: Vlastní výzkum

1. Znáte nějaké keltské svátky a zvyklosti, které slavíme u nás? (SK2)

OTÁZKA	1. Znáte nějaké keltské svátky a zvyklosti, které slavíme u nás?		
ODPOVĚĎ	a	b	c
	ano	ne	žádné nejsou
POČET	15	42	0
%	26,32%	73,68%	0,00%

Zdroj: Vlastní výzkum

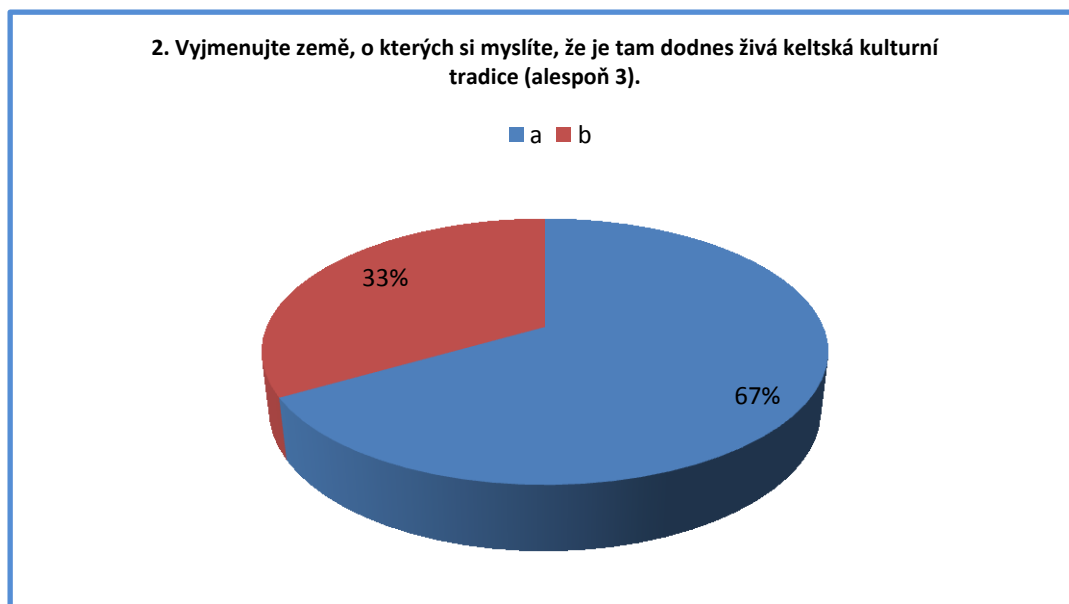
Zdroj: Vlastní výzkum

Na první otázku odpovědělo ano 26,32%, ne odpovědělo 73,68% dotázaných. Problém i u této skupiny sledávám v neznalosti návaznosti dnešních svátků na svátky pohanské i keltské.

2. Vyjmenujte země, o kterých si myslíte, že je tam dodnes živá keltská kulturní tradice. (SK2)

OTÁZKA	2. Vyjmenujte země, o kterých si myslíte, že je tam dodnes živá keltská kulturní tradice (alespoň 3).	
ODPOVĚĎ	a	b
	ano	NEVÍM
POČET	38	19
%	66,67%	33,33%

Zdroj: Vlastní výzkum

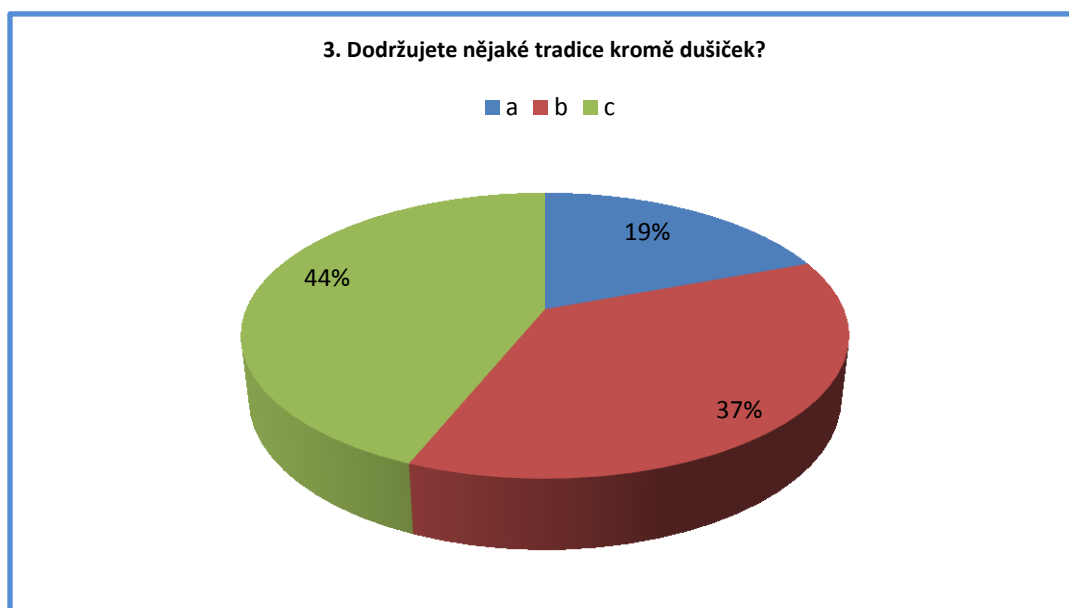
Zdroj: Vlastní výzkum

V této otázce jsem požadovala vyjmenovat alespoň 3 země s živou Keltskou kulturní a tradicí. Podmínku zadání splnilo 66,67%. Nejčastěji respondenti této věkové skupiny uváděli Irsko a potom Anglii. Podmínkám nevyhovělo 33,33% dotázaných. Klíčem k odpovědím byla znalost historie osídlení Evropy Kelty.

3. Dodržujete nějaké tradice kromě dušiček? (SK2)

OTÁZKA	3. Dodržujete nějaké tradice kromě dušiček?		
ODPOVĚĎ	a	b	c
	více než 2	2 a méně	žádné
POČET	11	21	25
%	19,30%	36,84%	43,86%

Zdroj: Vlastní výzkum

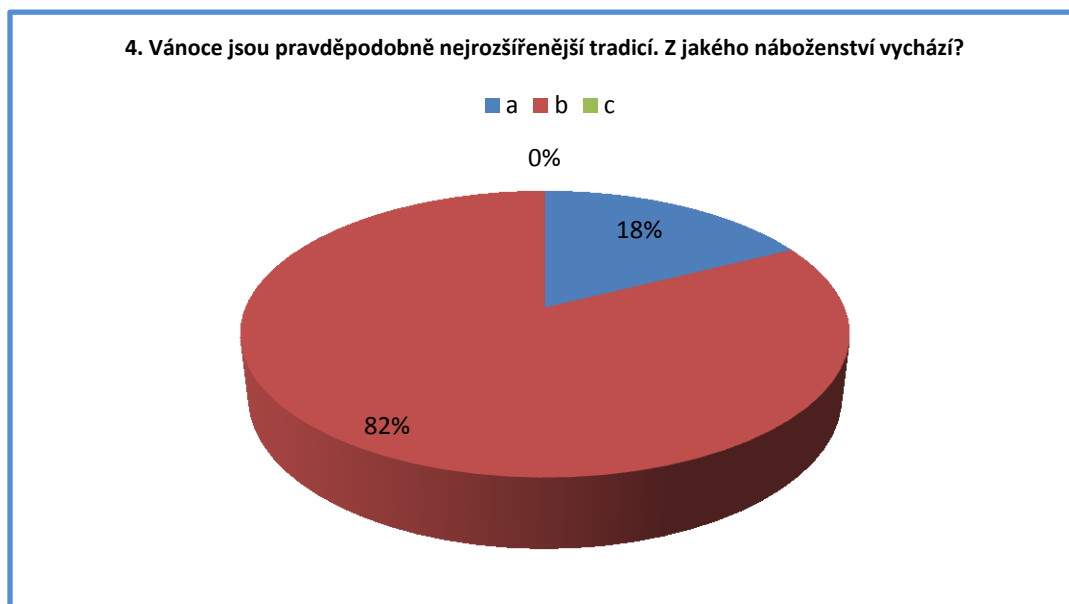
Zdroj: Vlastní výzkum

43,86% účastníků výzkumu nedodržuje žádné tradice. Usuzuji, že i zde je výsledek zkreslený stejným faktorem, jako u 1. věkové skupiny. 36,84% dotázaných dodržují 2 a méně tradic a 19,30% dodržuje více než 2 tradice. Největší zastoupení měly Vánoce 52,63% a Velikonoce 49,12%. Třetí nejzastoupenější svátek bylo tzv. pálení čarodějnic s 15,79%.

4. Vánoce jsou pravděpodobně nejrozšířenější tradicí. Z jakého náboženství vychází? (SK2)

OTÁZKA	4. Vánoce jsou pravděpodobně nejrozšířenější tradicí. Z jakého náboženství vychází?		
ODPOVĚĎ	a	B	c
	pohanského	Křesťanského	z buddhismu
POČET	10	47	0
%	17,54%	82,46%	0,00%

Zdroj: Vlastní výzkum

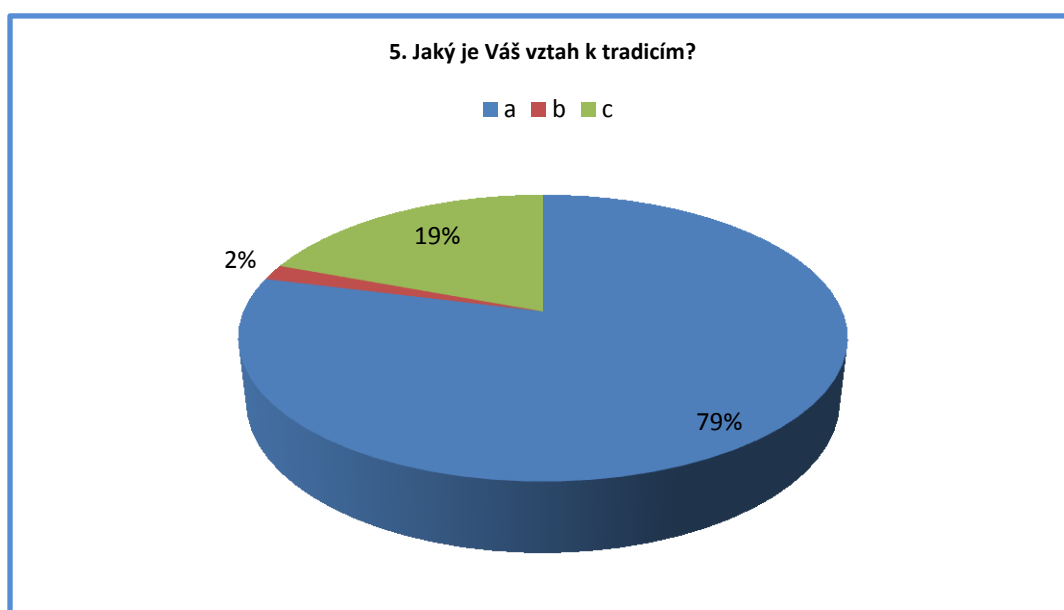
Zdroj: Vlastní výzkum

Z této věkové skupiny také přisoudilo křesťanský původ Vánocům převážná většina dotázaných, konkrétně 82,46%. 17,54% dotázaných přisuzuje Vánocům pohanský původ. Výsledky průzkumu se téměř shodují s jednou věkovou skupinou.

5. Jaký je Váš vztah k tradicím? (SK2)

OTÁZKA	5. Jaký je Váš vztah k tradicím?		
ODPOVĚĎ	a	b	c
	Kladný – dodržuji tradice a líbí se mi.	Záporný – nedodržuji tradice, nelíbí se mi.	Žádný – je mi to jedno
POČET	45	1	11
%	78,95%	1,75%	19,30%

Zdroj: Vlastní výzkum

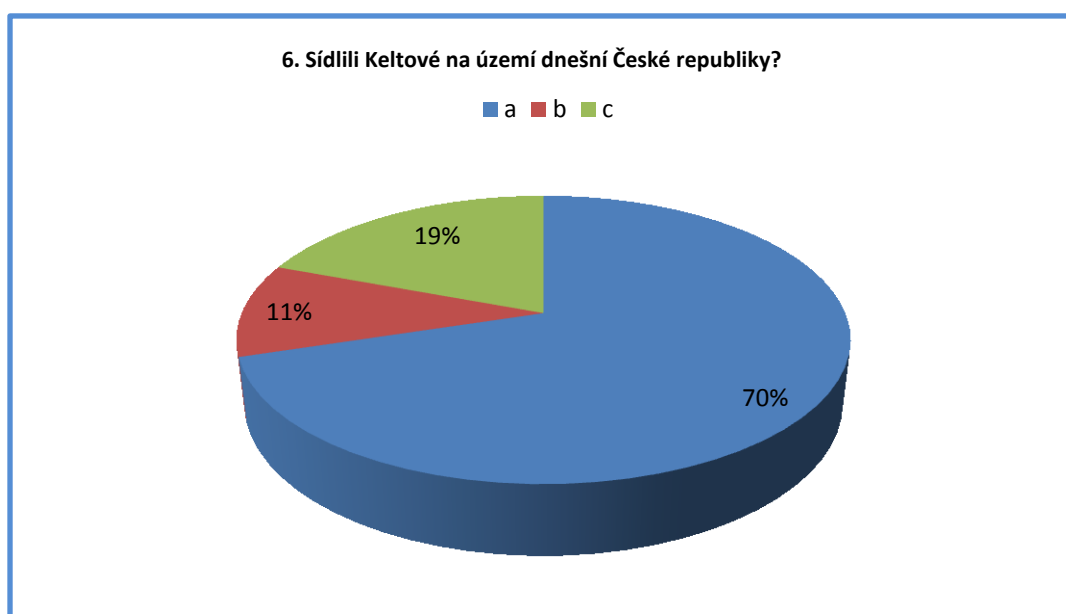
Zdroj: Vlastní výzkum

Výrazná většina, 78,95%, dotazovaných má kladný vztah k tradicím. Odpovědi C s 19,30% výrazně snížili procentuální podíl ve prospěch odpovědí A. Je zde patrný nárůst kladného vztahu přibližně o 1/3 oproti 1. věkové skupině. Negativní vztah zůstal přibližně stejný jako u 1. věkové skupiny.

6. Sídliili Keltové na území dnešní České republiky?(SK2)

OTÁZKA	6. Sídliili Keltové na území dnešní České republiky?		
ODPOVĚĎ	a	b	c
	ano	ne	nevím
POČET	40	6	11
%	70,18%	10,53%	19,30%

Zdroj: Vlastní výzkum

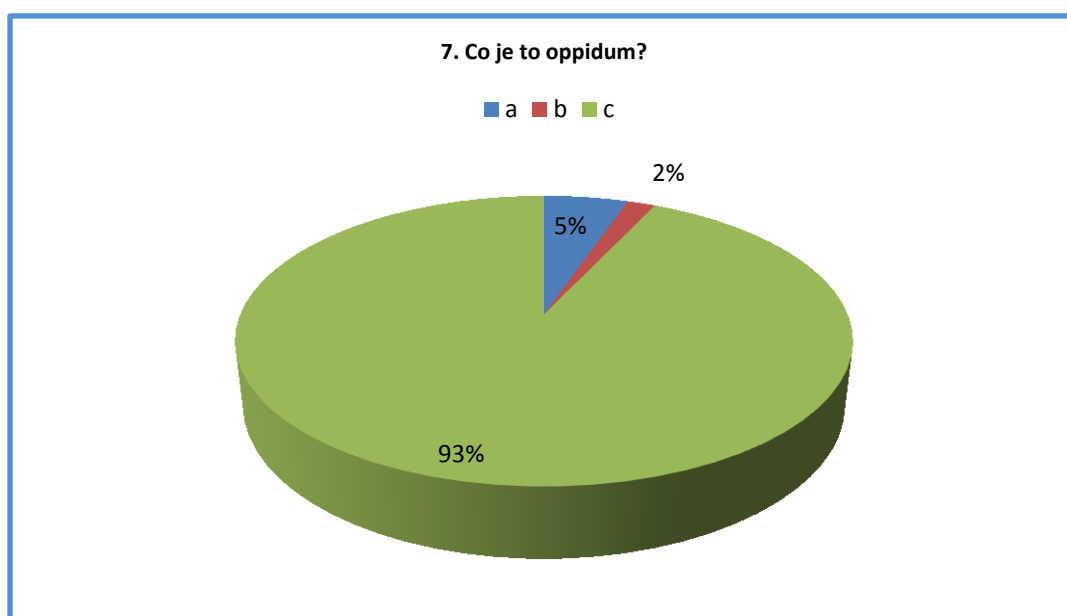
Zdroj: Vlastní výzkum

Otázka sleduje znalosti dějin výskytu Keltů na našem území. 70,18% dotázaných vědomosti obhájila. Odpovědi B a C považují za nevyhovující. Celkem nevyhovělo 29,83%. Odpovědi B představují 10,53% a odpovědi C 19,30%.

7. Co je to oppidum?(SK2)

OTÁZKA	7. Co je to oppidum?		
	a	b	c
ODPOVĚĎ	zbraň	pohanský bůh	opevněné hradiště
POČET	3	1	53
%	5,26%	1,75%	92,98%

Zdroj: Vlastní výzkum

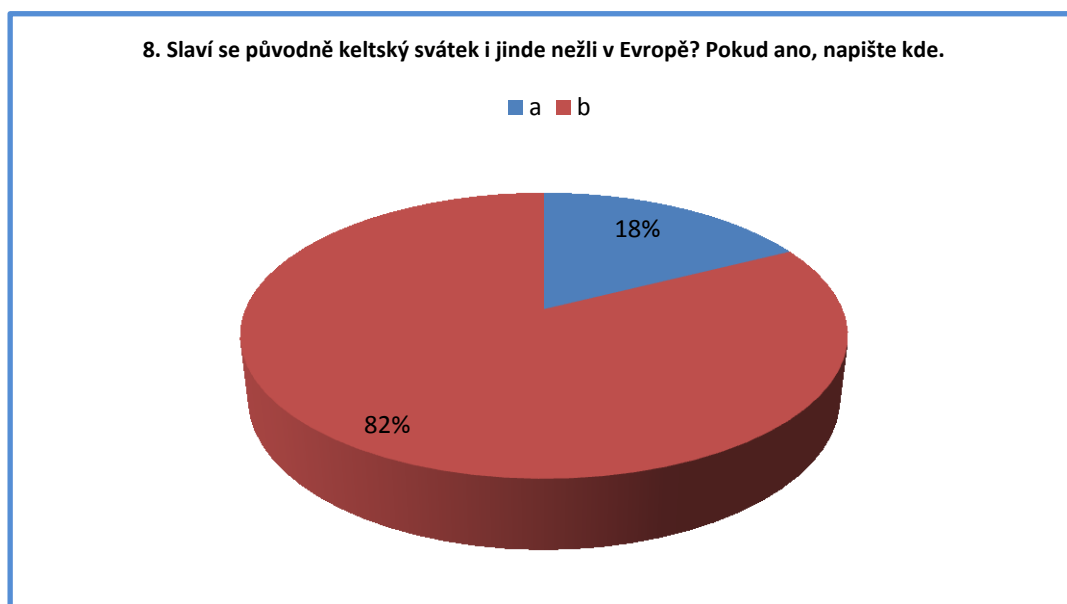
Zdroj: Vlastní výzkum

Většina dotázaných věděla, že oppidum je opevněné hradiště. 92,98% označilo odpověď C. Pouze malá část 1,75% a 5,26% označilo odpovědi pohanský bůh a zbraň. Výsledky výzkumu této otázky hodnotím velmi pozitivně.

8. Slaví se původně keltský svátek i jinde nežli v Evropě? Pokud ano, napište kde. (SK2)

OTÁZKA	8. Slaví se původně keltský svátek i jinde nežli v Evropě? Pokud ano, napište kde.	
ODPOVĚĎ	a	b
	ano	nevím
POČET	10	47
%	17,54%	82,46%

Zdroj: Vlastní výzkum

Zdroj: Vlastní výzkum

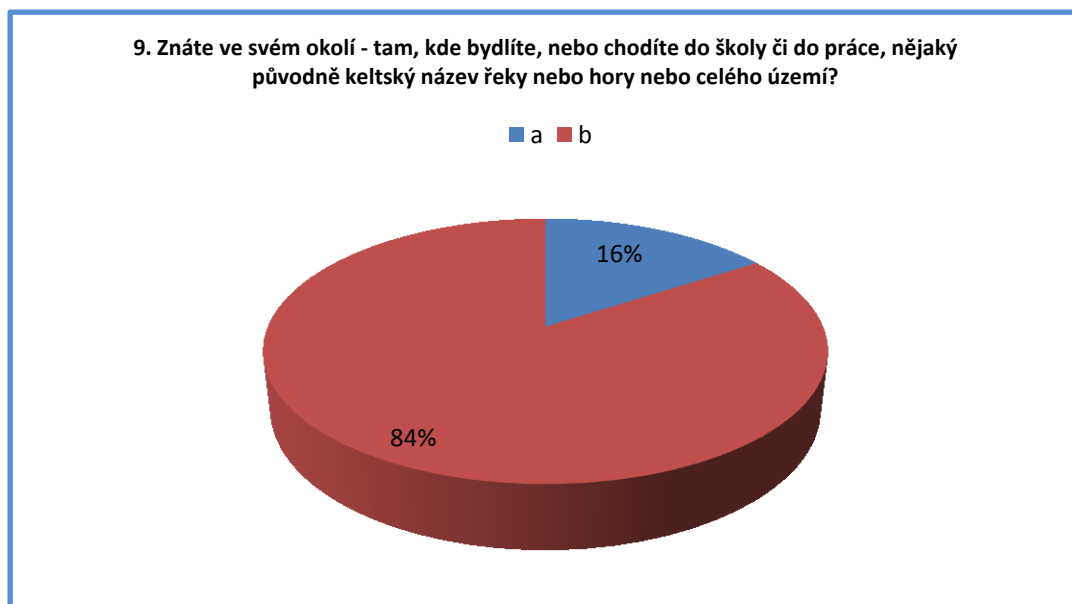
Halloween, který se slaví v USA, na Novém Zélandu a Kanadě, je obdoba českých Dušiček. Tento svátek zná zřejmě většina ze 17,54%, odpovědi byly převážně Halloween-USA. 82,46% dotázaných odpovědělo negativně, že neví o Keltském svátku slaveným jinde, než v Evropě.

9. Znáte ve svém okolí - tam, kde bydlíte, nebo chodíte do školy či do práce, nějaký původně keltský název řeky nebo hory nebo celého území? (SK2)

OTÁZKA	9. Znáte ve svém okolí - tam, kde bydlíte, nebo chodíte do školy či do práce, nějaký původně keltský název řeky nebo hory nebo celého území?	
ODPOVĚĎ	a	b
	ano	
POČET	9	48
%	15,79%	84,21%

Zdroj: Vlastní výzkum

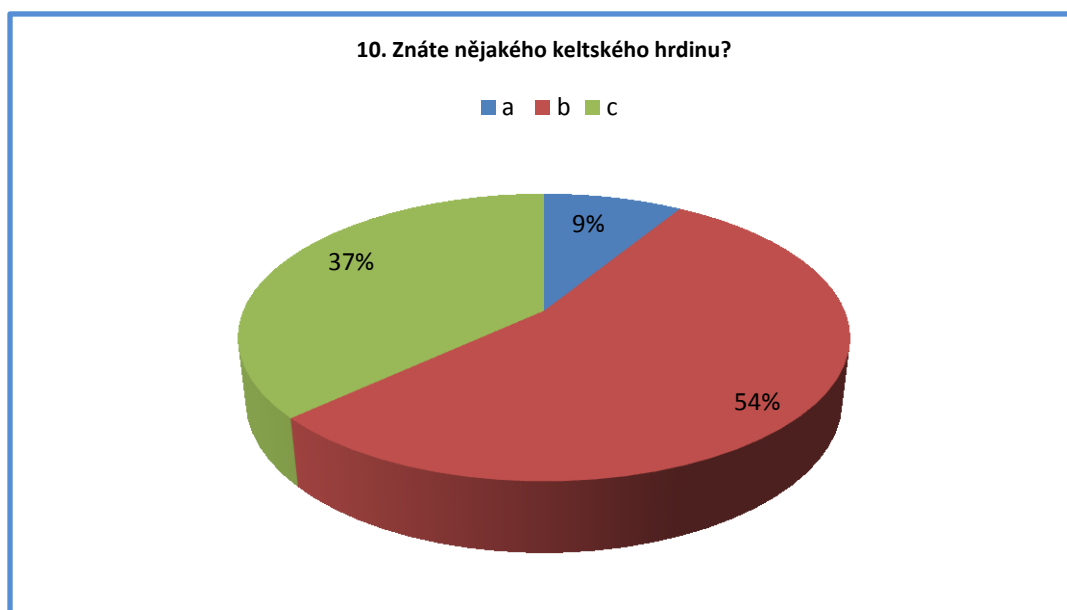
Zdroj: Vlastní výzkum

V podtextu této otázky byl skrytý dotaz znalosti svého okolí v historickém kontextu. Přesto, že i dnes jsou v našem kraji stále živé některé původní keltské názvy a cca 10 km od Chebu je keltské pohřebiště, negativně odpovědělo 84,21% dotázaných a 15,79% zná nějaký keltský název, nebo místo. Čtyři respondenti znali jméno Agara, dnes známá jako Ohře.

10. Znáte nějakého keltského hrdinu? (SK2)

OTÁZKA	10. Znáte nějakého keltského hrdinu?		
ODPOVĚĎ	a	b	c
	ano	ne	nevím
POČET	5	31	21
%	8,77%	54,39%	36,84%

Zdroj: Vlastní výzkum

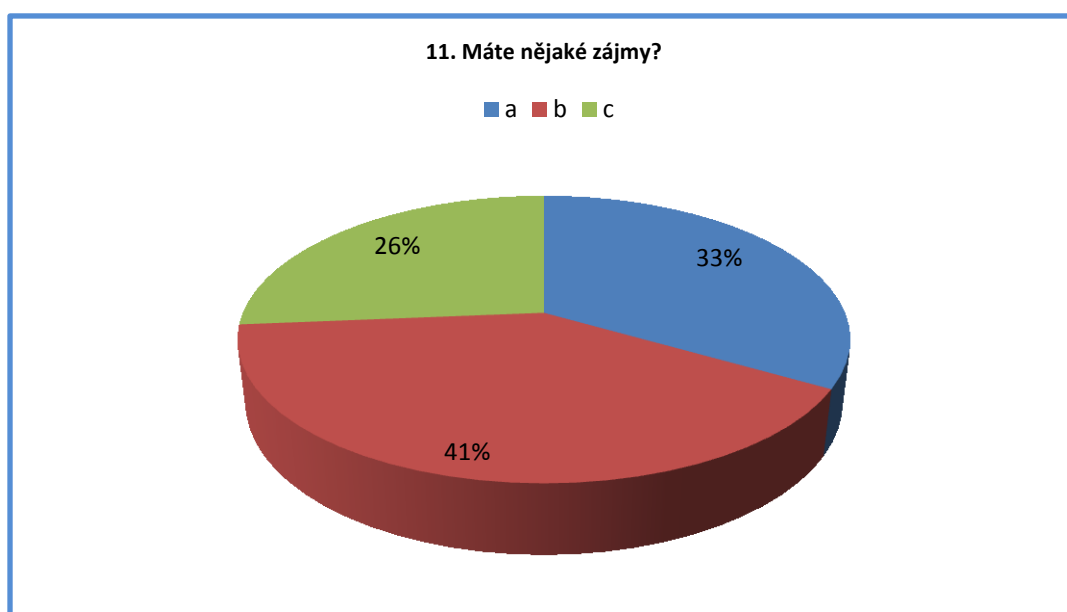
Zdroj: Vlastní výzkum

Relevantních odpovědí A bylo pouhých 8,77%. Uvedení hrdinové byli Cú-Chulainn, Vercingetorix. Nevyhovující odpovědi B a C v součtu činily 91,23%.

11. Máte nějaké zájmy? (SK2)

OTÁZKA	11. Máte nějaké zájmy?		
ODPOVĚĎ	a	b	c
	ano specif.	ano nespec.	nemám zájmy
POČET	19	23	15
%	33,33%	40,35%	26,32%

Zdroj: Vlastní výzkum

Zdroj: Vlastní výzkum

Dotazem, který převážně směřoval na mládež, pečlivě vyplnila i tato věková skupina, s obdobnými výsledky a rozložením poměru specifikovaných a nespecifikovaných zájmů. 33,33% dotázaných uvedlo, že zájmy má a nespecifikovalo je, 40,35% odpovědi specifikovalo a 26,32% nemá žádné zájmy. Průzkumem jsem našla 4 respondenty se zájmem o historii. Nepodařilo se mi nalézt zájemce o keltskou mytologii a mystiku.

12. Znáte nějakou slavnou původně keltskou pověst, podle které byly natočeny slavné filmy? (SK2)

OTÁZKA	12. Znáte nějakou slavnou původně keltskou pověst, podle které byly natočeny slavné filmy?		
ODPOVĚĎ	a	b	c
	ano		ne
POČET	8	42	7
%	14,04%	73,68%	12,28%

Zdroj: Vlastní výzkum

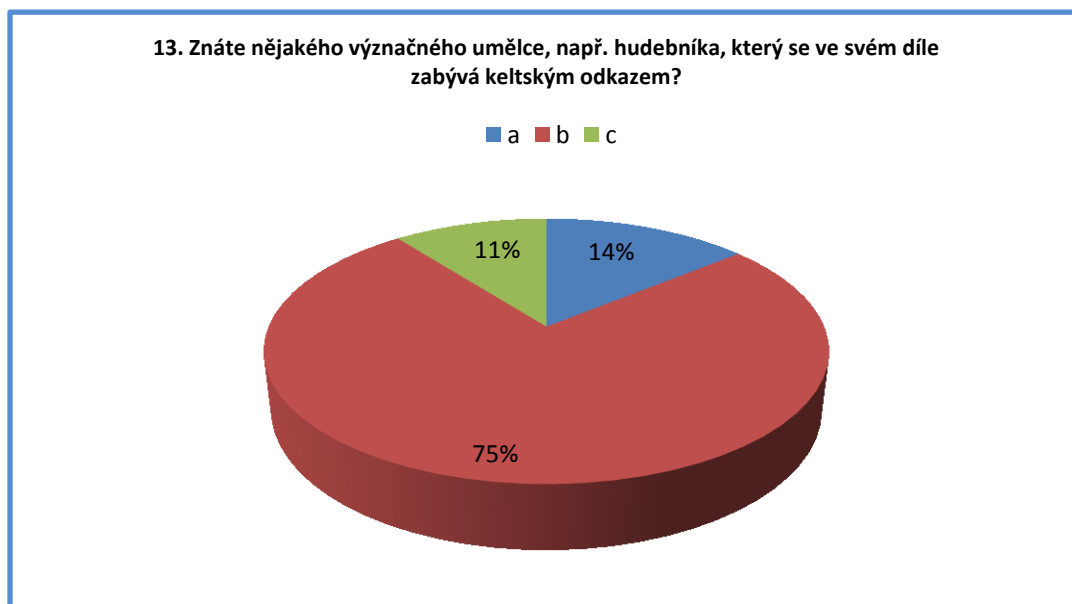
Zdroj: Vlastní výzkum

Většina dotazovaných, tedy 73,68% nezná žádný film natočený podle keltské pověsti. Z 14,04% dotázaných, kteří odpověděli, uvedlo 10,53% film o králi Artušovi, 3,51% uvedlo Tristana a Isoldu a 1,75% kouzelníka Merlina 0,25%. 12,28% dotázaných nezajímá pozadí vzniku filmu.

13. Znáte nějakého význačného umělce, např. hudebníka, který se ve svém díle zabývá keltským odkazem? (SK2)

OTÁZKA	13. Znáte nějakého význačného umělce, např. hudebníka, který se ve svém díle zabývá keltským odkazem?		
ODPOVĚĎ	a	b	c
	ano	ne	nezajímá mě to
POČET	8	43	6
%	14,04%	75,44%	10,53%

Zdroj: Vlastní výzkum

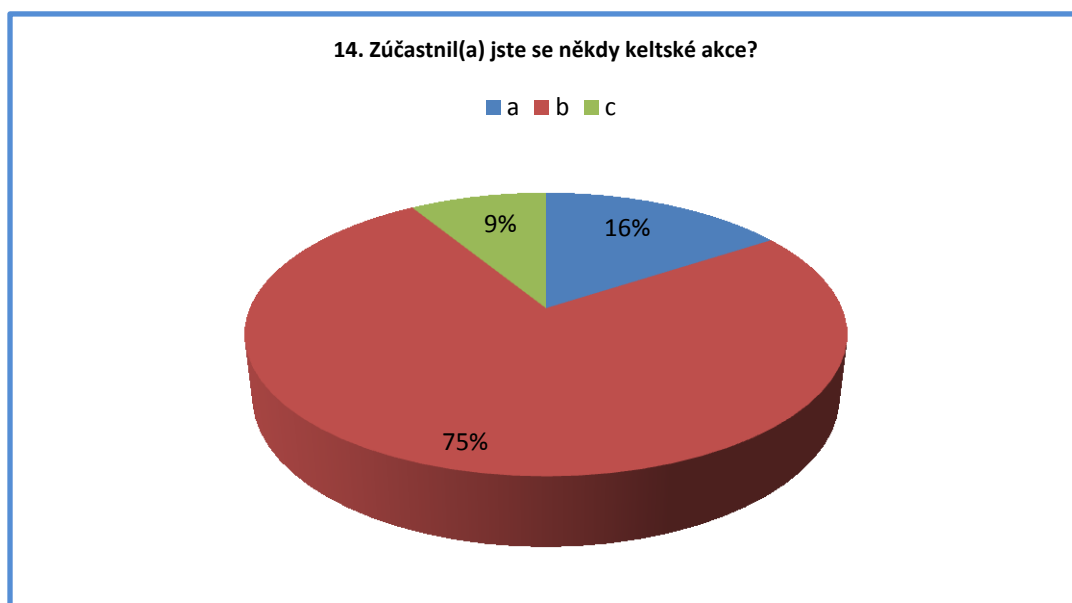
Zdroj: Vlastní výzkum

Z grafu vyvodíme, že 75,44% nemá přehled o umění v „keltském prostředí“, 10,53% dotázaných téma nezajímá a 14,04% uvedlo, Lord Of The Dance, Lorena McKennith.

14. Zúčastnil(a) jste se někdy keltské akce? (SK2)

OTÁZKA	14. Zúčastnil(a) jste se někdy keltské akce?		
ODPOVĚĎ	a	b	c
	ano	ne	chtěl bych
POČET	9	43	5
%	15,79%	75,44%	8,77%

Zdroj: Vlastní výzkum

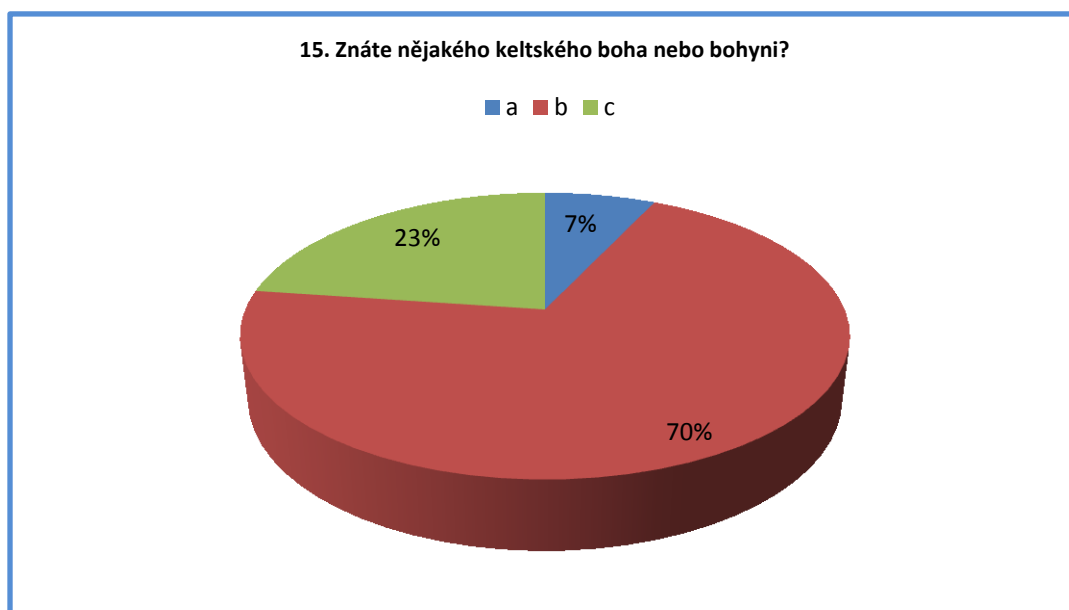
Zdroj: Vlastní výzkum

„Keltských“ akcí se nikdy neúčastnilo 75,44% dotázaných, chtělo by 8,77% a na nějaké akci bylo přítomno 15,79%. Jednalo se o festival Beltaine 10,53%, Lughnasad 3,51%, akce na oppidu Závist u Zbraslavi 3,51% po 1,75% se účastnili na oslavách svátku Ostara a Imbolc.

15. Znáte nějakého keltského boha nebo bohyni? (SK2)

OTÁZKA	15. Znáte nějakého keltského boha nebo bohyni?		
ODPOVĚĎ	a	b	c
	ano	ne	nevím
POČET	4	40	13
%	7,02%	70,18%	22,81%

Zdroj: Vlastní výzkum

Zdroj: Vlastní výzkum

V oblasti mytologie prokázalo své znalosti 7,02% dotázaných, z toho 5,26% uvedlo boha Dagdu, 1,75% bohyni Caillech. 22,81% si nebylo jisto odpovědi, zda bůh kterého znají, je keltský. 70,18% dotázaných se o mytologii nezajímá.

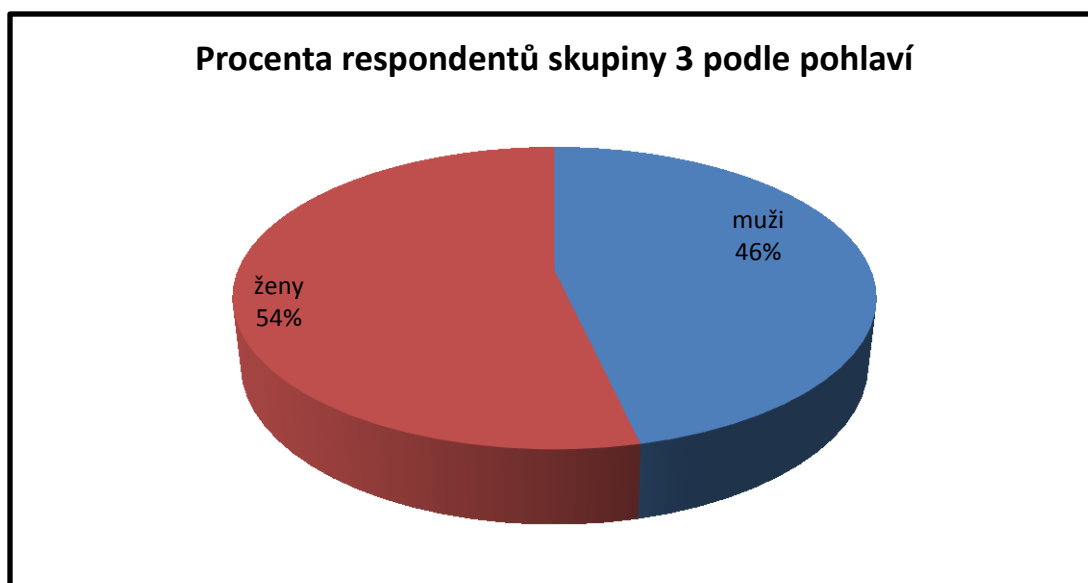
SKUPINA 3.

Tuto skupinu tvoří věková kategorie respondentů od 46 do 65 let. Z celkového počtu 483 respondentů odpovědělo 28 osob, což je 5,80%. Tato nejméně zastoupená skupina je složena především z pedagogických pracovníků. Skupinu 3 tvoří 13 osob mužského pohlaví (46,43%) a 15 osob ženského pohlaví (53,57%).

Tabulka celkově oslovených respondentů skupiny 3 dle pohlaví.

Skupina 3	muži	ženy	celkem
počet	13	15	28
procent	46,43%	53,57%	100,00%

Zdroj: Vlastní výzkum

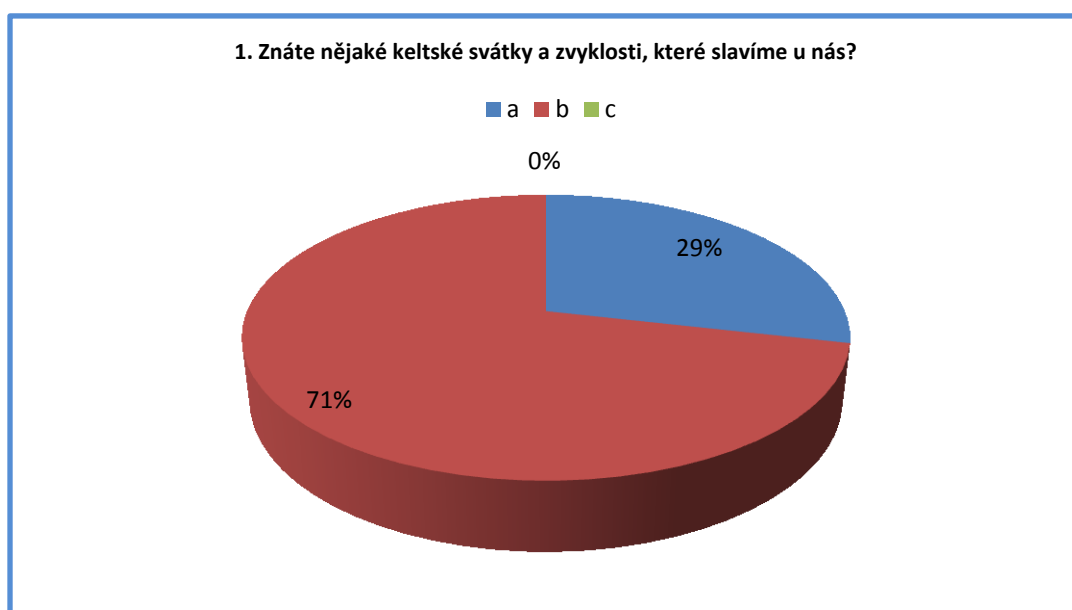
Zdroj: Vlastní výzkum

1. Znáte nějaké keltské svátky a zvyklosti, které slavíme u nás? (SK3)

OTÁZKA	1. Znáte nějaké keltské svátky a zvyklosti, které slavíme u nás?		
ODPOVĚĎ	a	b	c
	ano	ne	žádné nejsou
POČET	8	20	0
%	28,57%	71,43%	0,00%

Zdroj: Vlastní výzkum

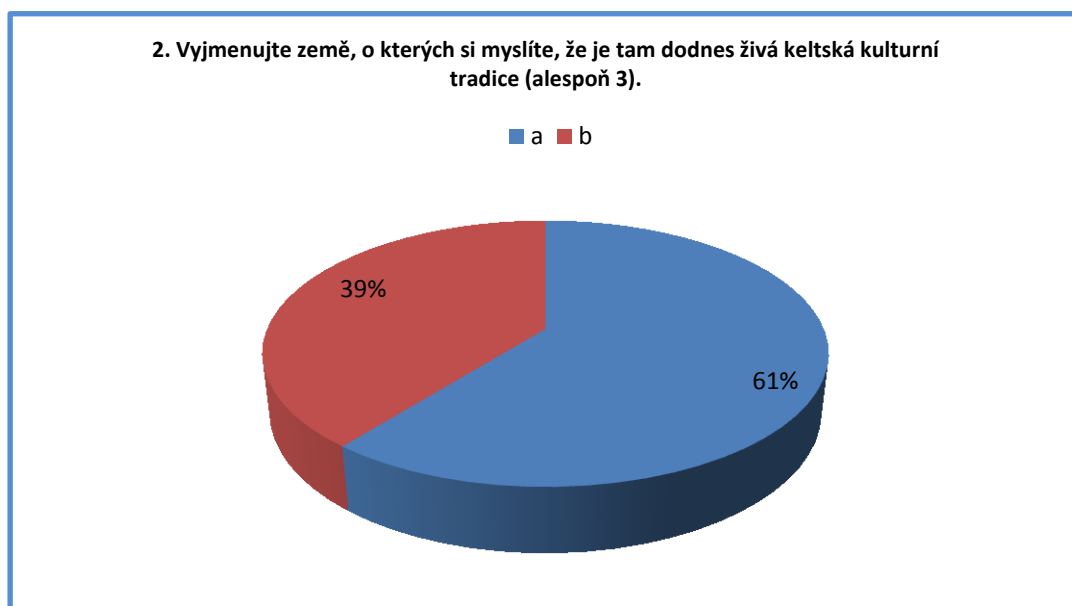
Zdroj: Vlastní výzkum

Největší podíl, 71,43% představuje odpověď B, tedy, že žádný keltský svátek dotázaný nezná. 28,57% odpovědělo, že zná nějaký keltský svátek. Nejznámější byl Beltine, dále Samhain a Imbolc.

2. Vyjmenujte země, o kterých si myslíte, že je tam dodnes živá keltská kulturní tradice. (SK3)

OTÁZKA	2. Vyjmenujte země, o kterých si myslíte, že je tam dodnes živá keltská kulturní tradice (alespoň 3).	
ODPOVĚĎ	A	b
	ano	NEVÍM
POČET	17	11
%	60,71%	39,29%

Zdroj: Vlastní výzkum

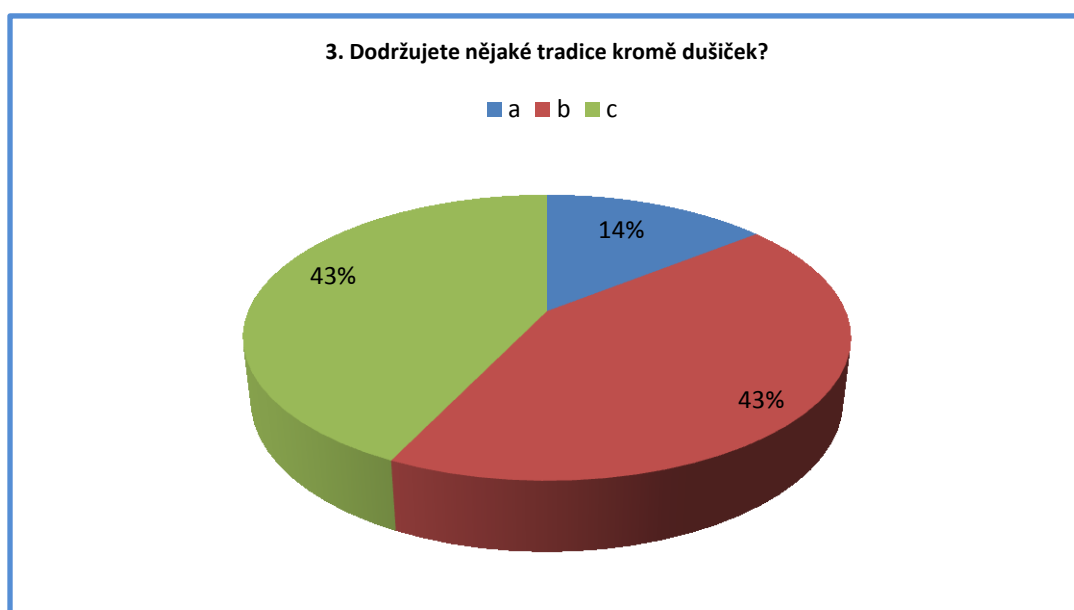
Zdroj: Vlastní výzkum

V této otázce dotázaní měli vyjmenovat země s keltskou živou kulturní tradicí. Podmínkám vyhovělo 60,71% dotázaných, nevyhovělo 39,29% dotázaných. Ze správných odpovědí se, v pořadí od nejčastěji jmenované, vyskytovaly země Irsko, Anglie, Skotsko, Česká republika, Francie a Německo.

3. Dodržujete nějaké tradice kromě dušiček? (SK3)

OTÁZKA	3. Dodržujete nějaké tradice kromě dušiček?		
ODPOVĚĎ	a	b	c
	více než 2	2 a méně	žádné
POČET	4	12	12
%	14,29%	42,86%	42,86%

Zdroj: Vlastní výzkum

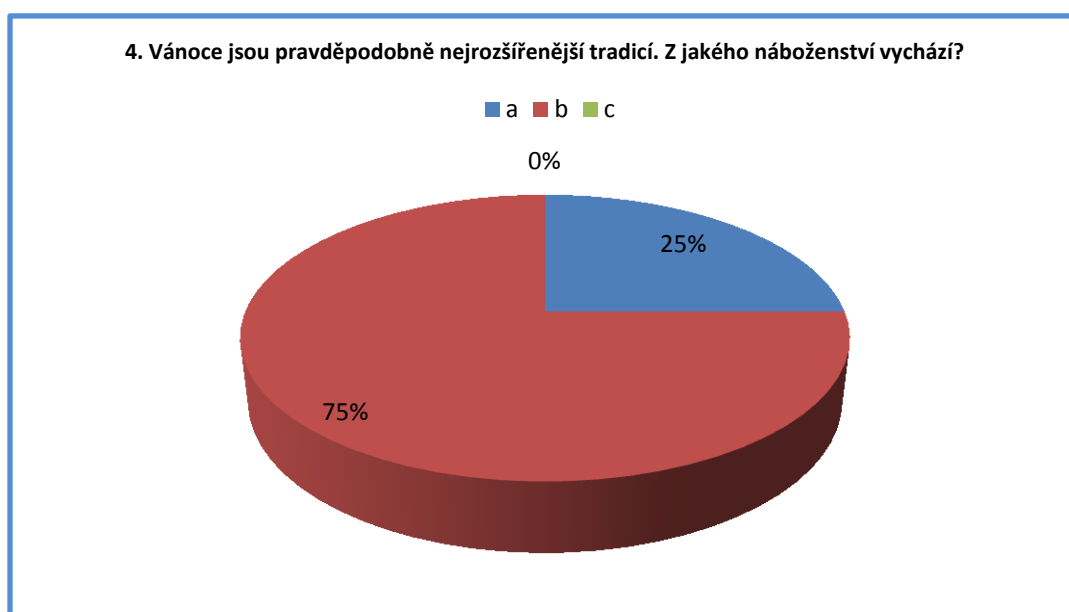
Zdroj: Vlastní výzkum

Otázkou jsem sledovala dodržování tradic. 42,86% dotázaných nedodrží žádnou tradici, stejně jako dodrží dvě a méně tradice. 14,29% dotázaných dodrží dvě a více tradic. U této věkové skupiny, oproti předchozím dvěma, jsem předpokládala větší procentuální část dotázaných, kteří budou tradice dodržovat. Větší procentuální rozdíl je pouze mezi touto skupinou a skupinou mládeže do 25 let, s 2. věkovou skupinou jsou výsledky podobné.

4. Vánoce jsou pravděpodobně nejrozšířenější tradicí. Z jakého náboženství vychází? (SK3)

OTÁZKA	4. Vánoce jsou pravděpodobně nejrozšířenější tradicí. Z jakého náboženství vychází?		
ODPOVĚĎ	a	b	c
	pohanského	křesťanského	z buddhismu
POČET	7	21	0
%	25,00%	75,00%	0,00%

Zdroj: Vlastní výzkum

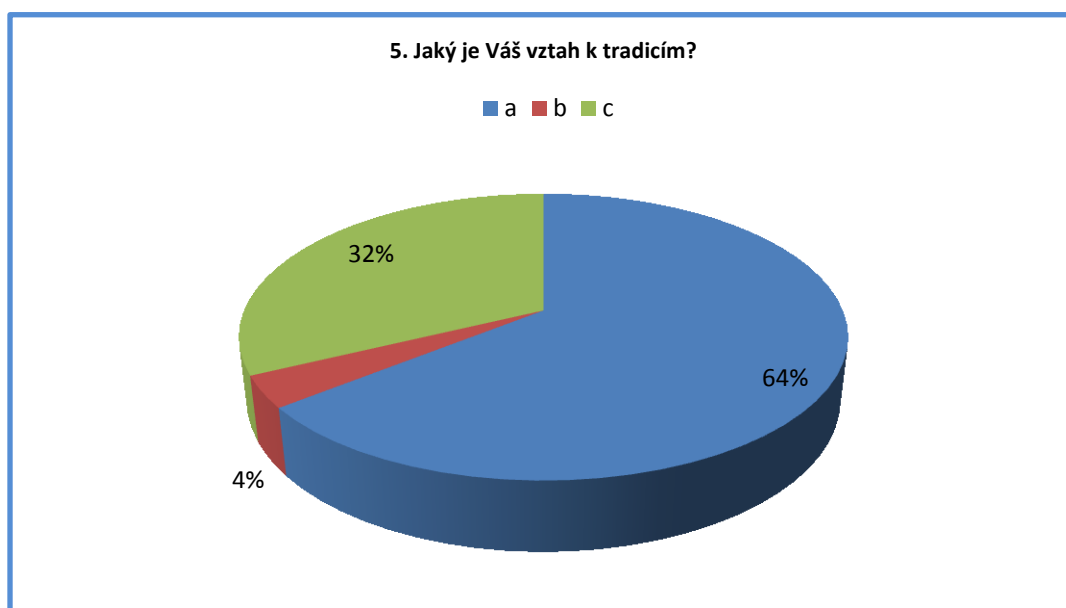
Zdroj: Vlastní výzkum

75,00% dotázaných považuje původ Vánoc za křesťanský, 25% označilo odpověď A, tedy pohanský původ.

5. Jaký je Váš vztah k tradicím? (SK3)

OTÁZKA	5. Jaký je Váš vztah k tradicím?		
ODPOVĚĎ	a	b	c
	Kladný – dodržuji tradice a líbí se mi.	Záporný – nedodržuji tradice, nelíbí se mi.	Žádný – je mi to jedno
POČET	18	1	9
%	64,29%	3,57%	32,14%

Zdroj: Vlastní výzkum

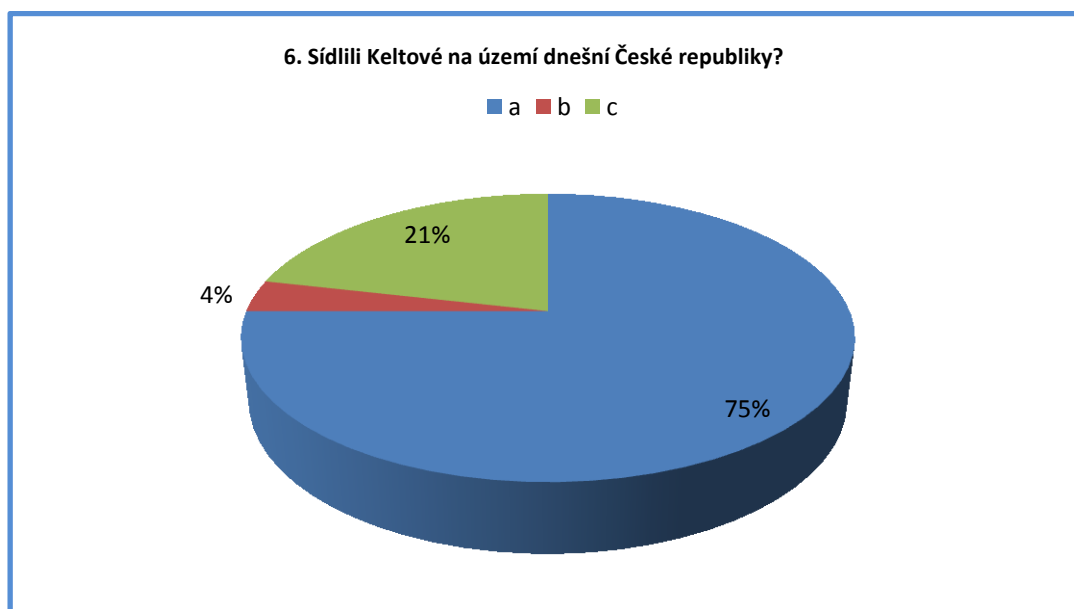
Zdroj: Vlastní výzkum

Otázkou jsem sledovala vztah k tradicím a předpokládala, že tato věková skupina ho bude mít většinově pozitivní. 64,29% odpovědí A, tedy kladný vztah nesplnilo mé očekávání, předpokládala jsem, že tradice budou bližší více lidem. 32,14% dotázaných nemá k tradicím žádný vztah, Negativní postoj zaujal je jeden dotázaný z 28 dotázaných z této věkové skupiny což je 3,57%.

6. Sídliili Keltové na území dnešní České republiky?(SK3)

OTÁZKA	6. Sídliili Keltové na území dnešní České republiky?		
ODPOVĚĎ	a	b	c
	ano		ne
POČET	21	1	6
%	75,00%	3,57%	21,43%

Zdroj: Vlastní výzkum

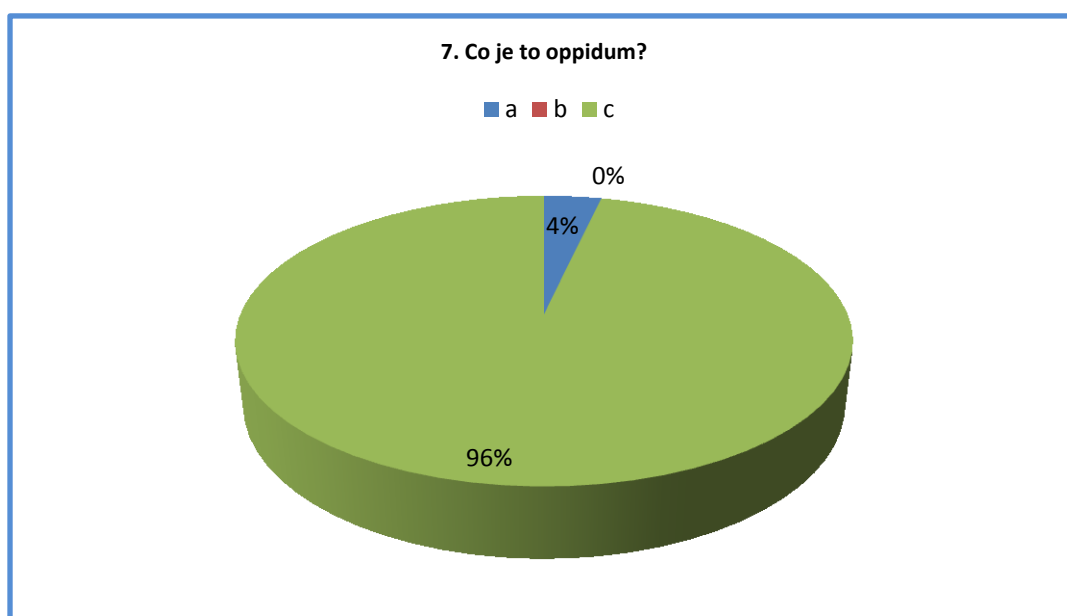
Zdroj: Vlastní výzkum

Rovněž, jako předchozí dvě skupiny, i tato kladně opověděla většinově. Mezi skupinami by se 75,00% zaujímá pomyslné první místo. 21,43% nevědělo a 3,57% se domnívá, že na území dnešní České republiky Keltové nesídliili.

7. Co je to oppidum?(SK3)

OTÁZKA	7. Co je to oppidum?		
ODPOVĚĎ	a	b	c
		zbraň	pohanský bůh
POČET	1	0	27
%	3,57%	0,00%	96,43%

Zdroj: Vlastní výzkum

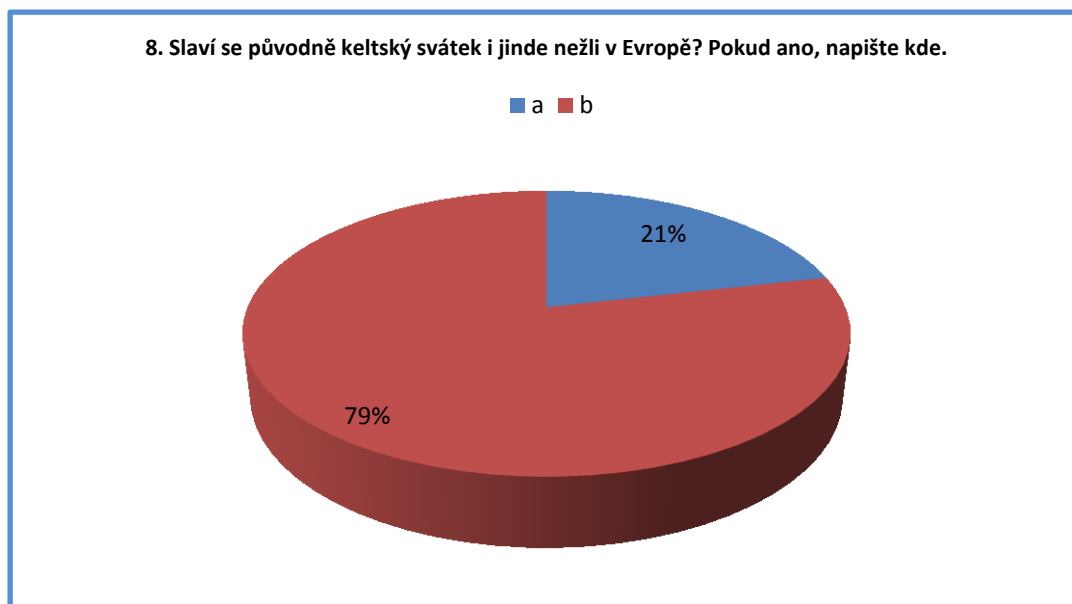
Zdroj: Vlastní výzkum

Správnou odpověď v této skupině, stejně jako v předchozích, označila naprostá většina dotázaných, tedy 96,43% a pouze 3,57% si myslelo, že oppidum je zbraň. Zde výsledky výzkumu hodnotím velmi pozitivně.

8. Slaví se původně keltský svátek i jinde nežli v Evropě? Pokud ano, napište kde. (SK3)

OTÁZKA	8. Slaví se původně keltský svátek i jinde nežli v Evropě? Pokud ano, napište kde.	
ODPOVĚĎ	a	b
	ano	nevím
POČET	6	22
%	21,43%	78,57%

Zdroj: Vlastní výzkum

Zdroj: Vlastní výzkum

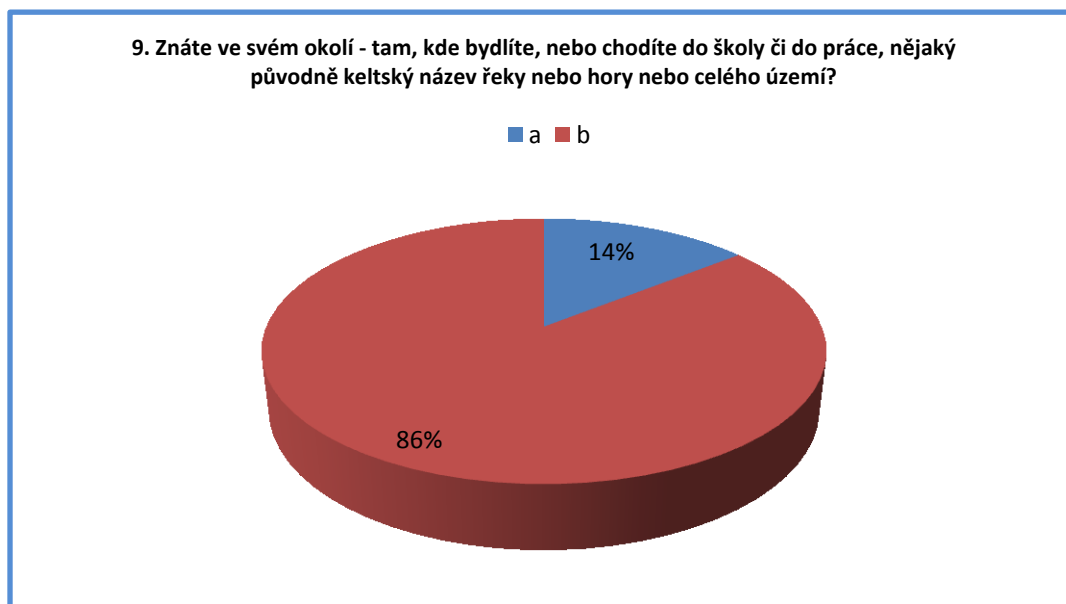
78,57% nevědělo, jestli se slaví původně keltský svátek i jinde, než v Evropě. Z 21,43% kteří odpověděli ano, všichni uvedli USA a svátek Halloween.

9. Znáte ve svém okolí - tam, kde bydlíte, nebo chodíte do školy či do práce, nějaký původně keltský název řeky nebo hory nebo celého území? (SK3)

OTÁZKA	9. Znáte ve svém okolí - tam, kde bydlíte, nebo chodíte do školy či do práce, nějaký původně keltský název řeky nebo hory nebo celého území?	
ODPOVĚĎ	a	b
	ano	nevím
POČET	4	24
%	14,29%	85,71%

Zdroj: Vlastní výzkum

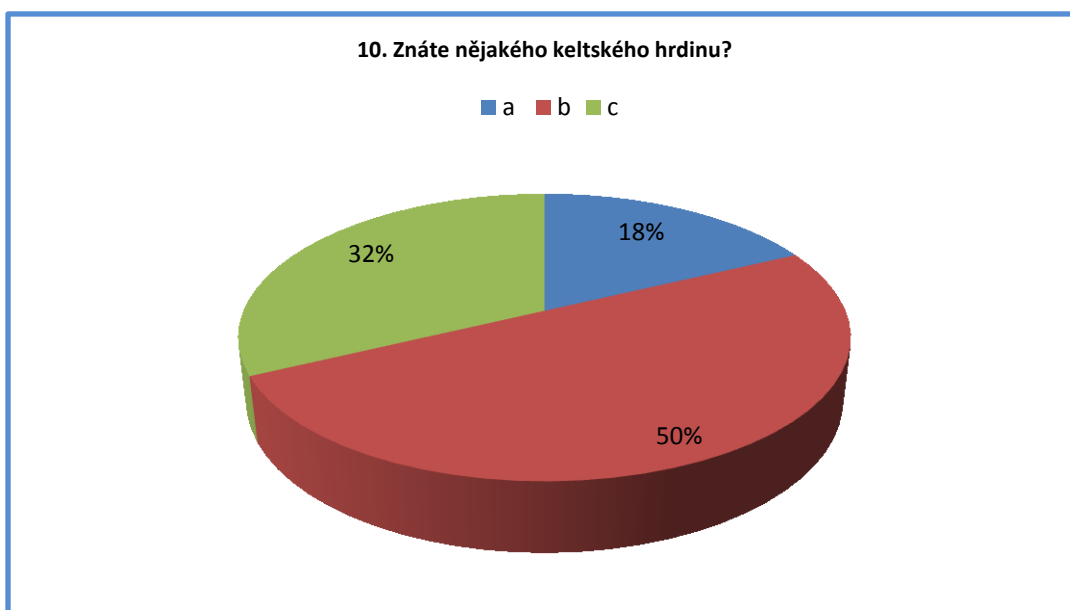
Zdroj: Vlastní výzkum

14,29% dotázaných zná ve svém okolí nějaký přírodní útvar s původním keltským názvem, řeku Ohři z nich jmenovala polovina. 85,71% nevědělo žádný název.

10. Znáte nějakého keltského hrdinu? (SK3)

OTÁZKA	10. Znáte nějakého keltského hrdinu?		
ODPOVĚĎ	a	b	c
	ano	ne	nevím
POČET	5	14	9
%	17,86%	50,00%	32,14%

Zdroj: Vlastní výzkum

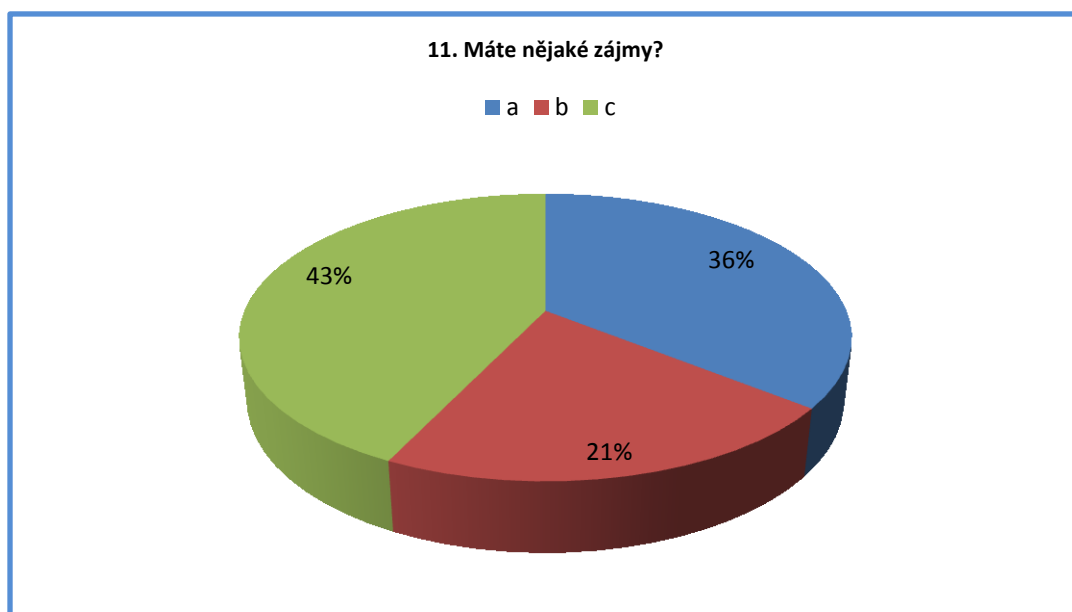
Zdroj: Vlastní výzkum

Při dotazu na znalost keltských hrdinů se objevily odpovědi, označující Artuše, Merlina, Cú-Chulaina a Brennose. V součtu podmínky otázky splnilo 17,86% dotázaných a nesplnilo označením odpovědí B a C celkem 82,14%.

11. Máte nějaké zájmy? (SK3)

OTÁZKA	11. Máte nějaké zájmy?		
ODPOVĚĎ	a	b	c
	ano specif.	ano nespec.	nemám zájmy
POČET	10	6	12
%	35,71%	21,43%	42,86%

Zdroj: Vlastní výzkum

Zdroj: Vlastní výzkum

I v této otázce se objevily znepokojivé výsledky, 42,86%, odpovědí, že dotázaní nemají žádné zájmy. 35,71% své zájmy specifikovalo a uvedly odpovědi, historie, judaismus příroda a sport. 21,43% mající volnočasové zájmy neuvedlo, jaké to jsou.

12. Znáte nějakou slavnou původně keltskou pověst, podle které byly natočeny slavné filmy? (SK3)

OTÁZKA	12. Znáte nějakou slavnou původně keltskou pověst, podle které byly natočeny slavné filmy?		
ODPOVĚĎ	a	b	c
	ano	ne	nezajímá mě to
POČET	4	23	1
%	14,29%	82,14%	3,57%

Zdroj: Vlastní výzkum

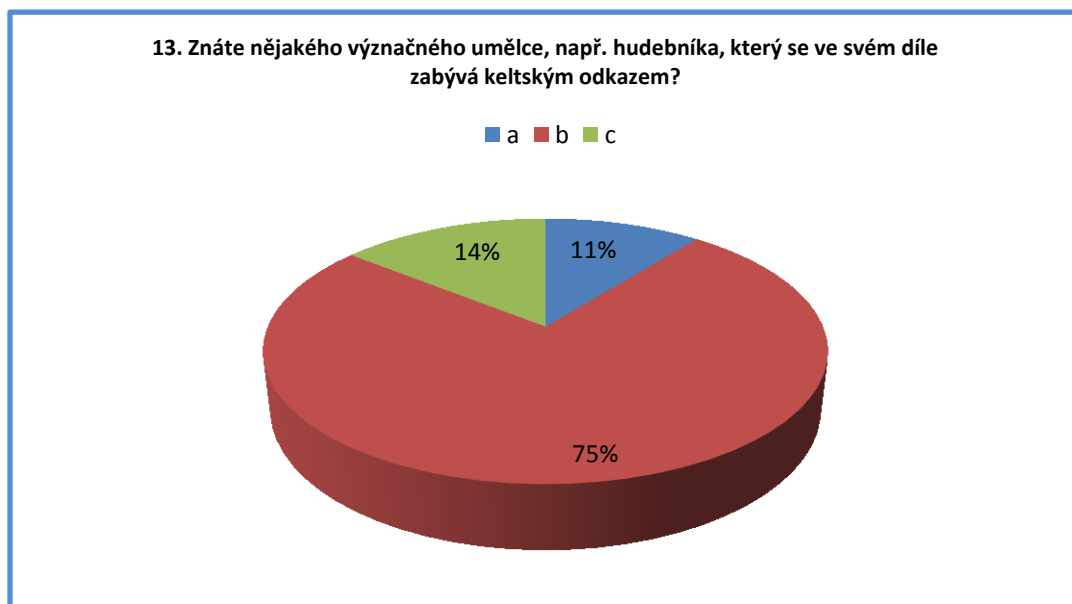
Zdroj: Vlastní výzkum

Na tuto otázku uváděli dotázaní odpovědi krále Artuše, meč Excalibur, kouzelníka Merlina, legendu o svatém Grálu a Tristana s Isoldou. Splnilo 14,29% dotázaných. 82,14% nevědělo o žádné pověsti a 3,57% téma nezajímá.

13. Znáte nějakého význačného umělce, např. hudebníka, který se ve svém díle zabývá keltským odkazem? (SK3)

OTÁZKA	13. Znáte nějakého význačného umělce, např. hudebníka, který se ve svém díle zabývá keltským odkazem?		
ODPOVĚĎ	a	b	c
	ano	ne	nezajímá mě to
POČET	3	21	4
%	10,71%	75,00%	14,29%

Zdroj: Vlastní výzkum

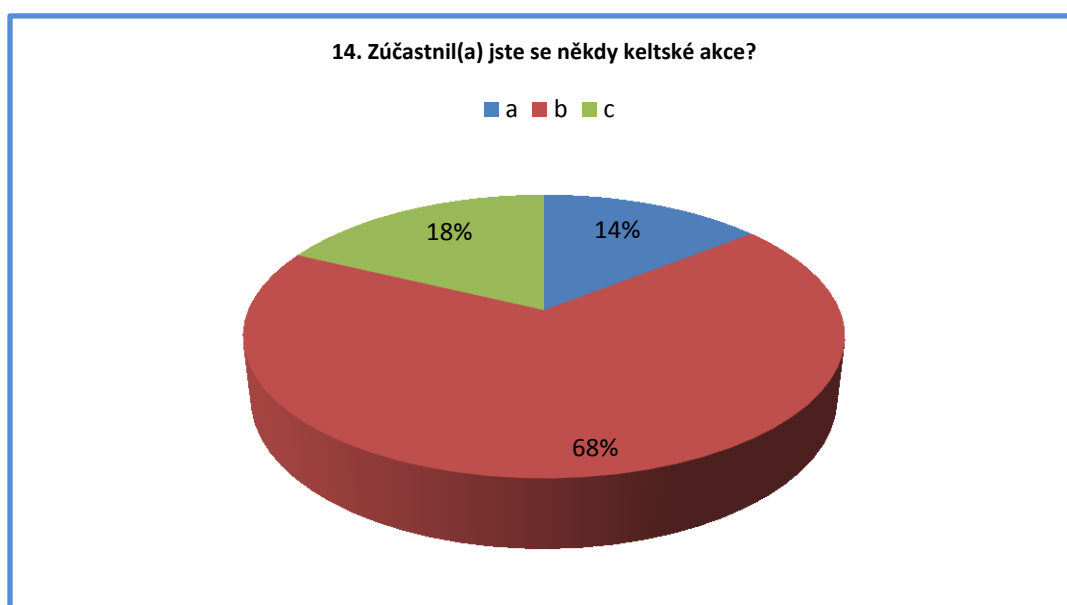
Zdroj: Vlastní výzkum

75,00% dotázaných nezná žádného umělce, 10,71% uvedlo ve své odpovědi vždy po jednom hudebníkovi a 14,29% se o téma nezajímá. Přisuzuji to nezájmu o toto téma a charakteristice hudby či tance. Specifičnost tohoto tématu je velká, a proto respondenti občas ani neví, co vlastně mají uvádět.

14. Zúčastnil(a) jste se někdy keltské akce? (SK3)

OTÁZKA	14. Zúčastnil(a) jste se někdy keltské akce?		
ODPOVĚĎ	a	b	c
	ano	ne	chtěl bych
POČET	4	19	5
%	14,29%	67,86%	17,86%

Zdroj: Vlastní výzkum

Zdroj: Vlastní výzkum

Z dotázaných se pouze 14,29% účastnilo „keltských akcí“, uvedli oslavy svátku Beltine a Lughnasad. 67,86% se nikdy akce neúčastnilo a 17,86% projevilo zájem a chtělo by se účastnit.

15. Znáte nějakého keltského boha nebo bohyni? (SK3)

OTÁZKA	15. Znáte nějakého keltského boha nebo bohyni?		
ODPOVĚĎ	a	b	c
	ano	ne	nevím
POČET	4	21	3
%	14,29%	75,00%	10,71%

Zdroj: Vlastní výzkum

Zdroj: Vlastní výzkum

Jméno keltského boha znalo 14,29%, uvedli Dagdu, Danu, Taranise, Eponu a Cernuna. Zde se nebudu zabývat zkrácením výsledku paralelou božstev, jako v kapitole o mytologii a považuji všechny tyto odpovědi za plnohodnotné. 75,00% dotázaných neznalo žádného boha a 10,71% si nebylo jisto svou odpovědí.

6.3 Vyhodnocení cílů

V této práci jsem si vytyčila čtyři dílčí cíle. Prvním cílem bylo zmapování vztahu dnešního člověka ke starým tradicím. K tomu jsem využila prvních pět otázek v dotazníku. Podle grafů a tabulek u jednotlivých skupin je patrné, že znalost návaznosti svátků dnešních na keltské svátky je malá. Usuzuji, že je to způsobeno malým zájmem o téma Keltů a jejich odkaz, ale nejen o ně, spíše o historii svátků obecně. Někteří lidé stále ještě svátky dodržují. Myslím si ale, že převážně bez hlubších znalostí historického podtextu a souvislostí. Ve výsledcích jednotlivých skupin se zobrazuje i povědomí o živé keltské tradici. Respondenti věděli, v jakých zemích se tradice stále dodržují, a otázku zodpovědělo v 1. skupině 52,51%, ve 2. skupině 66,67% a ve 3. skupině 60,71% dotázaných. Mezi tyto země patří především Anglie, Irsko, Skotsko, Francie, Německo i Česká republika. Díky občanským sdružením, která pořádají každý rok akce k oslavě svátku Beltain, se účastníci mohou dozvědět více o tradici Keltů. Čtvrtou otázku jsem zaměřila na zjištění znalostí náboženského původu Vánoc, nejznámějších svátků. Dle předpokladu ve všech skupinách dominovala odpověď, že Vánoce pocházejí z křesťanství. Myslí si to 70% dotázaných. Vánoce jsou, v dnešní ustálené podobě oslavami narození Ježíše Krista a tento názor je již staletí zakořeněné dogma vzniklé christianizací Evropy. Původní pohanský svátek Zimní slunovrat byl stejně, jako všechny další nepohodlné pohanské svátky potlačen a nahrazen svátkem křesťanským.

Zajímavé se mi zdá komparovat výsledky třetí a páté otázky, v níž respondenti uvedli kladný vztah k tradicím; z více než 50% tradice dodržují a zároveň uvádějí v další otázce, že tradice jsou jim jedno. Příčinu shledávám u nejmladší skupiny v tom, že nerozumí a neuvědomuje si význam slova tradice. Neuvědomili si, že Vánoce i Velikonoce dodržuje téměř každý. Kloním se raději k této variantě. Pokud by je skutečně nedodržovali, nastal by brzy zánik tradic jako součásti kulturního dědictví. Druhou příčinou tohoto stavu je modernizace doby. Ústní předávání zvyklostí, obyčejů či norem během drání peří a dalších společných rodinných nebo společenských setkání vytěsnil moderní způsob života a mládež již tradici nikdo aktivně nepředává.

Druhý cíl výzkumu jsem směřovala ke zjištění reálného promítnutí keltské mytologie do zájmu mládeže. Tato sada otázek byla připravena výhradně pro 1. skupinu respondentů, na kterou se zaměřím. Odpovídali však všichni dotazovaní. V dotazníku tomuto tématu byla věnována třetí část s otázkami zaměřenými na božstvo, hudbu i uměleckou scénu obecně, na filmovou scénu a keltské akce. Ve všech těchto oblastech se skrývá mytologie. Výsledky prokazují, že mytologie se nijak neodráží do zájmů současné mladé generace. Zájmy mladých lidí se soustředí především na sport. Filmy, které byly natočeny podle předlohy keltských mýtů, např. Artuš, Excalibur, Tristan a Isolda aj., mládež zná, ale nespojí je s Keltů a jejich mytologií. V odpovědi na otázku zaměřenou na božstva se projevilo prolnutí povrchní znalosti několika kultur. Germánské bohy dotazovaní zaměňovali za bohy keltské. Nejčastější odpovědí bylo jméno Thor a Ódin. Téma mé diplomové práce je velmi specifické a úzce profilové, proto nejsem strukturou a kvalitou odpovědí překvapená.

Třetím cílem bylo zjistit, jaké je obecné povědomí o keltských předcích. Tomuto cíli jsem v dotazníku věnovala druhou část. Při otázce, zda sídlili Keltové na našem území, odpovědělo ano v 1. skupině 56,53%, ve 2. skupině 70,18% a ve 3. skupině 19,30%. Téměř jednoznačné odpovědi byly registrovány ve všech třech skupinách u otázky číslo 7, co je to oppidum? Správně, že se jedná o opevněné hradiště, odpovědělo v 1. skupině 92,98%, ve 2. skupině 86, 93% a 96, 43% dotázaných. Téměř polovina dotazovaných ve všech 3. skupinách nezná žádného hrdinu a ve více než 80% neznají žádný původní název z oblasti, kde žijí, pracují či studují. Výsledek výzkumu prokázal jen velmi malé povědomí o Keltech. Posledním úkolem bylo dokázat, že současná mladá generace dodržuje obecně uznávané tradice v České republice, za kterou jsou považovány převážně Velikonoce, Vánoce a Dušičky. Tento úkol je bližší specifikací prvního cíle. Věková skupina č. 1, mladá generace, uvedla ve 31,91% dodržování Vánoc a Velikonoc, popř. pouze jednoho z těchto svátků. Dva svátky a více dodržuje pouze 7,29% dotázaných. Jako třetí svátek respondenti nejčastěji uvedli pálení čarodějnic a pouze dva oslovení uvedli Dušičky. Opět poukazují na varující číslo respondentů 60,80%, kteří nedodržují žádné tradice. Důvody jsem již uvedla v závěru prvního cíle. Tento fakt by byl vhodný k dalšímu zkoumání.

Závěr

Keltská civilizace po sobě zanechala odkaz v celém světě. U nás ho najdeme v archeologických nálezech a fragmentech v literatuře, svátcích, hudbě i dalších oblastech. Počátky keltské civilizace jsou známy z dochovaných písemných památek z 5. – 6. století př. n. l. Keltská civilizace, původ jména či datování její existence, je předmětem neustálých vědeckých sporů. V Čechách a na Moravě zbyly po Keltech památky a archeologické nálezy oppid, keramiky, mincí, nevyjímaje bronzové sošky býka z Býčí skály na Moravě.

Svátky, které se slaví v nejrůznějších podobách, nás provázejí celý život, ale jen málo lidí zná jejich prapůvod. Úkolem této práce bylo přiblížit národ Keltů jako naše historické předchůdce s vlastní, velice rozsáhlou mytologií. Jsem si vědoma úzké specifikace své práce a podle toho přistupuji i k výzkumu, jehož cílem bylo zjistit, jak se promítá keltská mytologie do zájmů současné mládeže a jaké je obecné povědomí o těchto předcích. Předpokládala jsem dodržování obecně uznávaných tradic v České republice, zejména Vánoc, Velikonoc a Dušiček současnou mladou generací. Všem těmto tradicím předcházely pohanské svátky, Dušičkám prokazatelně svátky keltské. Naprostá většina respondentů ze všech věkových skupin považuje Vánoce za svátek křesťanský. Vánoce tak, jak je dnes známe, jsou opravdu svátky křesťanskými, oslavující příchod, resp. narození Ježíše Krista. Avšak předcházel jim svátek pohanský, zimní slunovrat. Již nejstarší civilizace ctily Slunce a některé zvyky se uchovaly dodnes v pozměněném stavu. Varujícím znakem, vyplývajícím z výzkumu, je lhostejnost k tradicím.

Další sekcí, na niž jsem zaměřila výzkum, byla oblast mytologie, součást každé civilizace. Mytologie Keltů je velice spletitá, dělí se na ostrovní a kontinentální systém. Zde nalézáme funkčně stejné a někdy identické bohy jiných jmen. Je to oblast, ke které se bude vázat můj další zájem k prohloubení znalostí. Průzkumem provedeným u nejmladší skupiny respondentů se mi nepodařilo nalézt spojitost mezi jejich zájmy a (keltskou) mytologií. Bohužel, ani v záchytných otázkách z oblasti hudby a filmů jsem nezískala pozitivní výsledky oproti původnímu předpokladu. Někteří dotazovaní uvedli filmy, jako je Artuš nebo Tristan a Isolda, nepromítli ale tato jména do otázky o keltských hrdinech. V zájmech mládeže se odráží mystika ve formě užívaných symbolů při tetování, na oblečení, špercích.

Aktivitami zájmové archeologie v občanských sdruženích zaměřených na oblast rekonstrukce života Keltů se přibližují od mystiky k reálné historii. Většina mladých lidí projevuje zájem o hudbu, ale směry jsou přinejmenším odchýlené od hudby keltských předků. V oblasti zájmů se objevili i jedinci, kteří v dotazníkovém šetření uvedli, že se o nic nezajímají. Je pro mě nepochopitelné, jakým způsobem tato skupina lidí tráví své volno. Po odečtu času na školu a spánek v pracovním týdnu mají přibližně pět až osm hodin volného času a během víkendu dva dny, během kterých nedělají nic? Jakým způsobem nakládají s časem o prázdninách? Vyplývají z toho další otázky pro možné výzkumy nebo poznatky do oblasti prevence sociálně-patologických jevů.

Přehled použité literatury

1. ASALOVÁ, J. *Keltská lidová kuchyně*. Přel. M. Káňová, Volvox Globator, Praha 1998, 406 str. Hostina. Sv. 3. Přel. z: Celtic Folclore Cooking. ISBN 80 – 7207 – 282 – x.
2. BAUEROVÁ, A. *Zapomenuté věky země Bójů*. Plzeň: Nava 1998, 231 str. ISBN 80 – 7211 - 032-2.
3. BAUEROVÁ, A. *Zlatý věk země Bójů*. Praha: Československý spisovatel 1988, 260 str.
4. BELLINGHAM, D. *Keltská mytologie*. Přel. M. Klímová, Praha: Volvox Globator 1996, 128 str. Přel. z: An Introduction to Celtic Mythology. ISBN 80 – 7207 – 013 – 4.
5. BIBLE, dostupná on-line: <http://online.bible21.cz/> [2. 4. 2011]
6. BÍLEK, J. *Hádanky naší minulosti 1. Kam odešli Keltové?* Praha: Knižní klub 2002, 239 str. ISBN 80 – 242 – 0787 – 7.
7. BOTHEROYDOVI, STR. a P. *Lexikon keltské mytologie*. Přel. V. Marek, Praha: Ivo Železný 1998, 427 str. Přel. z: Lexikon der keltische Mythologie. ISBN 80 – 237 – 3552 – 7.
8. BOUZEK, J. *Keltové našich zemí v evropském kontextu*. Praha/Kroměříž: Triton 2007, 214str. ISBN 978 – 80 – 7254 – 931 – 3.
9. BRADLEY, I. *Encyklopedie nových náboženství*. Přel. Z. Vojtíšek a kol., Praha: Euromedia Group, 448 str. Přel. z: Encyclopedia of New Religions. ISBN 80 – 242 – 1605 – 1.
10. CAESAR, G. I. *Zápisky o válce galské*. Přel. J. Kalivoda, Praha: Naše vojsko 2009, 236 str. Přel. z: Commentarii de bello Gallico. ISBN 978 – 80 – 206 – 1050 – 8.
11. CINCIBUS, J. – HROMÁDKO, J. *Toulky světem bájí aneb S rozhlasem po stezkách mytologie*. Praha: Radioservis 2009, 220 str. ISBN 978 – 80 – 86212 – 02 – 9.
12. CLARUSOVÁ, I. *Keltské mýty. Člověk a jeho „Jiný svět“*. Přel. J. Hlavička, Praha: Vyšehrad 2001, 248 str. Přel. z: Keltische Mythen. ISBN 80 – 7021 – 470 – 8.

13. COTTERELL, M. *Keltské kroniky. Skutečný příběh Svatého Grálu*. Přel. M. Jurza, Praha: Pragma 2008, 236 str. Přel. z: The Celtic Chroniclestr. ISBN 978 – 80 – 7349 – 114 – 7.
14. FILIP, J. *Keltská civilizace a její dědictví*. Praha: Akademia 2003, 4. rozšířené vydání. 257 str. ISBN 80 – 200 – 1079 – 3.
15. FRAZER, J. G. *Zlatá ratolest*. Přel. E. Herold a V. Heroldová – Šťovičková, Plzeň: Aleš Čeněk 2007, 671 str. Přel. z: The Golden Bouch. ISBN 978 – 80 – 7380 – 017 – 8.
16. GREENOVÁ, M. *Keltské mýty*. Přel. T. Pekárek, Praha: Levné knihy KMa 2006, 80 str. Přel. z: Celtic Mythstr. ISBN 80 – 7309 – 358 – 8.
17. HEINZ, S. *Keltské symboly. Magická síla symbolů I*. Přel. E. Bosáková, Olomouc: Fontána 2002, 285 str. Přel. z: Symbole der Kelten. ISBN 80 – 7336 – 031 – 4.
18. HEJNA, D. *Náboženství a společnost. Věda o náboženství a její historické kořeny*. Praha: Grada 2010, 200 str. ISBN 978 – 80 – 247 – 2427 – 0.
19. KALWEIT, H. *Keltská kniha mrtvých*. Přel. M. Korbelík, Praha: Eminent 2003, 317 str. (původní název neuveden) ISBN 7281 – 132 – 0.
20. KULCSÁROVÁ, Z. *Světové mytologie. Nábožensko-mytologické systémy národů světa*. Přel. M. Tílkovská a H. Prokopcová, Praha: Orbis, 1973, 416 str. Pyramida. Přel. z: Mitológiai ÁBÉCÉ
21. LINHART, J. – VODÁKOVÁ, A. *Velký sociologický slovník*. Praha: Karolinum 1996, sv. 1: A-O. 747 str. ISBN 80-7184-164-1, sv. 2: P-Ž. 749-1627 str. ISBN 80-7184-310-5.
22. MÁTL, V. *Krajinou druidů aneb Keltové na území Čech*. Praha: XYZ 2009, 233 str. ISBN 978 – 80 – 7388 – 193 – 1.
23. MATTHEWS, J. – WORTHINGTON, W. *Keltské orákulum stromů*. Přel. J. Karpíšková, Olomouc: Fontána. 127 str. Přel. z: The Green Man Tree Oracle. ISBN 978 – 80 – 7336 – 475 – 5.
24. MATTHEWSOVÁ, C. *Keltské duchovní tradice*. Přel. M. Hencl a I. Tichý, M., Praha: Aletnativa 1996, 190 str. Přel. z: The Celtic tradition. ISBN 80 – 85993 – 13 – 9.

25. MEEHAN, C. *Esoterické Irsko I. Průvodce po posvátných místech, legendách a lidových pověstech*. Přel. M. Korbelík, Praha: Eminent 2003, 362 str. Přel. z: *The Traveller's Guide To Sacred Ireland*. ISBN 80 – 7281 – 141 – x.
26. MYERS, B. C. *Záhadní druidové. Keltská mystika, teorie a praxe*. Přel. J. Kolková, Praha: Volvox Globator 2008, 262 str. Garuda. Sv. 38. Přel. z: *The Mysteries of Druidry*. ISBN 978 – 80 - 7207 – 681 – 9.
27. NAKONEČNÝ, M. *Lexikon magie*. Praha: Argo 2009, 599 str. ISBN 978 – 80 – 257 – 0134 – 8.
28. PADEN, V. E. *Bádání o posvátnu. Náboženství ve spektru interpretací*. Přel. L. Kučerová a O. Sládek, Brno: Masarykova univerzita 2002, 179 str. Religionistika. Sv. 11. Přel. z: *Interpreting the Sacred: Ways of Viewing Religion*. ISBN 80 – 210 – 2977 – 3.
29. PAVLINCOVÁ, H. – HORYNA, B. *Filosofie náboženství. Pokus o typologii*. Brno: Masarykova univerzita v Brně 1999, 251 str. ISBN 80 – 210 – 1978 – 6.
30. PUHVEL, J. *Srovnávací mytologie*. Přel. V. Pelíšek, Praha: Lidové noviny 1997, 395 str. Přel. z: *Comparative mythology*. ISBN 80 – 7106 – 177 – 8.
31. STEWART, B. – MATTHEWS, J. *Keltští vojevůdci*. Přel. J. Ryčlová, Brno: Jota 1996, 192 str. Přel. z: *Celtic warrior chieftains*. ISBN 80 – 85617 – 89 – 7.
32. VLČKOVÁ, J. *Encyklopedie keltské mytologie*. Praha: Libri 2002, 323 str. ISBN 80 – 7277 – 066 – 7,
33. WALDHAUSER, J. *Encyklopedie Keltů v Čechách.*, Praha: Libri 2010, 591 str. ISBN 978 – 80 – 7277 – 053 – 5.
34. WOLF, STR. R. *Slavná a starodávná kniha stínů pro vědmy a čarodějnice*. Přel. H. Nováková, Praha: Pragma 2003, 541 str. Přel. z: *Solitary Witch: The Ultimate Book of Shadows for the New Generation*. ISBN 80 – 7205 – 231 - 4

Citovaná literatura

1. BAUEROVÁ, A. *Zapomenuté věky země Bójů*. Plzeň: Nava 1998, 231 str. ISBN 80 – 7211 - 032-2.
2. BAUEROVÁ, A. *Zlatý věk země Bójů*. Praha: Československý spisovatel 1988, 260 str.
3. BÍLEK, J. *Hádanky naší minulosti 1. Kam odešli Keltové?* Praha: Knižní klub 2002, 239 str. ISBN 80 – 242 – 0787 – 7.
4. BOTHEROYDOVI, S. a P. *Lexikon keltské mytologie*. Přel. V. Marek, Praha: Ivo Železný 1998, 427 str. Přel. z: *Lexikon der keltische Mythologie*. ISBN 80 – 237 – 3552 – 7.
5. BOUZEK, J. *Keltové našich zemí v evropském kontextu*. Praha/Kroměříž: Triton 2007, 214 str. ISBN 978 – 80 – 7254 – 931 – 3.
6. CAESAR, G. I. *Zápisky o válce galské*. Přel. J. Kalivoda, Praha: Naše vojsko 2009, 236 str. Přel. z: *Commentarii de bello Gallico*. ISBN 978 – 80 – 206 – 1050 – 8.
7. CLARUSOVÁ, I. *Keltské mýty. Člověk a jeho „Jiný svět“*. Přel. J. Hlavička, Praha: Vyšehrad 2001, 248 str. Přel. z: *Keltische Mythen*. ISBN 80 – 7021 – 470 – 8.
8. COTTERELL, M. *Keltské kroniky. Skutečný příběh Svatého Grálu*. Přel. M. Jurza, Praha: Pragma 2008, 236 str. Přel. z: *The Celtic Chronicle* str. ISBN 978 – 80 – 7349 – 114 – 7.
9. FILIP, J. *Keltská civilizace a její dědictví*. Praha: Akademia 2003, 4. rozšířené vydání. 257 str. ISBN 80 – 200 – 1079 – 3.
10. KALWEIT, H. *Keltská kniha mrtvých*. Přel. M. Korbelík, Praha: Eminent 2003, 317 str. (původní název neuveden) ISBN 7281 – 132 – 0.
11. KULCSÁROVÁ, Z. *Světové mytologie. Nábožensko-mytologické systémy národů světa*. Přel. M. Tílkovská a H. Prokopcová, Praha: Orbis, 1973, 416 str. Pyramida. Přel. z: *Mitológiai ÁBÉCÉ*
12. LINHART, J. – VODÁKOVÁ, A. *Velký sociologický slovník*. Praha: Karolinum 1996, sv. 1: A-O. 747 str. ISBN 80-7184-164-1,

sv. 2: P-Ž. 749-1627 str. ISBN 80-7184-310-5.

13. MATTHEWS, J. – WORTHINGTON, W. *Keltské orákulum stromů*. Přel. J. Karpíšková, Olomouc: Fontána. 127 str. Přel. z: The Green Man Tree Oracle. ISBN 978 – 80 – 7336 – 475 – 5.
14. MATTHEWSOVÁ, C. *Keltské duchovní tradice*. Přel. M. Hencl a I. Tichý, M., Praha: Alternativa 1996, 190 str. Přel. z: The Celtic tradition. ISBN 80 – 85993 – 13 – 9.
15. MYERS, B. C. *Záhadni druidové. Keltská mystika, teorie a praxe*. Přel. J. Kolková, Praha: Volvox Globator 2008, 262 str. Garuda. Sv. 38. Přel. z: The Mysteries of Druidry. ISBN 978 – 80 - 7207 – 681 – 9.
16. NAKONEČNÝ, M. *Lexikon magie*. Praha: Argo 2009, 599 str. ISBN 978 – 80 – 257 – 0134 – 8.
17. PUHVEL, J. *Srovnávací mythologie*. Přel. V. Pelíšek, Praha: Lidové noviny 1997, 395 str. Přel. z: Comparative mythology. ISBN 80 – 7106 – 177 – 8.
18. VLČKOVÁ, J. *Encyklopedie keltské mytologie*. Praha: Libri 2002, 323 str. ISBN 80 – 7277 – 066 – 7.
19. WALDHAUSER, J. *Encyklopedie Keltů v Čechách.*, Praha: Libri 2010, 591 str. ISBN 978 – 80 – 7277 – 053 – 5.
20. WOLF, STR. R. *Slavná a starodávná kniha stínů pro vědmy a čarodějnice*. Přel. H. Nováková, Praha: Pragma 2003, 541 str. Přel. z: SolitaryWitch: The Ultimate Book of Shadows forthe New Generation. ISBN 80 – 7205 – 231 - 4.

Jiné zdroje:

www.keltoi.cz

<http://www.archeoparkprasily.cz/index.php>

<http://www.boii.cz/04-programy/pro-skoly.php>

<http://www.boii.cz/07-boii/obcanske-sdruzeni.php>

<http://www.beltine.cz/o-sdruzeni-bratrstvo-keltu>

<http://www.artes-ferrea.eu/view.php?cisloclanku=2009010005>

<http://www.archeolog.cz/encyklopedie/keltove-kelt-keltske/>

<http://is.muni.cz/do/1431/UAntrBiol/el/antropos/slovník.html>

http://cstr.wikipedia.org/wiki/Svatoj%C3%A1nsk%C3%A1_noc

<http://cstr.wikipedia.org/wiki/Do%C5%BE%C3%ADnky>

<http://www.keltove.cz/view.php?cisloclanku=2005121701#lugh>

<http://beltine.cz/svatek-beltine-1-kvetna>

<http://www.kardinal.cz/index.php?cmd=article&articleID=322>

http://penelope.uchicago.edu/Thayer/E/Roman/Texts/Diodorus_Siculus/home.html

<http://www.lidovky.cz/do-jeskyne-byci-skala-se-vrati-vzacna-lebka-oznamili->

[archeologove-pyb-/ln_veda.asp?c=A100422_152347_ln_veda_hev](http://www.lidovky.cz/do-jeskyne-byci-skala-se-vrati-vzacna-lebka-oznamili-archeologove-pyb-/ln_veda.asp?c=A100422_152347_ln_veda_hev)

<http://www.celticeurope.cz/view.php?cisloclanku=2004061001>

<http://www.archeolog.cz/encyklopedie/keltove-kelt-keltske/>

<http://cestovani.idnestr.cz/irskynewgrangenejstarsiarchitektonickydivsvetap08/igsvet.>

[asp?c=A080307_144321_igsvet_tom](http://cestovani.idnestr.cz/irskynewgrangenejstarsiarchitektonickydivsvetap08/igsvet.asp?c=A080307_144321_igsvet_tom)

<http://www.lugh.cz/index.php?id=lugh>

www.skotskehry.cz

<http://www.beltine.cz/cerna-sapropelitova-bizuterie>

<http://www.beltine.cz/mince-a-mincovnictvi-v-boiohaemu-starovekem-i-novovekem>

<http://www.drevenykostelik.cz/dokumenty/FZ-LP-2011-02.pdf>

<http://fos.tym.cz/view.php?cisloclanku=2008090017>

Příloha

Dobrý den. Jmenuji se Lenka Bednářová a v současné době dokončuji studium na Pedagogické fakultě Univerzity Palackého v Olomouci. Ráda bych vás požádala o vyplnění tohoto dotazníku, použiji ho ve své diplomové práci, která se zabývá odkazem Keltů. Dotazník je anonymní. Předem děkuji za jeho zpracování.

věk:
pohlaví: M - Ž

Vztah dnešního člověka ke starým tradicím

1. Znáte nějaké keltské svátky a zvyklosti, které slavíme u nás?
  - a) ano – jaké
  - b) ne
  - c) žádné nejsou
2. Vyjmenujte země, o kterých si myslíte, že je tam dodnes živá keltská kulturní tradice (alespoň 3).
3. Dodržujete nějaké tradice kromě dušiček?
  - a) více než 2/které
  - b) méně než 2/které
  - c) žádné
4. Vánoce jsou pravděpodobně nejrozšířenější tradicí. Z jakého náboženství vychází?
  - a) pohanského
  - b) křesťanského
  - c) z buddhismu
5. Jaký je váš vztah k tradicím?
  - a) kladný – dodržují tradice a líbí se mi
  - b) záporný – nedodržují tradice, nelíbí se mi
  - c) žádný – je mi to jedno

Dědictví keltské kultury

6. Sídlili Keltové na území dnešní České republiky?
  - a) ano
  - b) ne
  - c) nevím
7. Co je to oppidum?
  - a) zbraň
  - b) pohanský bůh
  - c) opevněné hradiště

8. Slaví se nějaký původně keltský svátek i jinde nežli v Evropě? Pokud ano, napište kde.
9. Znáte ve svém okolí - tam, kde bydlíte, nebo chodíte do školy či do práce, nějaký původně keltský název řeky nebo hory nebo celého území?
10. Znáte nějakého keltského hrdinu?
- a) ano – napiš jeho jméno
  - b) ne
  - c) nevím

Keltská mytologie a mystika v zájmech současné mládeže

11. Máte nějaké zájmy?
- a) ano, mám zájmy specifické (týkající se konkrétní oblasti/které)
  - b) ano, ale nespécializují se konkrétně na žádný
  - c) nemám zájmy
12. Znáte nějakou slavnou původně keltskou pověst, podle které byly natočené slavné filmy?
- a) ano – jaké?
  - b) ne
  - c) nezajímá mě to
13. Znáte nějakého významného umělce, např. hudebníka, který se ve svém díle zabývá keltským odkazem?
- a) ano – jaké?
  - b) ne
  - c) nezajímá mě to
14. Zúčastnil/a jste se někdy keltské akce?
- a) ano – jaké
  - b) ne
  - c) chtěl/a bych se jí někdy zúčastnit
15. Znáte nějakého keltského boha nebo bohyni?
- a) ano – jméno a k čemu se váže
  - b) ne
  - c) nevím

ANOTACE

Jméno a příjmení:	Lenka Bednářová
Katedra:	Ústav pedagogiky a sociálních studií
Vedoucí práce:	PhDr. Helena Skarupská, Ph.D.
Rok obhajoby:	2011

Název práce:	Keltské svátky a mytologie s odrazem do současné doby.
Název v angličtině:	Celtic Feasts, Mythology and Their Present Reflexion
Anotace práce:	Diplomová práce je zaměřena na kulturní dědictví Keltů. Jejich mytologie, svátky i mystika se projevuje v současné době v nejrůznějších podobách. Programy, které pořádají tematická občanská sdružení, pomáhají rozvoji povědomí o našich předcích a efektivnímu využití volného času mládeže. Diplomová práce je doplněna výzkumem obecného rozhledu o Keltech, tradicích, svátcích a mytologii.
Klíčová slova:	Keltové, tradice, mytologie, mystika, oppidum, svátky
Anotace v angličtině:	This diploma thesis is focused on cultural heritage of Celts. Their mythology, feasts and mystique are presented in various forms nowadays. The programs organised by thematic civil associations, help to enlarge the knowledge of our ancestors and may be also effectively used in youth free time. Diploma thesis is supplemented with research on general knowledge of Celts, traditions, feasts and mythology.
Klíčová slova v angličtině:	Celts, tradition, mythology, mystique, oppidum, feasts
Přílohy vázané v práci:	1
Rozsah práce:	116
Jazyk práce:	čeština